

AGATHA CHRISTIE

POSLEDNJA
KUĆA

Posljednja kuca (*Opasnost kod End Hausa*)

Peril at End House

Agatha Christie, 1932

1. Hotel "Majestic"

Vjerujem kako na jugu Engleske nema primorskoga grada koji bi bio tako privlačan kao St. Loo. Zaslužio je naziv kraljice kupališnih mjesta i snažno podsjeća na Rivijeru. Obala Cornvalla po momu je uvjerenju u svakom pogledu isto toliko čarobna kao i ona na jugu Francuske. Rekao sam to svom prijatelju Herculeu Poirotu.

— Tako je jučer pisalo i na jelovniku u željezničkim kolima za blagovanje, mon omi. Vaše zapažanje nije izvorno.

— No zar se ne slažete?

Blago se smijuljio i nije odmah odgovorio na pitanje. Ponovio sam ga.

— Ispričavam se tisuću puta, Hastings. Misli su mi odlutale. Doista, odlutale su u onaj dio svijeta sto ste ga upravo spomenuli.

— Na jug Francuske?

— Da. Razmišljao sam o posljednjoj zimi što sam je proveo ondje i o događajima što su se ondje zbili.

Sjećao sam se. U Modrom vlaku dogodilo se umorstvo, a zagonetku - složenu i neobičnu - Poirot je riješio svojom nepogrešivom pronicavošću.

— Kako bih volio da sam bio s vama — rekao sam s dubokim žaljenjem.

— I ja — odgovorio je Poirot. — Vaše bi mi iskustvo bilo dragocjeno.

Pogledao sam ga iskosa. Poučen dugim iskustvom, ne vjerujem njegovim laskanjima, no on je djelovao savršeno ozbiljno. Napokon, zašto i ne bi? Imam veliko iskustvo s metodama što ih on primjenjuje.

— Osobito mi je nedostajala vaša bujna mašta, Hastings — nastavio je sanjarski.

— Čovjeku je potrebna određena količina lakog opuštanja. Moj sobar Georges, divan Čovjek s kojim sam si ponekad dopustio raspraviti poneku pojedinost, nema ni zericu mašte.

Ta mi se napomena činila potpuno neumjesnom.

— Recite mi, Poirot — rekoh. — Ne padate li nikad u napast da obnovite svoje prijašnje djelatnosti? Ovaj pasivni život...

— Savršeno mi odgovara, prijatelju. Sjediti na suncu — što može biti ljupkije od toga? Spustiti se s postolja na vrhuncu slave - što može biti veličanstveniji potez od toga? Govore o meni: "To je Hercuie Poirot! - Veliki - jedinstveni! - Nikad nije bilo nikoga poput njega, nikad neće biti!" Eh bien - zadovoljan sam. Ne tražim ništa više. Skroman sam.

Ja osobno ne bih se poslužio riječju "skroman". Učinilo mi se kako samoljublje moga malenog prijatelja nimalo nije splasnula tijekom godina. Zavalio se u stolac gladeći brkove i gotovo je od samozadovoljstva preo poput mačke.

Sjedili smo na jednoj od terasa hotela Majestic. To je najveći hotel u St. Loou i nalazi se na vlastitom zemljištu, na rtu iznad mora. Pod nama su se pružali hotelski vrtovi, obilato prošarani stablima palmi. More je bilo tamno-modro i privlačno, nebo vedro, a sunce je sjalo neobuzdanim (no u Engleskoj često uskraćenim) žarom svojstvenim kolovoskom suncu. Pčele su živahno brujale, što je stvaralo ugodan zvuk - i sve u svemu ništa nije moglo biti idealnije.

Tek srno sinoć stigli i ovo je bilo prvo jutro boravka koji bi trebao trajati tjedan dana. Kod bi samo ostalo ovakvo vrijeme, doista bismo mogli imati savršen odmor.

Podigao sam jutarnje novine koje su mi ispale iz ruku i nastavio temeljito iščitavati jutarnje novosti. Po itičko se stanje pričinjalo nepovoljnim, no nezanimljivim, u Kini je bilo nemira, naširoko se izvještavalo o navodnoj prijevari u londonskim financijskim krugovima, no uglavnom nije bilo osobito uzbudljivih vijesti.

— Neobična je ta papagajska bolest — primijetio sam dok sam okretao list novina.

— Vrlo neobična.

— Vidim da je u Leedsu umrlo još dvoje.

— Vrlo žalosno.

Okrenuo sam još jednu stranicu.

— Još nema vijesti o onom momku što leti, Setonu, na putovanju oko svijeta.

Prilično su srčani, ti momci. Taj njegov amfibijski stroj, taj Albatross, vjerojatno je velik izum. Bit će gadno ako je krenuo prema zapadu,

lako još nisu napustili svaku nadu. Možda se spustio na neki od otoka Tihog oceana.

— Oni na Solomonskim otocima još su ljudožderi, zar ne? — raspitivao se Poirot umiljato.

— Sjajan je to momak. Takve stvari čine čovjeka zadovoljnim. Što je ipak Englez.

— Utjeha je to za poraze u Wimbledonu — reče Poirot.

— Ja... ja nisam htio reći — zaustio sam.

Moj je prijatelj velikodušno otklonio moj pokušaj isprike.

— Ja — izjavio je — ja nisam amfibija, poput zrakoplova sirotog satnika Setona, ja sam kozmopolit. A u pogledu Engleza, kao što znate, uvijek sam gajio veliko divljenje. Prema temeljitom načinu, na primjer, kako čitaju dnevne novine.

Moja se pozornost usredotočila na političke novosti.

— Rekao bih da zadaju priličnu glavobolju ministru unutarnjih poslova — primijetio sam zlobno.

— Siromah, Taj ima svojih briga. Eh, da! Toliko da traži pomoć na najneočekivanijim mjestima.

Zurio sam u njega.

S blagim smiješkom Poirot je iz džepa izvukao svoju jutarnju poštu, uredno složenu i obuhvaćenu gumenom vrpcom. Iz hrpe je izvukao jedan list i gurnuo ga prema meni.

— Nije nas zatekao jučer— reče.

Čitao sam pismo s osjećajem ugodna uzbuđenja.

— Ali, Poirot! — bio sam glasan. — Ovo je izvanredno laskavo!

— Držite da je tako, moj prijatelju?

— On najtoplijim riječima govori o vašim sposobnostima.

— U pravu je — reče Poirot, smjerno otklanjajući pogled.

— Moli vas da ovo istražite za njega, Smatra to osobnom uslugom.

— Upravo tako. Suvišno je da mi to ponavljate. Shvaćate, dragi Hastings, da sam i sam pročitao list.

— Velika šteta — zavapio sam, — To će prekinuti naš odmor.

— Ne, ne, *comez vous*, nema ni govora o tomu.

— No ministar kaže kako je slučaj hitan.

— Možda ima pravo, a možda t nema. Ti političari, oni se lako uzbuđuju. Vidio sam to i sam, u *Chambre des Deputes* u Parizu...

— Da, da. No, Poirot, morali bismo spremiti stvari? Ekspresni vlak u London je otišao, kreće u podne. Sljedeći...

— Smirite se, Hastings, smirite se, preklinjem vas! Uvijek to uzbudivanje, ta uznemirenost. Ne idemo u London danas, pa čak ni sutra.

— No taj nalog...

— Ne tiče me se. Ne spadam u vaše policijske snage, Hastings. Zamoljen sam da prihvatim slučaj kao privatni istražitelj. Odbijam.

— Odbijate?

— Upravo tako. Odgovorit ću savršeno pristojno, izrazit ću svoje žaljenje, svoje isprike, objasniti da sam duboko ucviljen, no što mogu? Potpuno sam se povukao, gotov sam.

— Niste gotovi — srdačno sam se oglasio. Poirot me je potapšao po koljenu.

— Eto kako govori dobar prijatelj, vjeran pas pratitelj. Imate i razloga za to.

Male sive stanice, te još funkcioniraju. Red, sustav, sve to još je tu. No kad sam se povukao, prijatelju moj, povukao sam se! Gotovo je! Nisam estradni ljubimac koji se desetak puta oprašta od svijeta. Velikodušno velim: neka mladi dobiju svoju priliku. Mogli bi učiniti nešto što je vrijedno povjerenja. Sumnjam u to, no mogli bi. U svakom slučaju, bit će dovoljno dobri za taj nesumnjivo dosadan slučaj ministra unutarnjih poslova.

— Ali, Poirot, komplimenti!

— Ja, ja sam iznad komplimenata. Ministar unutarnjih poslova, kao razumna osoba, shvaća da će sve biti uspješno bude li mogao osigurati moje usluge. No što ćemo? Nema sreće. Hercule Poirot riješio je svoj posljednji slučaj.

Gledao sam ga, U dubini srca nisam odobravao tu tvrdoglavost. Rješavanje takvog slučaja kakav je naviješten mogao je dodatno povećati već postojeći Poirotov svjetski ugled. No ipak nisam mogao ne diviti se njegovu nepokolebljivu stavu.

Iznenada mi je sinula jedna misao i nasmijao sam se.

— Iznenaden sam da se ne bojite — rekoh. — Tako odlučna izjava mora izazvati bogove.

— Nije moguće da itko pokoleba odluku Herculea Poirota — glasio je njegov odgovor.

— Nije moguće, Poirot?

— Imate pravo, mon ami, ne bi se smjele izricati takve riječi. Eh, ma foi, ne kažem da ne bih ispitao slučaj kad bi neki metak pogodio zid uz moju glavu!

Napokon, ništa ljudskog nije mi strano!

Nasmijao sam se. Zrno je šljunka upravo palo na terasu iza nas i Poirotova maštovita usporedba zagolicalo je mi je maštu.

— Da, čovjek je ljudsko biće. Ne diraj lava dok spava, to je mudro, no i usnulog se lava može probuditi. Tako kaže vaša poslovice.

— Zapravo — rekoh — nađete li sutra u jutro bodež položen pokraj vašeg jastuka... neka se čuva zločinac koji ga je onamo stavio!

Kimnuo je, no prilično rastreseno.

Neočekivano, na moje veliko iznenađenje, ustao je i sišao niz nekoliko stuba koje su s terase vodile u vrt. Dok je to činio, u vidokrugu se pojavila neka djevojka koja je trčala prema nama.

Tek što sam zabilježio dojam kako je to bila nedvojbeno lijepa djevojka, moju je pozornost privukao Poirot koji se, ne gledajući kamo stavlja nogu, spotaknuo preko nekog korijena i gadno pao. U tom je trenutku bio usporedo s djevojkom, i ona i ja pomogli smo mu stati na noge. Moja je pozornost, dakako, bila usredotočena na mog prijatelja, no bio sam svjestan uočavanja tamne kose, vragolasta lica i velikih tarnnoplavih očiju.

— Oprostite, tisuću puta — stenjao je Poirot. — Mademoiselle, vrlo ste ljubazni.

Beskonačno mi je žao. Jao! Ta me noga tako boli. Ne, ne, doista nije to ništa, samo uganuti gležanj, to je sve. Za koji trenutak sve će biti u redu. No molim vas pomozite mi, Hastings, zajedno s mademoiselle, ako bi bila tako ljubezna.

Neugodno mi je to tražiti od nje.

Ja s jedne strane i djevojka s druge, zajednički smo ubrzo uspjeli smjestiti Pirota na stolac na terasi. Predložio sam da pozovemo liječnika, no moj se prijatelj odlučno usprotivio.

— Nije to ništa, kažem vam. Gležanj se samo iskrenuo, to je sve. Na trenutak je bolno, no ubrzo prestaje. — Iskrivio je lice. — Vidite, za koji trenutak sve će biti zaboravljeno. Mademoiselle, zahvaljujem vam tisuću puta. Bili ste vrlo ljubazni.

Toplo vas molim, sjednite.

Djevojka se smjestila na stolac.

— To je sitnica — rekla je. — No voljela bih kad bi se netko pobrinuo za to.

— Mademoiselle, uvjeravam vas, to je bagotelle! U vašem ugodnom društvu bol je već nestala.

Djevojka se smijala.

— To je dobro.

— Jeste li za koktel? — predložio sam. — Upravo je vrijeme.

— Pa — oklijevala je. — Hvala vam lijepa.

— Martini?

— Da, molim. Suhi martini. Otišao sam.

Po povratku, pošto sam naručio pića, zatekao sam Poirota i djevojku u živahnu razgovoru.

— Zamislite, Hastings — rekao je — ona kuća ondje, ona na vrhu rta, kojoj smo se toliko divili, ona pripada ovoj Mademoiselle.

— Doista? — rekoh, iako se nisam morao prisjetiti da sam bio izrazio bilo kakvo divljenje. Zapravo, gotovo da i nisam primijetio tu kuću.

— Djeluje prilično tajanstveno i upadljivo, na tako osamljenom položaju i daleko od bilo čega drugog.

— Naziv joj je "Posljednja kuća" — reče djevojka. Volim je, no to je podrtina od stare zgrade. Na najboljem je putu da se raspadne i razruši.

— Vi ste posljednji izdanak jedne stare obitelji, Mademoiselle?

— Ah! Nismo nimalo ugledni. No Buckleyjevi postoje dvije ili tri stotine godina.

Moj je brat umro prije tri godine, pa sam tako ostala posljednja od cijele obitelji.

— To je tužno. Sami živite ondje, Mademoiselle?

— Ah! Dobar dio vremena nisam ovdje, a kad sam kod kuće, tada stalno dolaze i odlaze gomile veseljaka.

— To je tako suvremeno. A ja sam vas zamišljao u mračnoj, tajanstvenoj zgradurini, ureknutoj obiteljskim prokletstvom.

— Kako divno! Imate tako slikovitu maštu. Ne, nije začarana. A ako jest, duh mora da je vrlo dobroćudan. Tri puta sam izbjegla iznenadnoj smrti u isto toliko dana, pa mi je život zacijelo pod utjecajem čarolije.

Poirot se žustro uspravio.

— Izbjegli smrti? To zvuči zanimljivo, Mademoiselle.

— Ah! Ništa naročito uzbudljivo. Znae, samo nezgode. — Naglo je trgnula glavom na stranu kako je proletjela neka osa. — Te proklete ose. Vjerojatno tu negdje imaju gnijezdo.

— Pčele i ose... ne volite ih, Mademoiselle? Bili ste ubodeni, da?

— Ne, samo mrzim to kako vam prolete pokraj lica.

— Buba u glavi — reče Poirot. — Vaša engleska uzrečica.

U tom su trenutku stigli kokteli. Svi smo podigli čaše i upustili se u uobičajeno ćaskanje.

— Moram stići u hotel na vrijeme za koktel, zaista — reče gospođica Buckiev.

— Vjerujem kako se pitaju što se dogodilo sa mnom.

Poirot je pročistio grlo i odložio čašu.

— Ah! Sto bih dao za šalicu dobre guste čokolade — promrmlijao je.

— No u Engleskoj to ne prave. Ipak, u Engleskoj postoje neki vrlo privlačni običaji. Te mlade djevojke, te svoje šeširiće stavljaju i skidaju, tako dražesno, tako lako...

Djevojka se zabaljila u njega.

— Kako to mislite? Zašto ne bi?

— To pitate zato što ste mladi, tako mladi, Mademoiselle. No po mojem shvaćanju prirodno je da se kosa nosi visoko i ukrućeno... tako... i da šešir bude pričvršćen mnogim iglama za šešir la la la et la.

Četiri je puta žestoko probio zrak.

— Kako li je to užasno neudobno!

— Ah! Vjerujem da je tako — odgovori Poirot. Nijedna mučenica ne bi to mogla izgovoriti s više osjećajnosti. — Bilo je ubitačno kad je puhao vjetar, dobili biste migraine od toga.

Gospođica Buckley potegnulo je s glave jednostavni pusteni Šešir široka oboda što ga je nosila i spustila ga pokraj sebe.

— A sada činimo samo tako — smijala se.

— Što je razumno i ljupko — reče Poirot i lagano se nakloni.

Promatrao sam je sa zanimanjem. Tamna joj je kosa bila raskuštrana i davala joj je vragolast izgled. Uopće, bilo je nečega vilinskog u njoj. Malo, živahno lice, oblika maćuhice, goleme

tamnoplave oči i još nešto, nešto tajanstveno i sputavajuće. Je li to dalo slutiti na lakomislenost? Pod očima je imala tamne sjene.

Terasa na kojoj smo sjedili bila je rijetko korištena. Glavna terasa gdje je sjedila većina posjetitelja bila je odmah iza ugla, na mjestu gdje se stijena obrušavala neposredno dolje u more.

Iza tog ugla sad se pojavio muškarac, crvena lica, gegava hoda, polustisnutih šaka priljubljenih uz tijelo. Bilo je nečega bezbrižnog i opuštenog u njegovu držanju - tipičan mornar.

— Ne mogu se domisliti kamo je nestala djevojka — govorio je glasom koji je jasno dopirao do mjesta gdje smo sjedili. — Nick... Nick.

Gospođica je Bucklev ustala.

— Znala sam da će se uzbuditi. Hej, George, tu som.

— Freddie umire za pićem. Idemo, djevojko.

Bacio je iskreno znatiželjan pogled prema Poirotu koji se vjerojatno znatno razlikovao od većine Nickinih prijatelja.

Djevojka je izvela obred upoznavanja.

— Ovo je kapetan fregate Challenger, a ovo, eh...

Na moje iznenađenje, Poirot nije izgovorio ime koje je djevojka očekivala.

Umjesto toga ustao je, naklonio se vrlo svečano i promrmljao: — Engleske mornarice. Osobito cijenim englesku mornaricu.

Primjedbu takve vrste neki Englez ne prihvaća s osobitim odobravanjem. Kapetan Challenger se zacrvenio i Nick Bucklev preuzela je nadzor nad situacijom.

— Hajde, George. Nemoj zijevati. Idemo naći Freddie.

Nasmiješila se Poirotu.

— Hvala na koktelu. Nadam se da će s gležnjem sve biti u redu.

Meni je kimnula glavom, a mornara je uhvatila pod ruku pa su se oboje izgubili iza ugla.

— To je dakle jedan od prijatelja Mademoiselle — mumljao je Poirot zamišljeno.

— Jedan iz njezine vesele gomile. Kakav je taj? Recite mi svoje stručno mišljenje, Hastings. Je li i on to što nazivate dobrim momkom - da?

Oklijevajući trenutak kako bih procijenio i točno zaključio što je to Poirot vjerovao da ja smatram pod "dобрim momkom", ponudio sam

mu dvojbeni pristanak.

— Izgleda da je potpuno u redu. Tako je — rekoh, — Barem po tomu koliko se to može procijeniti letimičnim pogledom.

— Sumnjam — rekao je Poirot.

Djevojka je ostavila šešir. Poirot se sagnuo da bi ga podigao i rastreseno ga je okretao na prstu.

— Ima li tendresse prerna njoj? Što mislite, Hastings?

— Moj dragi Poirot! Kako to ja mogu reći? Eh - dajte mi taj šešir. Dama će ga trebati. Odnijet ću joj ga.

Poirot se nije osvrtao na moj zahtjev. Nastavio je polako vrtjeti šešir oko prsta.

— Pas encore. Ga m'amuse.

— Molim vas, Poirot.

— Da, moj prijatelju, postajem star i djetinjast, zar ne?

Bilo je to tako silno u skladu s mojim ocjenama da me e smutilo to što su izgovorene riječima. Poirot se tiho nacerio po se lako nagnuo naprijed i prstom postrance taknuo nos.

— Ne, nisam potpun glupan kakvim rne držite! Vratit ćemo šešir - no posve pouzdano - samo poslije! Vratit ćemo ga u Posljednjoj kući i tako ćemo imati priliku da ponovno vidimo ljupku gospođicu Nick.

— Poirot— kazao sam. — Rekao bih da ste se zaljubili.

— Ona je pristala djevojka, ha?

— Pa, vidjeli ste i sami. Zašto pitate mene?

— Jer - nažalost! - ne mogu prosuditi. Meni je sada lepo sve što je mlado.

Jeunesse-jeunesse... To je nesreća mojih godina. No vi - prizivam se na vas!

Dakako, ni vaš sud nije potpuno suvremen, jer tako ste dugo živjeli u Argentini.

Divite se oblicima od prije pet godina, no na svaki ste način moderniji od mene.

Lijepa je - da? Ona posjeduje privlačnost prema spolovima?

— Jedan je spol dovoljan, Poirot. Odgovor je, rekao vrlo potvrdan. Zašto vas ta dama tako zanima?

— Zanima me?

— Pa, uzmimo samo to što ste netom izgovorili.

— U zabludi ste, mon omi. Možda me zanima dama, no mnogo me više zanima njezin šešir.

Buljio sam u njega, no on je djelovao savršeno ozbiljno.

Kimnuo je glavom prema meni.

— Da, Hastings, upravo ovaj šešir. — Pružio mi ga je. — Vidite li uzrok mog zanimanja?

— To je lijep šešir — rekoh zbunjeno. — No sasvim običan šešir. Mnoge djevojke imaju šešire poput ovoga.

— Ne šešir kao što je ovaj. Pogledao sam ga izbliza.

— Vidite li, Hastings?

— Savršeno jednostavan svijetlosmedi šešir. Dobro oblikovan...

— Nisam tražio da opišete šešir. Očigledno je da ne vidite. Gotovo je nevjerovatno, siroti moj Hastings, da uopće ikad išta vidite! Svaki me put to iznova iznenađuje! No pripazite, dragi moj stari bedače - nije potrebno da uposlite svoje sive stanice - i oči će biti dovoljne. Promotrite, promotrite... I napokon sam ugledao to na što je pokušavao skrenuti moju pozornost. Šešir što se polako okretao vrtio se oko njegova prsta, a taj je prst lijepo prolazio kroz rupu na obodu šešira. Kad je uvidio da sam shvatio smisao njegovih riječi, izvukao je prst i podigao je šešir prema meni. Bila je to mala pravilna rupa, potpuno okrugla, a ja joj se nisam mogao domoći smisla, ako je uopće imala svrhe.

— Jeste li primijetili kako se trznula Mademoiselle Nick kad je pokraj nje proletjela osa? Buba u glavi - rupa u šeširu.

— No neka osa ne bi mogla načiniti takvu rupu.

— Točno, Hastings! Kako pronicljivo! Ne bi mogla. No metak bi mogao, mon cher!

— Metak?

— Mat ouil Metak poput ovoga.

Ispružio je ruku s nekim malim predmetom na dlanu.

— Ispaljeni metak, mon omi. To je bilo to što je pogodilo terasu upravo tada kad smo razgovarali. Ispaljeni metak!

— Hoćete reći...

— Hoću reći da s razlikom od samo nekoliko centimetara rupa ne hi bila u šeširu već u glavi. Vidite li sada odakle potječe moje zanimanje, Hastings? Imali ste pravo, moj prijatelju, kad ste rekli neka ne govorim "nije moguće". Da, čovjek je ljudsko biće! Eh! No

načinio je velike grešku, taj nesuđeni ubojica, kad je pucao na svoju žrtvu desetak metara udaljenu od Herculea Poirota! Za njega, to je doista la mauvaise cnance. Vidite sada zašto moramo ući u Posljednju kuću i stupiti u vezu s Mademoiselle? Tri puta izbjeći iznenadnoj smrti u isto toliko dana. Tako je rekla. Moramo djelovati brzo, Hastings. Pogibelj je vrlo blizu, na dohvat ruke.

2. Posljednja kuća

— Poirot — rekoh. — Razmišljao sam.

— Hvale vrijedna djelatnost, moj prijatelju. Nastavite. Sjedili smo jedan nasuprot drugomu i ručali za malim stolom uz prozor.

— Taj je metak morao biti ispaljen posve blizu nas. A ipak ga nismo čuli.

— A vi držite da smo ga u onoj spokojnoj tišini, s uzburkanim valovima kao jedinim Šumom, bili morali čuti?

— Pa, mislim da je to neobično.

— Ne, nije neobično. Na neke zvukove... tako se naviknemo na njih da i ne primjećujemo njihovu nazočnost. Sve ovo jutro, moj prijatelju, motorni čamci jure zaljevom. U početku ste se žalili zbog toga - uskoro ih niste ni primjećivali.

No, ma foi, gotovo biste mogli opaliti strojnicu i ne biste je ni primijetili kad bi neki od tih čamaca bio na moru.

— Da, to je istina.

— Ah' voila — promrmljao je Poirot. — Mademoiselle i njezini prijatelji. Izgleda da su došli ovamo na ručak. Pa tako moram vratiti šešir. No ne smeta. Slučaj je dovoljno ozbiljan da daje povoda za posjet.

Živahno je poskočio iz stolca, požurio preko prostorije i s naklonom predao šešir, taman u trenutku dok su se gospođica Buckle i njezino društvo smještali za stol.

Bilo ih četvero: Nick Bucklev, kapetak Challenger, neki muškarac i još jedna djevojka. Ondje gdje smo sjedili, imali smo vrlo loš pogled na njih. S vremena na vrijeme odjeknuo bi glasan smijeh čovjeka iz mornarice. Djelovao je kao priprosta, draga duša i meni se već svidio.

Moj je prijatelj bio tih i odsutan tijekom obroka. Mrvio je kruh, ispuštao tihe usklike kao da razgovara sam sa sobom i popravljao je sve na stolu. Pokušao sam zapodjenuti razgovor, no kako nisam nailazio na ohrabrenje, uskoro sam odustao.

Nastavili smo sjediti za stolom još dugo pošto je on završio sa sirom. No istog trenutka kad je ono društvo napustilo sobu, on je bio

na nogama. Upravo su sijedali za stol u salonu kad im je Poirot pristupio potpuno vojničkim načinom i obratio se neposredno gospođici Nick.

— Mademoiselle, mogu li vas zamoliti za kratki razgovor?

Djevojka se namrštila. Prilično sam dobro naslućivao njezine osjećaje. Strahovala je od toga da bi se ovaj smiješni mali stranac mogao pretvoriti u pravu napast.

Nisam mogao izbjeći suosjećanje s njome, znajući kako li to može izgledati u njezinim očima. Prilično nevoljko, stupila je nekoliko koraka u stranu.

Gotovo trenutačno vidjeh kako joj licem prelazi izraz iznenađenja na tihe i užurbane riječi što ih je izgovarao Poirot.

Za to sam se vrijeme osjećao nespretno i nelagodno. Taktični Challenger spremno mi je priskočio u pomoć, ponudivši me cigaretom i izričući neku općenitu primjedbu. Uzajamno smo se procijenili i osjetili sklonost da uspostavimo obostranu naklonost. Povjerovao sam kako sam mu više po volji od muškarca s kojim je ručao. Pružila mi se prilika da promotrim potonjega. Visok, plav, prilično otmjen mlad čovjek, s prilično mesnatim nosom i previše naglašeno pristala izgleda. Ponašanje mu je bilo naduto, a govorio je otežući, kao da je umoran.

Pogotovu mi se nije svidjela neka ljigavost u njemu.

Potom sam pogledao ženu. Sjedila je u velikom stolcu točno nasuprot meni i upravo je odbacila šešir. Bila je neobičan tip - najbolje bi joj pristajao opis umorne Madone. Kosa joj je bila svijetla, gotovo bezbojna, s razdjeljkom na sredini i povučena ravno dolje preko uha, u čvor na zatiljku. Lice joj je bilo mrtvački blijedo i ispijeno - pa ipak privlačno na neki neobičan način. Oči su joj bile vrlo svijetlo-sive s velikim zjenicama. Odražavala je neku neobičnu samostalnost. Oštro me je promatrala. Iznenada progovori.

— Sjednite, dok vaš prijatelj ne dovrši s Nick.

Glas joj je bio usiljen, trom i neprirodan - pa ipak je posjedovao čudnovatu privlačnost - neku vrstu pritajene zvučne ljepote. Stvorila je u meni, rekao bih, dojam najumornije osobe koju sam ikad susreo. Umorne duhom, ne tijelom, kao da joj je sve na ovom svijetu bilo isprazno i bezvrijedno.

— Gospođica je Bucklev vrlo ljubazno pomogla mom prijatelju kad je jutros uganuo gležanj — objasnio sam joj dok sam prihvaćao njezinu ponudu.

— Tako je i Nick rekla. — Njezine su me oči proučavale, još uvijek potpuno otvoreno. — Sve je u redu s njegovim zglobovima, zar ne?

Osjetih kako rumenim.

— Samo trenutačno istegnuće — objasnio sam.

— Ah! Dobro. Drago mi je čuti da Nick sve to nije izmislila. Ona je najveća prepreka rana lažljivica koja je ikad postojala, samo da znate. Zanimljivo - to je prava nadarenost.

Nisam znao što bih rekao. Moja nelagoda kao da ju je zabavljala.

— Ona je jedna od mojih najstarijih prijateljica — rekla je — a ja sam uvijek držala kako je odanost tako teobna vrлина, zar ne? Općenito je svojstvena Škotima, poput štedljivosti i poštivanja Svete nedjelje. No Nick je lažljivica, nije li, Jim? Ta veličanstvena priča o kočnicama automobila, a Jim kaže kako nije bilo ničega. Plavokosi je tiho progovorio punim glasom: — Ja znam ponešto o kolima.

Napola je okrenuo glavu. Ondje vani, među ostalim kolima, bio je jedan dugi, crveni automobil. Činilo se kao da je dulji i crveniji od bilo kojeg automobila.

Poklopac mu je bio dug i sjajno uglačan. Veličanstven auto!

— Je li to vaš auto? — iznenada sam se osjetio ponukan da zapitam.

Kimnuo je.

Obuzela me luda želja da mu kažem: "I morao bi biti."

Poirot nam se pridružio tog trenutka. Ustao sam, on me je prihvatio za lakat, kratko se naklonio društvu i žurno me je odveo.

— Sve je sređeno, moj prijatelju. Posjetit ćemo Mademoiselle u Posljednjoj kući u pola sedam. Do tada će se vratiti s vožnje automobilom. Da, da, do tada će se zajamčeno vratiti - u sigurnosti.

Lice mu je bilo ozbiljno, a glas zabrinut.

— Sto ste joj rekli?

— Zamolio sam je da mi omogući razgovor - što je prije moguće. Dakako, nije se odmah složila. Pita se - mogu vidjeti kako joj se glavom roje misli: "Tko je to, taj mali čovjek? Je li neotesanac, skorojević ili filmski redatelj?" Da je mogla odbiti - no to je teško - ona

bi bez razmišljanja postavila ta pitanja. Pristala je da se vrati do šest i trideset. Ca est!

Rekao sam kako je tada sve sređeno, no moja primjedba naišla je na malo oduševljenja. Doista, Poirot je bio napet kao struna. Cijelo je popodne mjerio naš salon, mrmljao samomu sebi i besciljno premještao i redao ukrasne predmete. Kad bih mu se obratio, odmahivao je rukama i tresao glavom.

Na kraju smo otišli iz hotela tek nešto prije šest.

— Čini se nevjerojatnim — primijetio sam dok smo se spuštali niz stube na terasi — da netko pokuša ustrijeliti nekoga u hotelskom vrtu. Samo bi luđak učinio nešto slično.

— Ne slažem se s vama. Pod određenim uvjetima, bio bi to prilično siguran pothvat. Da počnemo s time da je vrt pust. Ljudi koji dolaze u hotel nalik su na stado ovaca. Uobičajeno je da se sjedi na terasi koja gleda na zaljev — eh bien, pa tako svi sjede na terasi. Samo ja, koji sam osobenjak, sjedim s pogledom na vrt. Pa čak i tada, nisam vidio ništa. Primijetili ste, zaklona je u izobilju - stabala, skupina palmi, cvjetnih grmova. Bilo tko mogao se udobno sakriti i ostati neprimijećen dok je čekao da Mademoiselle prođe tim putem. A ona će doći onuda. Doći naokolo cestom od Posljednje kuće bilo bi mnogo dulje. Mademoiselle Nick Buckley jedna je od onih koje uvijek kasne i uvijek idu prečicom!

— Pa ipak, rizik je bio golem. Mogao je biti viđen — a pucanje ne možete prikazati kao nezgodu.

— Ne poput nezgode, ne.

— Sto hoćete reći?

— Ništa, samo mala pomisao. Mogla bi se potvrditi, a i ne bi morala. Ostavimo je zasad po strani, tu je to što sam upravo spomenuo - bitan uvjet.

— A to je?

— Sasvim mi ga sigurno možete reći, Hastings.

— Ne bih vas želio lišiti užitka da budete mudri na moj račun!

— Oh! Kojeg li sarkazma! Koje ironije! Dakle, upada u oči: motiv ne može biti očit.

Kad bi bio - eh, tada, rizik bi zaista bio previše velik da bi ga se dopustilo. Ljudi bi rekli: "Nije li to bio Taj-i-taj. Gdje je bio Taj-i-taj kad je metak ispaljen?" Ne, ubojica - ja bih rekao nesuđeni ubojica - ne

može biti netko očekivan, I zato se, Hastings, bojim! Da, ovog se trenutka bojim. Ohrabrujem se. Kažem: "Četvero ih je' Govorim: "Ništa se ne može dogoditi dok su svi zajedno." Kažem: "Bila bi to ludost!" No sve to vrijeme bojim se. Te "nezgode" - želim čuti što je to bilo.

Naglo se okrenuo.

— Još je rano. Ići ćemo drugim puteni, cestom. Vrt narn ništa ne može reći.

Idemo izvidjeti redoviti pristup Posljednjoj kući.

Naš nas je put vodio kroz prednji ulaz hotela i uz strmi brežuljak na desno. Na vrhu bila je cestica, s pločom na zidu: "SAMO ZA POSLJEDNJU KUĆU".

Slijedili smo je i poslije stotinjak metara cesta je naglo skretalo i završavala pred ruševnim ulaznim vratima kojima bi vrlo dobro došao sloj boje.

Unutar ulaza, s desne strane, bila je mala vratarska kuća. Ta je kućica bila ljupka suprotnost vratima i stanju travom obraslog puta. Mali vrt oko nje bio je dotjeran, okviri prozora i zasloni nedavno su bili obojani, a na prozorima su bili čisti svijetli zastori.

Pognut nad cvjetnom gredicom bio je muškarac u izbljedjelu širokom kaputiću.

Uspravio se na škripanje vrata i okrenuo se da nas promotri. Moglo mu je biti oko šezdeset, visok najmanje metar i osamdeset, snažna stasa i vjetrom izbrazdana lica. Glava mu je bila gotovo sasvim ćelava. Izrazito plave oči žmirkale su.

Djelovao je prisno.

— Dobar dan — izgovorio je dok smo prolazili. Odgovorio sarn na isti način i dok smo odlazili uz put, bio sam svjestan kako te plave oči propitkuju naša leđa.

— Pitam se — reče Poiraf zamišljeno.

Ostao je pri tomu, ne nudeći nikakvo objašnjanje o tomu što se to pita.

Kuća je bila velika i prilično sumorna izgleda. Opkoljavala su je stabla čije su grane doticale krov. Bilo je očito kako vapi za popravkom. Poirot ju je procijenio pogledom prije nego li je pozvonio - bilo je to starinsko zvono koje je iziskivalo herkulovsku snagu da se

potegne i proizvede bilo kakav učinak koji je - kad je bio polučen - sablasno odjekivao do beskonačnosti.

Vrata je otvorila žena srednjih godina - 'pristojna žena u crnom' - tako bi se mogla opisati, pomislio sam. Vrlo dostojanstvena, gotovo žalobna, potpuno ravnodušna.

Gospođica Bucklev, rekla je, još se nije vratila. Poirot je objasnio kako imamo ugovoren sastanak. Imao je nešto poteškoća dok ju je uvjerio; bila je od onih osoba koje su sklone biti sumnjičave prema strancima. Zapravo sam laskao sebi kako sam ja svojom pojavom postigao premoć. Bili smo pušteni unutra i uvedeni u primaću sobu da ondje dočekamo povratak gospođice Bucklev.

Ovdje nije bilo ničeg žalobnog u ozračju. Soba je gledala prema moru i preplavilo ju se sunce. Bila je otrcana i odavala je sukob stilova - ultramoderno jeftinog podrijetla gušilo je solidan viktorijanski slog. Zastori su bili od izbljedjela brokata, no prekrivači su bili novi i veseli, a jastučići naglašeno šareni. Na zidovima su visjeli obiteljski portreti. Neki od njih, pomislio sam, izgledali su izrazito dobro. Bio je ondje gramofon i naokolo su razbacano ležale ploče. Bio je ondje prijenosni radio-aparat, knjiga gotovo uopće nije bilo, a na kraju kauča ležale su otvorene novine. Poirot ih je uzeo - i potom odložio s izrazom gađenja na licu. Bio je to lokalni list St. Looa Weekly Herald and Directory. Nešto ga je nagnalo da ga podigne po drugi put i upravo je gledao jednu rubriku kad su se vrata otvorila i u sobu je ušla Nick Bucklev.

— Donesite led, Ellen — viknula je preko ramena, a potom nam se obratila. — Eto, tu sam.. i riješila sam se ostalih. Umirem od znatiželje. Jesam li davno izgubljena junakinja koja je tako tražena za radioemisiju? Bili ste tako ozbiljni — obratila se Poirotu — da sam pomislila kako ne može biti riječi ni o čemu drugom. Ponudite mi nešto privlačno.

— Na žalost! Mademoiselle — zaustio je Poirot.

— Ne recite da nije tako — molila ga je. — Nemojte reći kako slikate minijature I hoćete da kupim jednu. Ali ne - s tim brkovima i boraveći u "Majesticu", koji služi najgoru hranu i ima najviše cijene u Engleskoj - ne, to jednostavno ne može biti tako.

Žena koja nam je otvorila vrata ušla je u sobu s ledom i pladnjem s bocama.

Nick je vješto smiješala koktele, govoreći i dalje. Mislim da je se Poirotova šutnja (tako neznakovita za njega) napokon dojmila. Zastala je usred punjenja čaša i oštro zapitala: — Dobro, da čujem?

— Da ja želim da bude... dobro, Mademoiselle. — Uzeo je koktel iz njezine ruke.

— Za vaše dobro zdravlje, Mademoiselle, za vaše nepomućeno dobro zdravlje.

Djevojka nije bila glupa. Znakovitost njegova glasa nije joj promaknula.

— Je li.. ima li razloga?

— Da, Mademoiselle. Ovo...

Pružio je ruku prema njoj, s metkom na dlanu. Uzela ga je mršteći se zbunjeno.

— Znate što je to?

— Da, doista znam. To je tane.

— Točno, Mademoiselle. Jutros pokraj vašeg lica nije proletjela osa - bio je to ovaj metak.

— Hoćete reći.. neki je zlikovački idiot ispaljivao zrna u hotelskom vrtu?

— Reklo bi se da je bilo tako.

— Dakle, bit će da sam prokleta — reče Nick iskreno. - Kao da mi je život začaran urocima. To je broj četiri.

— Da — reče Poirot. — To je broj četiri. Želio bih, Mademoiselle, da čujem sve o ostala tri - slučaja.

Zurila je u njega.

— Htio bih biti potpuno siguran, Mademoiselle, da su doista bili - slučajevi.

— Do, zaista! Sto bi drugo moglo biti?

— Mademoiselle, pripravite se, molim vas, na veliki šok. Što ako vam netko pokušava oduzeti život?

Sav se njezin odgovor na to sveo na bujicu smijeha. Sama fa pomisao kao da ju je neizmjereno zabavljala.

— Kakva sjajna zamisao! Čovječe moj dragi, što mislite tko bi na ovom svijetu pokušao prekratiti moj život? Nisam lijepa mlada nasljednica čija bi smrt učinilo dostupnima milijune. Voljela bih kad bi me netko pokušao ubiti — to bi bilo uzbudljivo — no bojim se da za tako nešto nema nade!

— Biste li mi pripovijedali, Mademoiselle, o tim nezgodama?

— Svakako, no nema u tomu ničega važnog. Bili su to samo glupi slučajevi. Nad mojom posteljom visi jedna teška slika. Neku je noć pala. Bila je čista slučajnost što sam čula kako su vrata lupala negdje u kući pa sam sišla ne bih li ih našla i zatvorila - i tako sam spasila glavu. Vjerojatno bi mi razbila lubanju. To je bio broj 1.

Poirot se nije smijao.

— Nastavite, Mademoiselle. Prijeđimo na broj 2.

— Ah, to je još neznatnije. Postoji strmi puteljak u stijeni koji vodi prema moru.

Onuda silazim na kupanje. Ondje je kamen s kojega se može skakati. Neka se gromada oslobodila i stropoštala neposredno pokraj mene i gotovo me je pogodila.

Treća je nezgoda bila potpuno drukčija. Nešto se pokvatilo na kočnicama automobila - ne znani točno što - čovjek u radionici objašnjavao mi je, no nisam potpuno razumjela. U svakom slučaju, da sam prošla kroz ulaz i spustila se niz brijeg, ne bi hvatale i pretpostavljam da bih se zaletjela ravno u Gradsku vijećnicu i ondje bi se dogodio vraški lom. Malo oštećenje vijećnice i totalna šteta no meni. No kako ja uvijek nešto zaboravim, okrenula sam se i samo sam se zabila u lovorovu živicu.

— Ne možete mi reci u čemu je bio kvar?

— Možete otići u Moltovu radionicu i tamo pitati. Oni će znati. Bilo je nešto sasvim jednostavno i mehaničko, što se odvalo, koliko se sjećam. Pomišljala sam kako je Ellenin dječak (moja dvorkinja, koja vam je otvorila vrata, ima malog sina) čačkao nešto po njima. Dečki se vole igrati s kolima. Dakako, Ellen se zaklinjala kako on nikad nije bio ni blizu aufu. Mislim da je nešto popustilo, unatoč tomu što je Mott rekao.

— Gdje je vaša garaža, Mademoiselle?

— Na drugoj strani kuće. — Je li zaključana?

Nickine su oči pokazale silno iznenađenje.

— Ah! Ne. Dakako da nije.

— Bilo tko mogao bi neopaženo petljati oko kola?

— Pa... da... pretpostavljam. No to je tako glupo.

— Ne, Mademoiselle. Nije glupo. Ne shvaćate. U velikoj ste opasnosti - ozbiljnoj opasnosti. Kažem vam da je tako. Ja! A vi ne

znate tko sam ja?

— Ne — reče Nick bez daha.

— Ja sam Hercule Poirot.

— Ah! — reče Nick, prilično bezbojnim glasom. — Oh, da.

— Poznato vam je moje ime, hm?

— Oh, da.

Zbunjeno se meškoljila. U očima se nazirao izgubljen pogled. Poirot ju je oštro promatrao.

— Nelagodno vam je. To znači, pretpostavljam, da niste čitali moje knjige.

— Po... ne... ne sve. No znam za vaše ime dakako.

— Modernojselle, vi ste uljudna mala lažljivica. — (Trgnuo sam se, prisjećajući se kako sam te riječi već čuo izgovorene u hotelu "Majestic" tog dana poslije ručka.) — Zaboravljam - ta još ste dijete - da niste ni mogli čuti. Kako brzo prolazi slava. Ovaj moj prijatelj - on će vam reći.

Nick me je pogledala. Nakašljao sam se, pomalo zbunjen.

— Monsieur Poirot je... eh.. bio je... velik detektiv — objasnio sam.

— Oh! Moj prijatelju — zavapio je Poirot. — Je li to sve čega se možete domisliti reći? Mais ce is done/ Recite tada našoj Mademoiselle da sam jedinstven detektiv, nenadmašen, najveći bajboji je ikad živio!

— Sada je ta suvišno — rekoh ledeno. — Sami ste joj rekli.

— Ah, da, no bilo bi prikladnije da sam mogao sačuvati svoju skromnost. Čovjek ne bi trebao pjevati vlastite hvalospjeve.

— Čovjek ne bi trebao držati psa i biti prisiljen sam lajati — složila se Nick s hinjenom simpatijom. — Usput, tko je pas? Dr. Watson, pretpostavljam.

— Moje ime je Hastings — izgovorio sam hladno.

— Bitka iz... 1066. — reče Nick. — Tko reče da nisam obrazovana? Dakle, sve je to previše, previše sjajno! Vjerujete li da me netko doista želi ukloniti? To bi bilo vrlo uzbudljivo. No, svakako, tako se nešto doista ne događa. Samo u knjigama.

Vjerujem kako je Monsieur Poirot poput kirurga koji je izmislio neku operaciju ili poput liječnika koji je otkrio neku rijetku bolest, pa sad želi da je svatko ima.

— Sacre fonnere — grmio je Poirot. — Hoćete li se uozbiljiti? Vas, mlade ljude današnjice, zar vas ništa ne može uozbiljiti? Ne bi bila šala, Mademoiselle, kad biste ležali kao lijepi mali leši u hotelskom vrtu s lijepom malom rupom u glavi umjesto u šeširu. Tada se ne biste smijali - je li?

— Nezemaljski smijeh kakav se čuje na nekoj spiritističkoj seansi — reče Nick.

— No, ozbiljno, gospodine Poirot, to što činite vrlo je ljubazno i tako to, ali cijeli događaj vjerojatno je bio slučajnost.

— Vaša je tvrdoglavost dostojna vruga!

— Tako sam došla do svog imena. Općenito se vjerovalo kako je moj djed prodao dušu vrugu. Svi su ga ovdje zvali Stari Nick. Bio je pakostan starac - no vrlo zabavan. Obožavala sam ga. Svugdje sam išla s njime, pa su nas zvali Stari Nick i Mladi Nick. Moje je pravo ime Magdala.

— To je prilično neuobičajeno ime.

— Da, na neki je način obiteljsko ime. Bilo je mnogo Magdala u obitelji Bucklejevih. Jedna od njih ondje je gore.

Kimnula je glavom prema slici na zidu.

— Ah! — reče Poirot. Potom, gledajući portret iznad kamina, dodao je: — Je li to vaš djed, Mademoiselle?

— Da, prilično dojmljiv portret, zar ne? Jim Lazarus ponudio se da će ga kupiti, no ja ga nisam htjela prodati. Stari mi je Nick prirastao srcu.

— Ah! — Poirot je šutio nekoliko trenutaka, a tada je rekao vrlo ozbiljno: — Revenons a nos moufons. Slušajte, Mademoiselle. Preklinjem vas da budete ozbiljni. Vi ste u opasnosti. Danas je netko pucao na vas iz pištolja mauzer...

— Iz mauzera?

Jedan je trenutak ostala zbunjena.

— Da, zašto? Znate li za ikoga tko posjeduje pištolj mauzer?

Nasmijala se.

— I sama imam jedan takav.

— Imate?

— Da, bio je tatin. Donio ga je iz svjetskog rata. Od tada se mota negdje ovdje, I neki sam ga dan vidjela u ladici.

Pokazala je no starinski pisaći stol. I sada, kao da joj je sinula neka misao, prešla je preko sobe do stola i otvorila ladicu. Okrenula se prilično bezizražajna lica. U glasu se osjetio nov zvuk.

— Ah! — reče. — Nema ga... nestao je.

3. Slučajevi?

Od tog je trenutka razgovor krenuo drukčijim tijekom. Do lađa, Poirot i djevojka uglavnom su se sukobljavali u nesporazumima. Razdvajao ih je ponor godina.

Njegova slava i ugled nisu za nju značili ništa - ona je bila pripadnik naraštaja koji poznaje samo velika imena sadašnjeg trenutka. Upravo za to nju se njegova upozorenja nisu dojmila. On je za nju bio tek prilično smiješan postariji stranac sa zabavno melodramatičnim umom.

Poirot je zbunjivao takav stav. U početku, njegova je taština patila. Po njegovu čvrstom uvjerenju sav je svijet znao za Herculea Poirota. A ovdje je bio netko nepoznat.

Sto je vrlo dobro za njega - nisam mogao odoljeti pomisli no nimalo korisno za cilj što smo ga imali pred sobom!

Otkrićem nestanka pištolja slučaj je doživio obrat. Nick ju je prestala smatrati blago zabavnom šalom. Još je pomalo olako prihvaćala zbivanja, jer njezina navika i njezin stav bili su da sve događaje uzima površno, no u njezinu se ponašanju pojavila znatna promjena.

Vratila se i sjela je na stolicu, zamišljeno se mršteći.

— To je neobično — rekla je. Poirot se okrenuo i obratio mi se.

— Sjećate se, Hastings, one male zamisli što sam je spomenuo? Dakle, bila je točna ta moja mala zamisao! Pretpostavimo da je Mademoiselle nađena kako ustrijeljenu leži u vrtu? Potrajalo bi nekoliko sati dok je ne bi našli. Malo ljudi prolazi onuda. A - pokraj njezine ruke - upravo viri iz nje - njezin vlastiti pištolj.

Nema sumnje dobra predstava.

Madame Ellen bi ga prepoznala. Bilo bi spominjanja, nema sumnje u to, briga ili besanice... Nick se nelagodno meškolljila.

— To je istina. Do smrti sam se brinula. Svi su mi govorili kako sam živčana. Da - svi bi pričali ono... — I donijeli bi presudu o samoubojstvu. Vrlo prikladno otisci prstiju Mademoiselle na pištolju i ničiji drugi - pa da, vrlo jednostavno i uvjerljivo.

— Kako silno zabavno! — reče Nick, no kao da se nije, što sam ja sa zadovoljstvom primijetio, silno zabavljala.

Poirot je njezine riječi prihvatio u uobičajenom smislu, onako kako su bile izgovorene.

— N'esf ce pas? No vi razumijete, Mademoiselle, toga vise ne smije biti. Četiri promašaja - da - no peti put mogao bi biti uspješan.

— Izvedite svoja mrtvačka kolica s gumenim kotačima — mrmrljala je Nick.

— Ali mi smo ovdje, moj prijatelj i ja, kako bismo spriječili sve to! — Osjetio sam zahvalnost za to "mi". Poirot je ponekad imao običaj zaboravljati na svoju nazočnost.

— Da — dodao sam. — Ne smijete se brinuti, gospođice Bucklev. Mi ćemo vas zaštititi.

— To je strašno lijepo od vas — reče Nick. — Mislim da je cijela stvar savršeno divna. Također, vrlo uzbudljiva.

Još je zadržavala svoje opušteno ponašanje, no oči su joj, mislio sam tako, odavale zabrinutost.

— A prvo je što ćemo učiniti — rekao je Poirot — bit će savjetovanje.

Sjeo je i prijateljski joj se smiješio.

— Da počnemo jednim konvencionalnim pitanjem, Mademoiselle - no - imate li neprijatelja?

Nick je gotovo žaleći odmahivala glavom.

— Bojim se da nemam — ispričavala se.

— Bon. Tada ćemo odbaciti tu mogućnost. A sada ćemo postaviti filmsko pitanje, pitanje detektivskih romana tko bi imao koristi od vaše smrti?

— Ne mogu zamisliti — reče Nick. — Zato se sve to čini tako besmislenim.

Dakako, tu je ta odvratna stara zgradurina, no do guše je u dugovima, krov prokišnjava, a u stijeni se ne može skrivati neki rudnik ugljena ili nešto drugo privlačno poput toga.

— Pod hipotekom je — nein?

— Da. Morala sam je založiti. Znate, bila su dva poreza na nasljedstvo, ubrzo jedan poslije drugoga. Prvo je umro moj djed, upravo prije šest godina, a potom moj brat. To je taman prevršilo mjeru glede novčane situacije.

— A vaš otac?

— On se iz rata vratio kao invalid, potom je dobio upalu pluća i umro je 1919.

Moja je majka umrla dok sorn još bila malo dijete. Živjela sam ovdje s djedom.

On i tata nisu se slagali (ne čudim se tomu), pa je tata ocenio prikladnim da me ovdje ostavi i da ode lutati svijetom po svojoj volji. Gerald - to mi je bio brat - također se nije slagao s djedom. Usudila bih se reći da ni ja ne bih izlazila s njime na kraj da sam bila dječak. Spasilo me je to što sam bila djevojka. Djed bi običavao govoriti kako sam iver sa starog hrasta i da sam naslijedila njegov duh.

— Smijala se. — Mislim da je bio grozna stara ništarija, no užasno sretan. Ovdje se govorilo da se sve što je taknuo pretvaralo u zlato. No bio je kockar i sve je uvijek prokockao. Kad je umro, poslije njega jedva da je ostalo nešto osim kuće i zemljišta. Bilo mi je šesnaest kad je umio, a Gerald u dvadeset dvije. Gerald je poginuo u prometnoj nesreći prije tri godine i tako je posjed pripao meni.

— A poslije vas, Mademoiselle? Tko je vaš najbliži rođak?

— Moj bratić Charles. Charles Vyse. On je odvjetnik, tamo dolje u gradu.

Prilična dobar i sposoban, no vrlo dosadan. On mi daje dobre savjete i pokušava obuzdati moje nepromišljene naklonosti.

— On vodi vaše poslove za vas - ne?

— Pa... da, ako to tako kažete. Nemam mnogo toga čime bi valjalo upravljati. On mi je osigurao zajam i nagovorio me je da iznajmim vratarnicu.

— Ah! Kućica. Htio sam vas pitati o njoj. Iznajmljena je?

— Da, nekim Australcima. Zovu se Croft. Vrla srdačni, znate... sve tako.

Jednostavno su nesnosno ljubazni. Uvijek donose celer i rani grašak i slične stvari. Zgražaju se kako sam zapustila vrt. Prilična su napast, doista, ponajviše on. Neopisivo grozno prijateljski. Ona je bogalj, jadnica, cijeli dan leži na sofi.

No, plaćaju najamninu i to je velika stvar.

— Kako su već dugo ovdje?

— Oh! Oko šest mjeseci.

— Dakle tako. Eh, sada, osim ovog vašeg bratića - uzgred, s vaše očeve strane ili majčine?

— Majčine. Moja je majka bila Amy Vyse.

— Bien! Dakle, osim ovog bratića, kao što rekoh, imate li drugih rođaka?

— Neke vrlo daleke rođake u Vorkshireu - Buckleyjeve.

— Nikoga više?

— Ne.

— Prilično samotno. Nick ga je promatrala.

— Samotno? Kako smiješna pomisao. Znade, ja ne boravim ovdje dugo. Uglavnom sam u Londonu. Rodbina je u pravilu previše razorna. Oni se petljaju i upliću.

Mnogo je ljepše biti sam za sebe.

— Neću trošiti dah na suosjećanje. Vi ste, vidim, moderna Mademoiselle. A sada — vaše osoblje.

— Kako to gordo zvuči! Osoblje je Ellen. I njezin suprug, koji je neka vrsta vrtlara - ne baš osobito dobar. Plaćam ih očajno malo zato što im dopuštam da drže dijete ovdje. Ellen radi za mene kad sam ovdje, a kad imamo društvo, tada uzimamo što možemo i koga možemo dobiti za pomoć. Priređujem zabavu u ponedjeljak. Tada je Tjedan regate, znate.

— U ponedjeljak - a danas je subota. Da, da. A sada, Mademoiselle, vaši prijatelji - na primjer, oni s kojima ste ručali?

— Dakle, Freddie Riče - ona plava djevojka - po svemu moja je najbolja prijateljica. Imala je šugav život. Udana za zvijer, čovjeka koji je pio i drogirao se i bio je nastran u najgorem smislu. Morala ga je napustiti prije godinu ili dvije.

Od tada luta uokolo. Molim nebesa da dobije rastavu i uda se za Jima Lazarusa.

— Lazarusa? Trgovca umjetninama u Bond Streetu?

— Da. Jim je jedini sin. Valja se u novcu, dakako. Jeste li vidjeli taj njegov auto?

On je Židov, dakako, ali strašno pristojan, i vrlo je privržen Freddie. Gotovo svugdje idu zajedno. Za vrijeme vikenda odsjeli su u "Majesticu" i u ponedjeljak će doći k meni.

— A suprug gospode Riče?

— Ta propalica? Oh! On više ne pripada nikamo. Nitko ne zna gdje je. To je za Freddie užasno neugodno. Ne možete se razvesti od nekog muškarca kad ne znate gdje je.

— Evidemment!

— Sirota Freddie — reče Nick sjetno. — Imala je šugavu sreću. Svojedobno sve je bilo sređeno. Ona ga se dočepala i dala mu je to do znanja, a on je rekao kako se savršeno slaže, no kako nema novca da povede neku ženu u hotel. Na kraju je sve svršilo na tomu da je ona dala novac, a on ga je uzeo i sve do današnjih dana nije se ništa čulo o njemu. Prilično gadno, rekla bih.

— Moj Bože — uskliknuo sam.

— Moj prijatelj Hastings se zgraža — primijetio je Poirot. — Morate biti obazriviji, Mademoiselle. On nije u toku, morate razumjeti. Upravo se vratio s onih velikih neokaljanih otvorenih prostora itd., i tek mora naučiti suvremeni jezik.

— Pa nema ničega sablažnjivog u tomu — reče Nick, širom rastvarajući oči.

— Hoću reći, svatko zna, zar ne, kako postoje takvi ljudi. No ja to ipak držim podlom podvalom. Sirota stara Freddie bila je u takvoj proklesnoj nevolji u to vrijeme da nije znala kome se obratiti.

— Da, da, nimalo lijepa zgoda, A onaj vaš drugi prijatelj, Mademoiselle. Dobri kapetan Challenger?

— George? Poznajem Georgea cijelog svog života — dobro, najmanje već pet godina. On je dobri skaut, taj George.

— Želio bi da se udate za njega, hm?

— Spominje to tu i tamo. U sitne jutarnje sate ili poslije druge čaše porta.

— No vi ostajete tvrda srca.

— Kakvog bi smisla imalo da se George i ja vjenčamo? Nitko od nas nema novca.

Osim toga bilo bi grozno dosadno s Georgeom. To "uzajamno pomaganje", ponašanje u stilu "dobre stare škole". Napokon, njemu je najmanje Četrdeset.

Ta me je primjedba prilično dirnula.

— Zapravo, jednom je nogom već u grobu — reče Poirot. — Ah! Ne obazirite se na mene, Mademoiselle. Ja sam djed, gotovo nitko. A sada mi pričajte malo više o tiri nezgodama. O slici, na primjer.

— Ponovno je obješena, na novu uzicu. Možete doći i pogledati je, ako želite.

Povela nas je iz sobe i mi srno je slijedili. Slika o kojoj je bila riječ bila je ulje u teškom okviru. Visjela je neposredno iznad uzglavlja.

Promumljavši "Dopustit ćete, Mademoiselle", Poirot je skinuo cipele i popeo se na postelju. Pregledao je sliku i uzicu i oprezno je ispitao težinu slike. Spustio se i pristojno je pogledao.

— Da se ovo spusti nekomu na glavu.. ne, to ne bi bilo ugodno. Uzica na kojoj je visjela, Mademoiselle, je li bila, poput ove, struna od žice?

— Da, no ne tako debela. Ovaj put sam stavila deblju.

— To je razumljivo. Pregledali ste mjesto kidanja - jesu li rubovi bili iskrzani?

— Rekla bih — no nisam pozorno gledala. Zašto, jesam li trebala?

— Tako je. Kao što rekoste, zašto biste? Ipak, jako bih rado vidio taj komad žice. Tu je negdje u kući?

— Bila je na slici. Vjerujem kako je Čovjek koji je stavio novu žicu, staru bacio nekamo.

— Šteta. Tako bih želio da sam je mogao vidjeti.

— Ne vjerujete da je to bila samo slučajnost? Sasvim pouzdano nije mogli biti ništa drugo.

— Mogla je biti nezgoda. Nemoguće je prosuditi. No kvar na kočnicama vaših kola - to nije bilo slučajno. A kamen koji se stropoštao niz stijenu - volio bih vidjeti mjesto gdje se to dogodilo.

Nick nas je povela u vrt i dovela do ruba litice. Pod nama se ljeskalo modro more.

Strmi puteljak vodio je niz lice stijene. Nick je opisala gdje se nezgoda dogodila i Poirot je zabrinuto kimao. Potom je upitao: — Koliko putova vodi u vas vrt, Mademoiselle?

— Tu je glavni put - pokraj vratarnice. Zatim postoji ulaz za prodavače - to su vrata na polovini zida uz cestu. Pa su tu i vrata upravo pokraj nas, ovdje na rubu litice.

Vode van prema krivudavoj stazi koja od obale ide prema vrtu Majestica - tim sam putom išla jutros. Prolaz kroz vrt Majestica ionako je prečica za odlazak u grad.

— A vaš vrtlar - gdje on obično radi?

— Dakle, obično se mota oko povrtnjaka ili sjedi u kljalištu i pravi se kao da oštri vrtne škare.

— To znači na drugoj strani kuće? Tako da kad bi netko ušao ovdje i strmoglavio neku stijenu, on to vrlo vjerojatno ne bi primijetio.

Nick se odjednom lako stresla.

— Vi doista - doista mislite da se tako dogodilo? — upitala je. — Nekako ne mogu vjerovati u to. To se Čini tako potpuno besmislenim.

Poirot ponovno izvadi metak iz džepa i pogleda ga.

— Ovo nije bilo besmisleno, Mademoiselle — reče blago.

— To je vjerojatno bio neki luđak.

— Možda. To je vrlo zanimljiva tema za razgovor poslije večere - jesu li svi zločinci doista luđaci? Možda postoji neka mala deformacija u njihovim malim sivim stanicama - da, to je vrlo vjerojatno. Napokon, to je posao za liječnika. Što se mene tiče - ja moram obaviti drukčiji posao. Moram misliti na nevinoga, ne na krivca - na žrtvu, ne na zločinca. O vama razmišljam sada, Mademoiselle, ne o vašem nepoznatom napadaču. Vi ste mladi i lijepi, sunce šija i svijet je ljubazan, pred vama su život i ljubav. O svemu tomu razmišljam, Mademoiselle. Recite mi, ti vaši prijatelji, gospoda Riče i gospodin Lazarus - kako su dugo ovdje?

— Freddie je stigla u četvrtak u ovaj dio svijeta. Zadržala se s nekim ljudima nedaleko od Tavistocka nekoliko noći. Ovamo je došla jučer. Jim putuje unaokolo, čini mi se.

— A kapetan Chalenger?

— On je u Devenportu. Ovamo dolazi svojim autom kad god može - uglavnom krajem tjedna.

Poirot je kimnuo. Vraćali smo se prema kući. Vladala je tišina, a onda je iznenada upitao: — Imate li prijateljicu u koju imate povjerenja, Mademoiselle?

— Tu je Freddie.

— Netko osim gospode Riče.

— Pa, ne znam. Rekla bih da imam. Zašto?

— Jer hoću da neka vaša prijateljica bude s vama - odmah.

— Oh!

Nick je bila prilično zbunjena. Trenutak ili dva razmišljala je u tišini. Potom je rekla nesigurno: — Možda Maggie. Mogla bih je pozvati, nadam se.

— Tko je Maggie?

— Jedna od mojih sestrični iz Vorkshirea. Ima veliku obitelj. On je svećenik, znate, Maggie je mojih godina i obično neko vrijeme ljeti bude ovdje sa mnom.

Nije osobito zabavna, na žalost - jedna od onih dosadno čednih djevojaka, s frizurom koja samo slučajno može biti po modi. Nadala sam se kako ću je moći izbjeći ovog ljeta.

— Niti govora. Vaša će rođakinja, Mademoiselle, izvrsno odgovarati. To je upravo tip osobe kakvu sam imao na umu.

— U redu — reče Nick s uzdahom. — Brzovajitću joj. Zaista ne znam koga bih drugog mogla dograbiti upravo sada. Svi su zauzeti. No ako nije upriličeno logorovanje dječaka iz crkvenog zbora ili proslava u čast majki, ona će odmah doći. No što očekujete od nje da učini...

— Možete li urediti da spava u vašoj sobi?

— Nadam se.

— Neće li pomisliti da je to neobičan zahtjev?

— Ah, ne. Maggie nikad ne misli. Ona samo čini - odano, znate. Kršćansko djelovanje - čvrstoća i stalnost u vjeri i vrlini. U redu, poslat ću joj brzovaj da dođe u ponedjeljak.

— Zašto ne sutra?

— S onakvim nedjeljnim vlakovima? Pomislit će da umirem ako joj predložim tako nešto. Ne, reći ću za ponedjeljak. Hoćete li joj kazati za užasnu sudbinu koja mi prijete?

— Nous verrons. Još se uvijek rugate s time? Hrabri ste, i drago mi je što to vidim.

— Na svaki način, zabavno je — reče Nick.

Nešto me je taknulo u njezinu glasu i pogledao sarn je znatiželjno. Imao sam osjećaj kao da je nešto ostalo neizrečeno. Ponovno smo ušli u sobu za primanje.

Poirot je prelistavao novine na sofi.

— Čitate to, Mademoiselle? — upitao je iznenada.

— St. Loo Herad? Ne naročito temeljito. Otvorila sam ga da vidim izvještaj o plimi. Objavljuju ga svakoga tjedna.

— Tako. Usput, Mademoiselle, jeste li ikad načinili oporuku?

— Jesam. Prije nekih šest mjeseci. Malo prije svog rezanja.

— Ou'est ce que vous dites? Vašeg rezanja?

— Operacije. Slijepog crijeva. Netko je rekao kako bih morala načiniti oporuku, pa sam tako učinila. Od toga sam se osjećala jako važnom.

— A odredbe te oporuke?

— Posljednju kuću ostavila sam Charlesu. Nije ostalo mnogo toga za nasljeđivanje, no čega je bilo, to sam ostavila Freddie. Rekla bih da bi vjerojatno - kako to nazivate - pasiva premašila aktivu.

Poirot je rastreseno kimao.

— Napustit ću vas sada. Au revoir, Mademoiselle. Čuvajte se.

— Čega? — pitala je Nick.

— Inteligentni ste. Da, to je slaba točka - iz kojega smjera da se čuvate? Tko to može reći? No ne gubite nadu, Mademoiselle. Za nekoliko ću dana otkriti istinu.

— Do tada čuvajte se otrova, bombi, revolverskiri hitaca, prometnih nesreća i strelica umočenih u tajni otrov južnoameričkih Indijanaca — završila je Nick okretno.

— Nemojte se izrugivati, Mademoiselle — reče Poirot ozbiljno.

Kad je stigao do vrata, zastao je.

— Usput — reče — koju je cijenu ponudio gospodin Lazarus za portret vašeg djeda?

— Pedeset funti.

— Ah! — izustio je Poirot.

Ozbiljno je pogledao unatrag na mračno mrzovoljno lice iznad kamina.

— No, kako sam vam rekla, ne želim prodati starog momka.

— Ne — rekao je Poirot zaokupljen mislima. — Ne želite, razumijem.

4. Nečega mora biti!

— Poirot — rekao sam čim smo se našli vani na cesti. — Postoji nešto što mislim da biste morali znati.

— A što je to, mon omi?

Isprizvijedao sam mu verziju gospode Riče o nezgodi s automobilom.

— Tiens! C'est mferessant. Postoji, dakako, tip ljudi, tašt, histeričan, koji pokušava učiniti sebe zanimljivim čudesnim izbjegavanjem smrti i koji će vam iznositi neočekivane pripovijesti koje se nikad nisu dogodile! Da, dobro je poznat taj tip. Takvi će ljudi nanositi sebi i teške tjelesne ozljede kako bi potkrijepili izmišljotinu.

— Ne mislite valjda...

— Da je Mademoiselle Nick takav tip? Ne, doista. Primijetili ste, Hastings, kako smo je vrlo teško uvjerali u opasnost, i sve do samog kraja ustrajala je u farsu polupodrugljive nevjerice. Ona je primjerak svoje generacije, ta mala curica. Pa ipak, zanimljivo je - to što je rekla Madame Riče. Zašto bi to govorila? Zašto to govoriti, čak i ako je istina? Bilo je nepotrebno - gotovo cjauc/ie.

— Da — rekoh. — To je točno. Uvela je to u razgovor s neba pa u rebra - bez ikakva razloga koji bih mogao vidjeti.

— To je zanimljivo, Da, to je zanimljivo. Male činjenice koje su čudne, volim ih vidjeti odvojeno. Značajne su. Pokazuju put.

— Put... kamo?

— Uprli ste prstom u slabu točku, moj vrsni Hastingsu. Kamo? Doista, kamo? Pa, nećemo znati dok ne stignemo onamo.

— Recite mi, Poirot — rekoh. — Zašto ste tako ustrajali na tomu da dođe ta njezina rođakinja?

Poirot se zaustavio i uzbuđeno je upirao kažiprstom prema meni.

— Razmislite — vikao je. — Razmislite samo malo, Hastings. Kako smo nemoćni!

Kako su nam ruke vezane! Uloviti ubojicu pošto je zločin učinjen - c'est tout simple! Ili je lako nekomu mojih sposobnosti. Ubojica je, da tako kažemo, potpisao svoje ime počinivši zločin. No ovdje nema

zločina - Štoviše, ne želimo zločin. Otkriti zločin prije nego li je počinjen - to je doista izuzetno teško.

— Što je naš prvi zadatak? Sigurnost Mademoiselle. Sto nije lako. Ne, nije lako, Hastings. Ne možemo stražariti nad njom dan i noć - ne može poslati čak ni nekog policajca u velikim cipelama da stražari nad njom. Ne možemo provoditi noć u ložnici neke mlade dame. Cijeli slučaj obiluje poteškoćama.

— No možemo ipak učiniti nešto. Možemo ga otežati našem ubojici. Možemo staviti Mademoiselle pod zaštitu i možemo uvesti potpuno nepristranog svjedoka.

Tko bi mogao mimoći te dvije okolnosti, morao bi biti vrlo pametan čovjek.

Zastao je, pa je nastavio potpuno drukčijim glasom: — No to čega se bojim, Hastings...

— Da?

— To čega se bojim je - da on jest vrlo pametan čovjek, I nije mi lako pri duši.

Ne, uopće nisam spokojan.

— Poirot — rekoh. — Činite me vrlo nemirnim.

— I ja sam nemiran. Čujte, moj prijatelju, taj list, Weekly Herald St. Looa. Bio je otvoren i presavijen na stranici - što mislite na kojoj? Ondje gdje je mali ulomak u kojemu piše "Medu gostima koji su odsjeli u hotelu 'Majestic' nalaze se gospodin Hercule Poirot i satnik Hastings." Pretpostavimo - samo pretpostavimo, da je netko pročitao taj odlomak. Znaju moje ime - svatko zna moje ime...

— Gospođica Buckley nije znala — rekoh cerekajući se.

— Ona je smušenjak - nju ne uzimamo u obzir. Ozbiljan čovjek - neki kriminalac - znao bi za moje ime. I bojao bi se! Zamislio bi se! Postavio bi sebi neka pitanja.

Tri puta pokušao je oduzeti život Mademoiselle J sad se u susjedstvu pojavio Hercule Poirot. "Je li to slučajnost?" upitao bi se. I mogao bi strahovati kako to možda nije slučajnost. Sto bi učinio tada?

— Prikrio bi se i zameo tragove — predložio sam.

— Da - da - ili bi - ako posjeduje pravu drskost, udario bi brzo - bez gubljenja vremena. Prije nego li budem našao vremena da

provedem istragu - pouf, Mademoiselle je mrtva. Tako bi učinio smion čovjek.

— Zašto mislite da je taj ulomak pročitao još netko osim gospođice Buckley?

— Gospođica Bucklev nije čitala taj ulomak. Kad sam joj spomenuo svoje ime, ono za nju nije značilo ništa. Čak joj nije bilo ni poznato. Izraz joj se lica nije promijenio. Osim toga rekla nam je - otvorila je novine da potraži izvještaj o plimi - samo to. Da, na toj stranici nije bilo tablice o plimi.

— Mislite li da je netko u kući...

— Netko iz kuće ili tko ima pristup u nju. A to je lako - staklena vrata su otvorena. Nema sumnje da prijatelji gospođice Buckley ulaze i izlaze.

— Imate li kakvu zamisao? Kakvu sumnju? Poirot je raširio ruke.

— Nikakvu. Kakav bio motiv, taj nije, kako sam predvidio, očit. To je čimbenik sigurnosti budućeg ubojice, zato je mogao jutros postupiti tako drsko. Na prvi pogled, nitko nema razloga da priželjkuje smrt male Nick. Posjed? Posljednja kuća? To ostaje bratiću - no želi li on dugovima teško opterećenu i vrlo trošnu staru kuću? Sto se njega tiče, to nije čak ni obiteljski dom. On nije Bucklev, prisjetite se. Moramo svakako vidjeti tog Charlesa Vysea, no takva bi pomisao bila pretjerana.

— A tu je i Madame — prisna prijateljica — s čudnim očima i ozračjem izgubljene Madone.

— Vi ste to također osjetili? — upitao sam iznenađeno.

— Kakav je njezin udjel u svemu? Ona vam kaže kako je njezina prijateljica lažljivica. C'est gentil! Zašto vam to govori? Boji li se nečega što bi Nick mogla reći? Je li to povezano s autom? Ili joj je to bio povod, a pravi je razlog strahu negdje drugdje? Je li netko čeprkao po autu, a ako jest, tko? Je li ona znala za to?

— Pa taj pristali plavokosi gospodin Lazarus. Kako se on uklapa? Sa svojim čudesnim automobilom i svojim novcem. Može li on biti povezan na bilo koji način?

Kapetan fregate Chal enger...

— On je sasvim u redu — ubacio sam hitro. — Uvjeren sam u to. Pravi gospodin.

— Nedvojbeno, on je za vas ličnost iz prave Škole. Srećom, kako sam stranac, slobodan sam od tih predrasuda, i mogu istraživati nesputan njima. No priznajem kako mi je teško povezati kapetana Challengera s tim slučajem. Zapravo, ne vidim kako bi mogao biti povezan.

— Dakako da ne može biti — rekoh oduševljeno. Poirot me je zamišljeno promatrao.

— Izvanredno djelujete na mene, Hastings. Imate tako dobar nos u pogrešnom smjeru, da me gotovo dovodite u napast da vas slijedim! Vi ste uzoran tip vrlo čestita čovjeka, poštena, lakovjerna, časna, kojeg će prevariti svaka ništarija. Vi ste od onih ljudi koji će uložiti u dvojbena naftna polja i nepostojeće zlatne rudnike. Od stotina poput vas varalice će priskrbiti kruh svoj svagdanji. No dobro - proučit ću tog kapetana Challengera. Probudili ste moju sumnju.

— Moj dragi Poirot — ljutio sam se. — Nemogući ste. Čovjek koji se kretao po svijetu kao ja...

— Nikad nije ništa naučio — odgovori Poirot tužno.

— To je nevjerovatno, no tako jest.

— Vjerujete li da bih postigao uspjeh na svojem rancu tarno vani u Argentini da sam lakovjerna budala kakvom me opisujete?

— Ne žestite se, mon ami. Postigli ste tamo velik uspjeh - vi i vaša supruga.

— Bel a — rekoh — uvijek slijedi moje prosudbe.

— Mudra je koliko je i Šarmantna — rekao je Poirot.

— Nemojmo se prepirati, prijatelju. Gledajte, ovdje pred nama, tu piše Mottov servis. To je, čini mi se, radionica koju je spomenula Mademoiselle Bucklev. Mala istraga uskoro će nam pokazati istinu u toj maloj stvari.

Ušli smo i Poirot se predstavio, objasnivši kako mu je gospođica Bucklev preporučila to mjesto. Raspitivao se o mogućnosti najma automobila za poslijepodnevene vožnje i tako je lako skrenuo na temu nedavnog kvara na kolima gospođice Bucklev.

Vlasnik radionice odmah se raznježio i počeo je pričati naširoko. Nešto najneobičnije što je ikad vidio. Nastavio je tehničkim pojedinostima. Ja, jao, nisam tehnički nastrojen. Poirot, vjerovao sam, još manje. No neke su se činjenice nedvojbeno pojavile. Netko

je petljao po kolima. A kvar se mogao načiniti vrlo lako, u samo malo vremena.

— Tako dakle — govorio je Poirot dok smo odlazili. — Mala je Nick imala pravo, a imućni gospodin Lazarus krivo. Hastings, moj prijatelju, sve je to vrlo zanimljivo.

— Sto ćemo sada?

— Otići ćemo na poštu i poslati brzojav, ako nije previše kasno.

— Brzojav? — Rekoh to pun nade.

— Da — odgovorio je Poirot zamišljeno. — Brzojav. Pošta je još bila otvorena.

Poirot je napisao brzojav i odaslao ga je. Nije mi ponudio nikakvu informaciju o njegovu sadržaju. Osjećajući kako želi da ga pitam, brižno iam izbjegavao to učiniti.

— Nezgodno je što je sutra nedjelja — primijetio je dok smo se vraćali u hotel.

— Ne možemo posjetiti gospodina Vysea do ponedjeljka u jutro.

— Mogli biste ga potražiti na njegovoj privatnoj adresi.

— Dakako. No upravo to ne želim učiniti. Više bih volio zatražiti njegov savjet službeno i stvoriti svoj sud o Mjernu iz tog kuta.

— Da — odgovorio sam promišljeno — mislim da bi lo bilo najbolje.

— Odgovor na jedno jednostavno malo pitanje, na primjer, mogao bi značiti mnogo. Ako je gospodin Charles V/se bio danas u svom uredu u dvanaest i trideset, tada ni-i; ispalio onaj metak u vrtu hotela "Majestic".

— Ne bismo li trebali ispitati alibije ono troje u hotelu?

— To je mnogo teže. Bilo bi lako za nekog od njih da nupusti ostale na nekoliko trenutaka, da na brzinu izađe kroz jedna od mnogih staklenih vrata - u predvorju, sobi /u pušenje, salonu, sobi za pisanje, brzo dođe do zaklona rici mjestu kuda je djevojka mora proći - metak se ispali - i Inim povratak. No do sada, mon ami, još nismo sigurni jnMTio li stigli do svih dramatis personaeu ovoj drami. Tu je Misna Ellen - i njezin još neviđeni suprug. Oboje su žitelji kuće i vjerojatno, po svemu što znamo, imaju zamjerki na rucun naše male Mademoiselle. Također, tu su nepoznati Australci u vratarskoj kućici. A može biti i drugih, prijatelja i prisnih osoba gospođice Bucklev u koje ona nema razloga sumnjati, pa ih prema tomu nije ni spomenula. Ne mogu odagnati osjećaj, Hasting, da ima nečega iza

svega ovoga — nečega što još nije izbilo na vidjelo. Pomalo mislim kako gospođica Bucklev zna više od onoga što nam je kazala.

— Mislite li da taji nešto?

— Da.

— Možda s namjerom da zaštiti nekoga, ma tko to bio?

Poirot je najodlučnije odbijao kimanjem glavom.

— Ne, ne. Sto se toga tiče, ostavila mi je dojam kako je potpuno iskrena. Uvjeren sam da nam je glede tih napada na njezin život rekla sve što zna. No postoji još nešto — nešto za što ona vjeruje kako nema nikakve veze sa svime ovim. Volio bih kad bih znao što je to nešto. Jer ja - a kažem to u punoj mjeri skromnosti - mnogo sam inteligentniji od une petite comme ça. Ja, Hercule Poirot, mogu vidjeti povezanost ondje gdje je ona ne vidi. Moglo bi mi to dati objašnjenje za kojim tragam. Izjavljujem vam, Hastings, sasvim otvoreno i smjerno, da sam, kako vi to kažete, potpuno smotan. Sve dok ne nazrijem neku zraku svjetla o razlogu svega ovoga, lutam u tami. Mora biti nečecja - nekog čimbenika u ovom slučaju, što ga ne pojmim. Sto je to? Je me demande ça sans cesse. Ou'est - će que c'est?

— Otkrit ćete — rekoh umirujući ga.

— Samo da — rekao je tmurno — ne saznam previše kasno.

5. Gospodin i gospođa Croft

Te je večeri bio ples u hotelu. Nick Buckley večerala je ondje sa svojim prijateljima i srdačno nam je mahnula na pozdrav.

Odjenula je tu večer dugu crvenoljubičastu haljinu od iifona koja se vukla po podu. Iz nje su izvirivali njezin bijeli vrat i ramena i njezina mala nerazborita glava.

— Privlačni mladi vražičak — primijetio sam.

— Opreka njezinim prijateljima - ha?

Frederica Riče bila je u bijelom. Plesala je nekom nehajnom umornom elegancijom koja se, koliko je to samo moglo biti, razlikovala od Nickine živahnosti.

— Vrlo je lijepa — rekao je iznenada Poirot.

— Tico? Naša Nick?

— Ne, ona druga. Je li zla? Je li dobra? Je ti samo nesretna? Čovjek ne bi mogao reći. Ona je tajna. Ona, možda, uopće nije ništa od toga. No, kažem vam, moj prijatelju, ona je allumeuse, namiguša.

— Kako to mislite? — pitao sam znatiželjno. Smijući se kimao je glavom.

— Osjetit ćete to prije ili poslije. Zapamtite moje riječi. Na moje iznenađenje, uskoro je ustao. Nick je plesala sa Georgeom Challengerom. Frederica i Lazarus upravo su prestali i sjeli su za svoj stol. Potom je Lazarus ustao i oti-MIO. Gospođa Riče bila je sama. Poirot je krenuo ravno prema njezinu stolu.

Slijedio sam ga.

Njegov je način bio neposredan i svrhovit.

— Dopuštate? — stavio je ruku na naslon stolca, a potom se spustio u nj. — Jedva Čekam porazgovarati s vama dok vaša prijateljica pleše.

— Da? — Glas joj je bio hladan, nezainteresiran.

— Madame, ne znam je li vam vaša prijateljica rekta. Ako nije, ja ću. Danas su je pokušali ubiti.

Njezine su se sive oči raširile od užasa i iznenađenja. Zjenice, velike crne zjenice, također su se raširile.

— Kako to mislite?

— Pucali su na Mademoiselle Buckley u vrtu ovog hotela. Iznenada se nasmijala - blagim, sažalnim, sumnjičavim smijehom.

— Je li vam to Nick rekla?

— Ne, maaame, dogodilo se da sam to vidio svojim očima. Evo ispaljenoga zrna.

Pružio joj ga je i ona se malo povukla.

— No, ali - no, ali...

— To nije izmišljotina Mademoiselline mašte, jasno vam je. Jamčim da je tako.

To nije sve. U posljednjih se nekoliko dana dogodilo nekoliko vrlo neobičnih zgoda. Vjerojatno ste čuli za njih - ne, možda i niste. Tek ste jučer stigli, zar ne?

— Da, jučer.

— Prije toga bili ste s prijateljima, koliko znam. U Tavi stocku.

— Da.

— Volio bih znati, Madame, imena prijatelja s kojima ste bili.

Podigla je obrve.

— Postoji li ikakav razlog zašto bih vam to rekla? — upitala je ledeno.

Poirot se smjesta pretvorio u zbunjeno nevinašce.

— Tisuću puta oprostite, Madame. To je bilo potpuno maladroito. No kako I sam imam prijatelje u Tavistocku, pomislio sam kako ste ih možda sreli... Buchcman - to je ime mojih prijatelja.

Gospoda Riče odmahivala je glavom.

— Ne sjećam ih se. Ne vjerujem da sam ih srela. — njezin je glas postao sasvim srdačan. — Nemojmo razgovarati o dosadnim ljudima. Idemo o Nick. Tko je pucao na nju? Zašto?

— Ne znam tko bi to bio - još ne — reče Poirot. — No otkrit ću. Oh! Da, otkrit ću. Ja sam, znate, detektiv. Ime mi je Hercule Poirot.

— Vrlo slavno ime.

— Madame je previše ljubazna. Govorila je polako: — Sto želite da učinim?

Mislim da nas je obojicu iznenadila. Nismo očekivali nešto takvog.

— Zamolit ću vas, Madame, da pazite na svoju prijateljicu.

— Hoću.

— To je sve.

Ustao je, brzo se naklonio i mi se vratismo svome stolu.

— Poirot— reko — niste li sasvim otvoreno pokazali svoje karte?

— Mon ami, što sam mogao drugo? Možda je nedostajalo profinjenosti, no pridonijelo je sigurnosti. Ne mogu se izvrgnuti opasnosti. Svakako, jedno je postalo jasno.

— Što to?

— Gospoda Riče nije bila u Tavistocku. Gdje je bila? Ah! no ja ću saznati.

Nemoguće je sakriti informaciju pred Herculeom Poirotom. Vidite - lijepi se Lazarus vratio. Ona rnu govori. On gleda prema nama. Mudar je on. Promotrite oblik njegove glave. Ah! volio bih znati...

— Sto? — upitao sam, kad je on zastao.

— To što ću znati u ponedjeljak — odgovorio je dvosmisleno.

Pogledao sam ga, no nisam m'šta rekao. Uzdahnuo je.

— Nestalo je vaše znatiželje, prijatelju. U stara vremena...

— Dobro je za vas — rekao sam hladno — biti uskraćen nekih radosti.

— Hoćete reći...

— Radosti da uskratite odgovor na pitanje.

— Ah c'est malin.

— Upravo tako.

— No, dobro, dobro — gundao je Poirot. — Čvrsti šutljivi čovjek tako obljubljen među piscima edvardijanskog razdoblja.

Oči su mu sijale starim iarom.

Nedugo potom Nick je prošla pokraj našeg stola. Odvojila se od svog partnera i okomila se na nas poput šarene ptice.

— Ples na rubu smrti — rekla je bezbrižno.

— To je nov doživljaj, Mademoiselle?

— Da. Prilično zabavan. Otišla je, mahnuvši nam rukom.

— Volio bih da to nije rekla — reko polako. — Ples na rubu smrti. Ne sviđa mi se.

— Znam. Previše je blizu istini. Ta je mala hrabra. Da, hrabra je. No na žalost, u ovom trenutku nije hrabrost to što nam je potrebno. Oprez, a ne hrabrost - voi'd ce qu'il nous faut!

Sljedeći dan bila je nedjelja. Sjedili smo na terasi pred hotelom i moglo je biti pola dvanaest kad je Poirot odjednom ustao.

— Dođite, prijatelju. Izvest ćemo mali pokus. Ustanovio sam kako su gospodin Lazarus i Madame otišli autom i da je /vrademoiselle s

njima. Obala je čista.

— Cista za što?

— Vidjet ćete.

Sišli smo niz stube J preko malog dijela travnjaka krenuli prema moru. Nekoliko je kupača dolazilo uz put. Prošli su pokraj nas razgovarajući i smijući se.

Kad su prošli, Poirot je krenuo do mjesta gdje je na neuglednim malim vratima, s prilično zahrdalima šarkama, stajao napola izbrisan natpis "Privatni posjed.

Posljednja kuća". Nikoga nije bilo na vidiku. Tiho smo ušli.

Poslije nekoliko trenutaka stigli smo na travnati pojas pred kućom. Uokolo nije bilo nikoga. Poirot se odšetao do ruba stijene i pogledao je preko. Zatim je otišao do same kuće. Francuski prozori prema verandi bili su otvoreni i mi smo ušli ravno u primaću sobu. Poirot nije gubio vrijeme ondje. Otvorio je vrata i izašao u predvorje. Odatle se počeo uspinjati stubama, a ja sam ga slijedio u stopu. Otišao je ravno u Nickinu spavaonicu - sjeo je na rub postelje i kimnuo mi je uz žmiganje.

— Vidite, prijatelju, kako je lako. Nitko nije vidio da dolazimo. Nitko nas neće vidjeti kako odlazimo. U potpunoj sigurnosti možemo obaviti to što želimo. Mogli bismo, na primjer, zarezati neki žicu o kojoj visi slika, tako da će se morati prekinuti poslije nekoliko sati. Pretpostavimo da je nekim slučajem netko bio pred kućom i vidio nas kako dolazimo. Tada bismo imali savršeno prirodan izgovor - pretpostavljajući da smo znani kao kućni prijatelji.

— Hoćete reći kako možemo isključiti nekog stranca?

— Upravo na to mislim, Hastings. Iza svega ovog ne stoji neki neuračunljivi luđak. Umjesto toga moramo tražiti nekoga bliže kući.

Okrenuo se da bi napustio sobu, a ja sam ga slijedio. Nitko od nas nije progovorio.

Obojica smo, rekao bih, bili zabrinuti.

Tada, na zavoju stubišta, obojica smo iznenada stali. Jedan je muškarac dolazio gore.

I on je zastao.

Lice mu je bilo potpuno u sjeni, no ponašanjem je odavao potpunu zatečenost.

Progovorio je prvi, glasnim, prilično grubim glasom.

— Koga vrage radite ovdje, htio bih znati?

— Ah! — rekao je Poirot. — Monsieur... Croft, rekao bih?

— To mi je ime, no što...

— Bismo li otišli u primaću sobu na razgovor? Mislim do bi to bilo bolje.

Onaj je drugi popustio, naglo se okrenuo i sišao, a mi smo mu bili zo petama. Kad su se zatvorila vrata primaće sobe, Poirot se lako naklonio.

— Dopustite da se predstavim. Hercule Poirot, vama na službu.

Lice onog drugog malo se razvedrilo.

— Oh! — izgovarao je polako. — Vi ste onaj detektiv. Čitao sam o vama.

— U Herald St. Looa?

— Eh? Čitao sam o vama tamo u Australiji. Francuz ste, zar ne?

— Belgijanac. Ništa ne smeta. Ovo je moj prijatelj, kapetan Hastings.

— Radujem se što smo se sreli. No recite, što je po srijedi? Sto radite ovdje?

Išta - zlo?

— Ovisi o tomu što smatrate - zlim.

Australac je kirnuo. Izgledao je dobro, unatoč ćelavosti i poodmaklim godinama.

Stas rnu je bio veličanstven. Imao je teško lice, s izbačenom donjom vilicom - grubo lice, tako bih ga opisao. Prodorna modrina njegovih očiju bila je najupadljivija osobina na njemu.

— Gledajte — rekao je. — Došao sam da maloj gospođici Bucklev donesem nešto rajčica i jedan krastavac. Taj njezin čovjek nije ni od kakve koristi — ljenčina - ne uzgaja ništa. Bogomdana ljenčina. Majka i ja, eh, bijesni smo zbog toga i mislimo da nam je dobrosusjedska dužnost da napravimo što možemo! Imamo mnogo više rajčica nego što možemo pojesti! Susjedi si moraju pomagati, ne mislite li? Ušao sam, kao obično, kroz staklena vrata i ostavio sam košaru. Upravo sam htio otići kad sam čuo korake i muške glasove iznad sebe. To mi je bilo čudno. Ovdje se ne brinemo mnogo zbog provalnika - no sve je moguće. Pomislio sam kako moram vidjeti je li sve u redu. i onda sam sreo vas dvojicu kako silazite niz

stube. To me je prilično iznenadilo. A sad mi kažete kako ste ugledan detektiv. Sto se to događa?

— Sve je vrlo jednostavno — rekao je Poirot smiješeći se. — Mademoiselle je imala prilično zastrašujući doživljaj neke noći. Iznad postelje pala je jedna slika.

Možda vam je pripovijedala o tomu?

— Rekla je. Imala je veliku sreću.

— Da bi sve bilo sigurno, obećao sam da ću joj donijeti naročiti lanac - ne bi bilo dobro da se događaj ponovi, eh? Rekla je kako će izaći ovog jutra, no da mogu doći i izmjeriti koliko lanac treba biti dug. Vo//d - sve je jednostavno.

Raširio je ruke djetinjom jednostavnošću i uz svoj najprivlačniji smiješak.

Croft je duboko udahnuo.

— I to je sve?

— Da, a vi ste se uzбудili ni zbog čega. Moj prijatelj i ja građani smo koji strogo poštuju zakon.

— Nisam li vas vidio jučer? — izrekao je Croft polako. — Bilo je to sinoć. Prošli ste pokraj našeg malog stana.

— Ah, da, radili ste u vrtu, a mi smo vam pristojno poželjeli dobro večer dok smo prolazili.

— Tako je. Da - da. A vi ste Monsieur Hercule Poirot o kojemu sam čuo tako mnogo. Recite mi, jeste li jako zauzeti, gospodine Poirot? Jer ako niste, volio bih kad biste sada pošli sa mnom - na šalicu jutarnjeg čaja, po australskom običaju, i da upoznate moju staru. Ona je pročitala sve o vama u novinama.

— Neobično ste ljubazni, gospodine Croft. Nemamo nikakvog posla i bit će nam drago.

— To je lijepo.

— Točno ste izmjerili, Hastings? — upita Poirot obraćajući se meni.

Potvrdio sam kako sam točno procijenio i mi smo se pridružili našem novom prijatelju.

Croft je bio blagoglagoljiv; u to smo se uskoro uvjerali. Pripovijedao nam je o svom domu nedaleko od Melbournea, o svojim borbama u mladosti, o tomu kako je sreo svoju ženu, o njihovim zajedničkim naporima i o svojoj konačnoj sreći i uspjehu.

— Odmah smo se odlučili na putovanje — rekao je. — Uvijek smo željeli doći u domovinu, Eto, učinili srno. Došli srno dolje u ovaj dio svijeta - nastojali smo posjetiti neke od rođaka moje žene - porijeklom su negdje odavde. No nismo mogli naći nikoga. Onda smo otišli na putovanje po kontinentu - Pariz, Rim, talijanska jezera, Firenza - sva ta mjesta. Bili smo u Italiji kad smo doživjeli tu željezničku nesreću. Moja sirota supruga teško se razbila. Sugavo, zar ne?

Odveo sam je najboljim liječnicima i svi oni govore isto - nema drugog lijeka nego vremena - treba vremena i ležanja. To je ozljeda kralježnice.

— Kakva nesreća!

— Zla kob, zar ne? Eto, dogodilo se. A imala je samo jednu želju - doći ovamo dolje. Nekako je osjećala kad bismo imali nešto malo i svoje - nešto maleno - da bi sve bilo drukčije. Vidjeli smo mnogo zapuštenih daščara, a onda nam je dobra sreća pomogla da nađemo ovo. Lijepo i tiho i po strani - nema automobila koji bi prolazili ili gramofona u susjedstvu. Odmah sam uzeo.

Dok je izgovarao posljednje riječi, stigli smo do same vratarske kuće. Najavio je naš dolazak glasnim "kuuui", na što je stigao isti odgovor "kuuui".

— Uđite — rekao je gospodin Croft. Prošli smo kroz otvorena vrata i uz kratki niz stuba stigli smo do ugodne spavaće sobe. Ondje, na sofi, bila je krupna žena srednjih godina sjijepom sijedom kosom i vrlo toplim smiješkom.

— Sto misliš tko je to, majko? — pitao je gospodin Croft. — Ekstraspecijalni, u svijetu slavljani gospodin Hercule Poirot. Doveo sam ga ravno ovamo da popriča s tobom.

— Pa to je previše uzbudljivo da se ispriča riječima — glasno je govorila gospoda Croft, toplo se rukujući s Poirotom. — Čitala sam o onom slučaju u Plavom vlaku, jesam, i kako ste se slučajno zatekli u njemu, i mnogo toga o ostalim vašim slučajevima. Otkako me je zadesila ta nevolja s leđima pročitala sam sve detektivske priče što uopće postoje, rekla bih. Kao da vrijeme ni s čim drugim ne prolazi tako brzo. Bert, dragi, vikni onamo van Edithi da donese čaj.

— Evo odmah, majko.

— Ona je svojevrсна bolničarka i njegovateljica, ta Edith — objasnila je gospoda Croft. — Dolazi svakog jutra urediti me. Ne želimo se opterećivati poslugom.

Bert je barem tako dobar kuhar i domaćin kao i svaki drugi i to ga drži zaposlenim - to i vrt.

— Evo nas — oglasio se gospodin Croft, pojavljujući se ponovno s pladnjem. — Evo čaja. Ovo je velik dan u našim životima, majko.

— Pretpostavljam da boravite ovdje dolje, gospodine Poirot? — pitala je gospoda Croft, dok se nagingjala i spretno baratala čajnikom.

— Tako je, da, Madame, na odmoru sam.

— No sigurna sam kako sam čitala da ste se povukli - da ste otišli na odmor zauvijek i potpuno.

— Ah! Madome, ne smijete vjerovati svemu što pročitate u novinama.

— Pa to je zaista točno. Dakle, još se bavite poslom?

— Kad naiđem na slučaj koji me zanima.

— Ali sasvim sigurno niste ovdje poslom? — lukavo je ispitivao gospodin Croft. — Nazvati to odmorom, to bi moglo biti dio igre.

— Ne smiješ mu postavljati nezgodna pitanja, Bert — rekla je gospoda Croft. — Jer neće više doći. Mi smo jednostavni ljudi, gospodine Poirot, i vi ste nas uvelike počastili time što ste danas došli ovamo - vi i vaš prijatelj. Ne znate kakvo ste nam zadovoljstvo priredili.

Bila je tako prirodna i tako iskrena u svojem zadovoljstvu da mi je osvojila srce.

— Bila je gadna ta stvar sa slikom — rekao je gospodin Croft.

— Ta je sirota djevojčica mogla biti ubijena — rekla je gospoda Croft s dubokim suosjećanjem. — Ona jest živo srebro. Unosi život u ovo mjesto kadgod dođe ovamo. Nije jako obljubljena u susjedstvu, kako sam čula. No tako je to u ovim provincijskim engleskim mjestima. Ne vole djevojke koje su vedre i pune života.

Ne čudim se što ne provodi više vremena ovdje i taj njezin dugonosi bratić nema više mnogo izgleda da je nagovori da se zauvijek ovdje skrasi nego - nego - dakle, ne znam što.

— Nemoj ogovarati, Millv — rekao je suprug.

— Aha! — reče Poirot. — Odatle puše vjetar. Vjerujte gospodinom instinktu!

Dakle gospodin Charles Vyse zaljubljen je u našu malu prijateljicu?
— Lud je za njom — reče gospoda Croft. — No ona se neće udati za provincijskog odvjetnika, I nemojte joj predbacivati. On je sirotinja, ionako.

Voljela bih kad bi se udala za onog zgodnog mornara - kako mu je ime, Challenger. Neki solidan brak mogao bi biti lošiji od ovoga.

On je stariji od nje, no što zato? Smirivanje - to joj treba. Leti samo uokolo, čak i po kontinentu, sve sama ili s tom čudnom gospodom Riče. Ona je draga djevojka, gospodine Poirot - razumijem se u to. No brinem se za nju. U posljednje vrijeme uopće ne izgleda sretno. Ima, kako ja to kažem, opsjednut izraz lica. A to mi zadaje brige! Imam svoje razloge da se zanimam za tu djevojku, zar ne, Bert?

Gospodin Croft prilično je naglo ustao iz stolca.

— Sada ostavi to, Millv — rekao je. — Možda biste željeli vidjeti nekoliko fotografija iz Australije, gospodine Poirot?

Ostatak našeg posjeta prošao je bez uzbuđenja. Poslije deset minuta oprostili smo se.

— Dragi ljudi — rekoh. — Tako jednostavni i skromni. Tipični Australci.

— Svidjeli su vam se?

— Vama nisu?

— Bili su jako ljubazni — jako prijateljski.

— Pa što je onda? Nešto je na stvari, toliko vidim.

— Bili su, možda, tek malo previše "tipični" — zamišljeno je rekao Poirot. — Taj povik kuuii - to ustrajanje na pokazivanju fotografija - nije li to bilo rnalno previše temeljito igranje igre?

— Kakav ste vi sumnjičavi stari vrug!

— Imate pravo, mon ami. Sumnjam u svakoga - u sve. Bojim se, Hastings - bojim.

6. Posjet gospodinu Vyseu

Poirot nije odustajao od kontinentalnog doručka. Uzrujavalo ga je i tjeralo na mučninu gledati kako ja jedem jaja i slaninu - uvijek je tako govorio. Dosljedno tomu doručkovao bi kavu i pecivo u postelji, a ja sam mogao slobodno započeti dan tradicionalnim doručkom Engleza koji se sastojao od slanine i jaja i marmelade.

Pogledao sam u njegovu sobu kad sam u ponedjeljak u jutro krenuo niz stube.

Sjednio je na krevetu, odjeven u vrlo poseban jutarnji ogrtač.

— Bonjour, Hastings. Upravo sam namjeravao pozvoniti. Hoćete li biti tako dobri i pobrinuti se da ova poruka što sam je napisao odmah bude odnesena u Posljednju kuću i predana Mademoiselle.

Ispružio sam ruku prema njoj. Poirot me je pogledao i uzdahnuo je.

— Kad biste samo - kad biste samo, Hastings, dijelili kosu po sredini, umjesto sa strane! Kako bi to promijenilo simetriju vaše pojave, I vaši brci. Ako morate imati brkove, neka to budu pravi brkovi - primjer ljepote kao što su moji.

Potiskujući grozu i na samu tu pomisao, odlučno sam uzeo poruku iz Poirotove ruke i napustio sam sobu.

Pridružio sam mu se u našem salonu kad je stigla poruka da nas je došla posjetiti gospođica Bucklev. Poirot je zapovijedio da je doprate gore.

Ušla je prilično veselo, no meni se učinilo da su sjene ispod njezinih očiju tamnije nego inače. U ruci je držala brzoglav koji je predala Poirotu.

— Izvolite — rekla je. — Nadam se da će vas zadovoljiti!

Poirot ga je čitao naglas.

— Dolazim danas 5.30. Maggie.

— Moja dadilja i čuvarica! — reče Nick. — No nemate pravo, znate. Maggie baš nema osobit mozak. Pošten posao, to je otprilike sve za što je sposobna. Takva je, i nikad ne vidi poantu vica. Freddie bi bila deset puta bolja u pronalaženju skrivenih ubojica. A Jim Lazarus bio bi još bolji. Mislím da još nikad nitko nije do kraja procijenio Jirna.

— A kapetan Chal enger?

— Ah! George! On nikad ne bi vidio ništa sve dok mu se ne bi našlo pod nosom. No pokazao bi im, kad bi vidio. Kad bi došlo do obračuna, George bi bio vrlo koristan.

Odbacila je šešir i nastavila;

— Dala sam nalog da puste unutra Čovjeka o kojemu sve mi pisali. Zvuči tajanstveno. Hoće li postaviti neki diktafon ili nešto poput toga?

Poirot je odmahivao.

— Ne, ne, ništa znanstvenog. Jednostavno, stvar je shvaćanja, Mademoiselle.

Nešto što sam želio znati.

— Ah, dobro — rekla je Nick. — Sve je silno zabavno, zar ne?

— Je li, Mademoiselle? — upitao je Poirot blago. Minutu je stajala leđima prema nama i gledala je kroz prozor. Potom se okrenula. Sav hrabri prkos nestao joj je s lica. Bilo je djetinje zgrčeno, kako je nastojala zadržati suze.

— Ne — reče. — Nije - doista nije. Bojim se - bojim se. Užasno se bojim. A uvijek sam mislila kako sam hrabra.

— I jeste, mon enfant, jeste. Obojica smo se, Hastings i ja, divili vašoj srčanosti.

— Tako je, zaista — dodao sam toplo.

— Ne — rekla je Nick odmahujući glavom. — Nisam hrabra. To... to čekanje.

Neprestano strahovanje hoće li se dogoditi još nešto, I kako će se dogoditi! I očekivanje da se dogodi.

— Da, da - to je opterećenje.

— Sinoć sam dovuklo krevet do sredine sobe. I zatvorila prozor i zabravila vrata.

Kad sam dolazila ovamo, došla sam naokolo cestom. Nisam mogla, jednostavno nisam mogla ići kroz vrt. Kao da sam iznenada izgubila svu srčanost. Ovo je prešlo sve granice.

— Sto točno time mislite reći, Mademoiselle? Prešlo sve granice?

Potrajalo je kratak trenutak prije nego li je odgovorila.

— Nisam mislila na nešto određeno. To je ono što novine opisuju kao "napetost modernog života", rekla bih. Previše koktela, previše cigareta - sve to.

Jednostavno, dospjela sam u besmislen položaj, na neki način.

Utonula je u stolac i sjedila je ondje, dok su joj se sitni prsti sami od sebe nervozno zaplitali i rasplitali.

— Niste iskreni prema meni, Mademoiselle. Postoji još nešto.

— Nema, doista nema ničega.

— Postoji nešto što mi niste rekli.

— Rekla sam vam svaku najmanju sitnicu. Govorila je ozbiljno i iskreno.

— O tim slučajevima, o tim napadima na vas, to jeste.

— Pa... što?

— No niste mi rekli što je sve u vašem srcu - u vašem životu...

Polako je rekla:

— Može li itko to učiniti.. ?

— Ah! dakle — reče Poirot slavodobitno. — Priznajete!

Odricala je glavom. On ju je prodorno promatrao.

— Možda — lukavo je predlagao — ta tajna nije vaša?

Pomislih kako sam vidio treptaj vjeda. No gotovo trenutačno skočila je i ustala.

— Iskreno i doista, gospodine Poirot, rekla sam vam svaku pojedinost što sam je znala o ovoj glupoj stvari. Ako mislite da znam nešto o nekome drugome, ili da sumnjam, tada griješite. Izluđuje me to što nemam sumnji! Nisam budala.

Shvaćam da ako ti "slučajevi" nisu bili slučajni, tada su djelo nekoga tko mi je vrlo blizu - nekoga tko me poznaje. A to je grozno. Jer nemam nimalo pojma - niti najmanjeg - tko bi taj netko mogao biti.

Ponovno je otišla do prozora i zastala je gledajući van. Poirot mi je dao znak neka ne govorim. Mislim kako se nadao nekom novom priznanju, sada kad se slomila djevojčina moć samonadzora.

Kad je progovorila, bilo je to drugom bojom glasa, nekim dalekim sanjarskim glasom.

— Zna li za moju neobičnu želju koju sam oduvijek gajila? Volim Posljednju kuću. Uvijek sam željela ovdje izvesti neku predstavu. Vlada ovdje - neko dramatično ozračje. U svojoj sam mašti vidjela postavljanje svih mogućih predstava. A sada kao da se prikazuje neka drama. Samo, ne režiram je ja... ja sam u njoj! Ja sam usred nje! Ja sam, možda, osoba koja - umire u prvom činu.

Glas joj se slomio.

— No, no, Mademoiselle — Poirotov je glas bio naglašeno živahan i vedar. — Tako to neće biti. To je histerija.

Okrenula se i oštro ga je promotrila.

— Je li vam Freddie rekla da sam histerična? — pitala je. — Ona kaže da jesam, ponekad. No ne smijete uvijek vjerovati onomu što Freddie govori. Ponekad, znate, ona - ona nije potpuno pri sebi.

Nastupila je stanka i Poirot je postavio potpuno nebitno pitanje: — Recite mi, Mademoiselle — kazao je — jeste li ikad primili ponudu za Posljednju kuću?

— Mislite, do je prodam?

— Na to sam mislio.

— Ne.

— Biste li razmislili o tomu da je prodate, kad biste dobili dobru ponudu?

Nick je razmišljala nekoliko trenutaka.

— Ne, mislim do ne bih. Ne bili, vjerujem, edino ako to ne bi bila tako nevjerojatno dobra ponuda da bi bilo potpuno nerazumno odbiti je.

— Precisement,

— Ne želim je prodati jer mi je, znate, vrlo draga.

— Dakako. Razumijem.

Nick se polako približavala vratima.

— Usput, želim vam reći, večeras će biti vatromet. Hoćete li doći? Večero je u osam. Vatromet počinje u pola deset. Moć! ćete ga veličanstveno vidjeti iz vrta, ondje gdje nadvisuje luku.

— Bit ću oduševljen.

— Obojica, dakako — reče Nick.

— Iskreno zahvaljujem — rekao sam.

— Ništa ne diže pokislo raspoloženje tako dobro kao zabava — primijetila je Nick. I smješajući se izašla je.

— Pauvre enfant— rekao je Poirot.

Uzeo je šešir i pažljivo je frknuo neko sićušno zrno prašine s njegove površine.

— Izlazimo? — upitao sam.

— Mais oui, moramo obaviti neke pravne poslove, mon ami.

— Svakako. Razumijem.

— Nekomu vašeg blistavog uma to ne bi moglo promaknuti, Hastings.

Uredi gospode Vyse, Trevannion i Wynnarc bili su smješteni u glavnoj ulici grada.

Uspeli smo se stubama na prvi kat i ušli u sobu u kojoj su tri činovnika marljivo pisala. Poirot je zatražio da posjeti gospodina Charlesa Vysea.

Jedan je činovnik promrmljao nekoliko riječi u telefon, dobio je, očito, potvrđan odgovor i primjećujući kako će nas gospodin Vyse odmah primiti, proveo nas je kroz hodnik, pokucao na jedna vrata i stao je u stranu da bi nas propustio.

Iza velikog stola prekrivenog pravničkim spisima gospodin Vyse ustao je kako bi nas pozdravio.

Bio je visok mlad čovek, prilično blijed, bezizražajnih crta, pročelav iznad obje sljepoočice i nosio je naočale. Kosa mu je bila svijetla i neodređene boje.

Poirot se pripremio za susret. Srećom, imao je sa sobom neki ugovor, još nepotpisan, pa je tako želio savjet gospodina Vysea zbog nekih tehničkih pojedinosti.

Govoreći odmjerenom i precizno, gospodin Vyse ubrzo je uspio otkloniti Poirotove navodne sumnje i mogao je pojasniti neke zamršene pojedinosti u formulaciji.

— Vrlo ste me mnogo zadužili — mrmljao je Poirot. — Kao strancu, vi to razumijete, te pravničke stvari i izričaji za mene su vrlo tegobni.

To je bio trenutak kad je gospodin Vyse upitao Poirota tko ga je uputio na njega.

— Gospođica Buckley — rekao je Poirot spremno. — Vaša sestrična, zar ne? Vrlo ljupka mlada dama. Slučajno sam joj spomenuo da sam u neprilici i ona mi je rekla da odem k vama. Pokušao sam vas posjetiti u subotu ujutro - oko pola jedan - no bili ste vani.

— Da, sjećam se. U subotu sam rano otišao.

— Mademoiselle, vaša sestrična, vjerojatno se osjeća vrlo osamljenom u toj velikoj kući? Koliko znam, ondje živi sama.

— Upravo tako.

— Recite mi, gospodine Vyse, ako smijem pitati, ima li ikakve nade da bi se taj posjed mogao naći na tržištu?

— Niti najmanje, rekao bih.

— Razumijete, dakako, da ne pitam isprazno. Inam razloga! U potrazi sam, ja sam, upravo za takvim posjedom. Klima u St. Loou oduševljava me. Istina je da se kuća Čini kao da joj je prijeko potreban nužan popravak, rekao bih da u nju nije utrošen velik novac. U takvim uvjetima, ne bi li bilo vjerojatno da bi Mademoiselle mogla razmotriti kakvu ponudu?

— Za to nema niti najmanje vjerojatnosti. — Charles Vyse odbijao je glavom vrlo odlučno. — Moja je sestrična bezgranično odana tom mjestu. Ništa je ne bi nagnalo da proda, to znam. To je, razumijete li, obiteljska kuća.

— Prihvaćam to, no...

— Uopće ne dolazi u obzir. Poznam svoju sestričnu. Fanatično je privržena toj kući.

Poslije nekoliko minuta ponovno smo bili vani na ulici.

— Dakle, moj prijatelju — reče Poirot. — Pa kakav je dojam ostavio na vas gospodin Charles Vyse?

Razmislio sam.

— Vrlo negativan — rekao sam napokon. — On je neobično negativna osoba.

— Nije osobito jaka ličnost, biste li tako rekli?

— Nije, zaista. Vrsta osobe koje se ne biste sjetili da je ponovno sretnete.

Prosječna osoba.

— Njegov nastup doista nije dojmljiv. Jeste li primijetili neku nedosljednost tijekom razgovora s njim?

— Da — rekao sam polagano.

— Jesam. U vezi s prodajom Posljednje kuće.

— Točno. Biste li vi bili odnos Mademoiselle prema Posljednjoj kući opisali kao "fanatičnu privrženost"?

— To je vrlo jak izraz.

— Da - a gospodin Vyse nije sklon korištenju jakih izraza. Njegov je uobičajeni stav — pravnički stav — da potisne, umjesto da naglasi. Pa ipak kaže kako Mademoiselle ima fanatičnu privrženost prema kući svojih predaka.

— Ona nam ovog jutra nije pružila takav dojam — rekao sam. — Govorila je o kući vrlo razumno, rekao bih. Očito joj je drago to

mjesto - kao što bi osjećao svatko u njezinu položaju — no sasvim pouzdano ništa više.

— Prema tomu, zapravo, netko od njih dvoje lagao je — rekao je Poirot zamišljeno.

— Od Vysea se ne bi očekivalo da laže.

— Očito vrlo velika prednost ako se mora lagati — primijetio je Poirot. — Doista, taj gospodin ima držanje nalik na Georgea Washingtona. Jeste li primijetili još nešto, Hastings?

— A što bi to bilo?

— Nije bio u svom uredu u subotu u pola jedan.

7. Tragedija

Prva osoba koju smo ugledali kad smo te večeri stigli u Posljednju kuću bila je Nick. Plesala je po predvorju odjevena u predivan kimono prekriven zmajevima.

— Oh! A to ste samo vi!

— Mademoiselle - rastužili ste me!

— Znam. Bilo je to grubo. Ali, gledajte, čekam da mi stigne haljina. Obećali su - gadovi - ozbiljno su obećali!

— Ah! Ako je riječ o la toilette! Večeras će biti ples, zar ne?

— Svi idemo onamo poslije vatrometa. Naime, pretpostavljam da hoćemo.

Glas joj je iznenada zamro. No sljedećeg trenutka već se smijala.

— Nikad se ne smije predati! To je moja vodilja. Nemojte razmišljati o nevolji i nevolja se neće dogoditi! Večeras sam se ponovno sabrala. Bit ću vesela i zabavljat ću se.

Na stubama su odjeknuli koraci. Nick se okrenula.

— Ah! To je Maggie. Maggie, ovo su agenti koji me štite od tajanstvenog ubojice.

Povedi ih u salon i neka ti pripovijedaju o svemu.

Naizmjenice smo se rukovali s Maggie Buckley i ona nas je, kako je rečeno, odvela u salon. Odmah sam stvorio povoljan sud o njoj.

Mislim da je razumna staloženost u njezinoj pojavi bilo to što me joj je privuklo.

Tiha djevojka, pristala u nekom starinskom smislu - očito ne previše umna. Nije bila našminkana; nosila je jednostavnu, gotovo trošnu, crnu večernju haljinu. Oči su joj bile iskrene i plave, a glas ugodno polagan.

— Nick mi je pripovijedala najnevjerojatnije stvari — rekla je. — Nema sumnje, pretjerivala je? Tko bi joj želio nauditi? Ona na cijelome svijetu ne može imati neprijatelja.

Nevjerica se snažno odražavala u njezinu glasu. Gledala je u Poirota prilično odbojno. Shvatio sam da su djevojci poput Maggie Bucklev stranci uvijek podozrivi.

— Unatoč tomu, gospođice Bucklev, uvjeravam vas kako je to istina — reče Poirot tiho.

Nije odgovorila, no lice joj je odavalo nevjericu.

— Nick je večeras djelovala prilično poput samrtnika — primijenio je. — Ne znam što joj je. Kao da su je obuzeli zlodusi.

Ta riječ - samrtnik! Prošli su me žmarci. Nešto me je u naglasku njezina govora ponukalo razmisliti.

— Jeste li vi Skotkinja, gospođice Bucklev? — upitao sam iznenada.

— Moja je majka bila Skotkinja — objasnila je.

Promatrala me je, primijetio sam, s većim odobravanjem nego Poirota. Procijenio sam kako bi imala više povjerenja u moje objašnjenje slučaja, nego Poirotovo.

— Vaša se sestrična drži vrlo hrabro — rekao sam. — Odlučno zadržava uobičajeno ponašanje.

— To je jedino što se može, zar ne? — rekla je Maggie. — Hoću reći, štogod čovjek osjećao u sebi, nema smisla praviti zbrku oko toga. To je neugodno i za sve oko nas. — Zastala je, pa je tiho rekla: — Vrlo volim Nick. Uvijek je bila dobra prema meni.

Nismo mogli ništa više reći jer tog je trenutka Frederica Riče uplovila u sobu.

Nosila je nebeskomodru opravu i djelovala je vrlo krhko i nadzemaljski. Lazarus joj je uskoro slijedio, a potom je uplesala Nick. Nosila je crnu haljinu oko koje je omotala predivan stari kineski šal jarko crvene boje.

— Bok, narode — rekla je. — Koktele?

Svi smo pili i Lazarus je podigao čašu prema njoj.

— To je predivan Šal, Nick — rekao je. — Star je, zar ne?

— Da, donio ga je pra-pra-praujak Timothy sa svojih putovanja.

— Lijep je — zaista je lijep. Ne bi mu našla para i kad bi htjela.

— Topao je — rekla je Nick. — Dobro će doći dok budemo gledali vatromet, I živahan je. Ja... ja mrzim crno.

— Da — reče Frederica — ne bih rekla da sam te ikad prije vidjela u crnoj haljini, Nick. Zašto si je odjenula?

— Ah! Ne znam. — Djevojka je drskom kretnjom srnula ustranu, no uspio sam okom uhvatiti neobično krivljenje usana, kao da je izazvano bolom. — Zašto netko uopće nešto čini?

Ušli smo na večeru. Pojavio se nekakav tajanstveni muški poslužitelj - unajmljen, pretpostavljam, za ovu priliku. Hrana je bila neodređena. Šampanjac pak, s druge strane, bio je dobar.

— George se nije pojavio — reče Nick. — Nezgodno je što je sinoć morao natrag u Plymouth. Nadam se da će se u neko doba pojaviti na ovoj večeri. U svakom slučaju, na vrijeme za ples. Našla sam čovjeka za Maggie. Prihvatljivog, iako ne silno zanimljivog.

Kroz prozor je prodrlo slabo brujanje.

— Oh! Taj prokleti gliser — reče Lazarus, — Sit sam ga.

— To nije gliser — reče Nick. — To je hidroplan.

— Rekao bih da imaš pravo.

— Dakako da imam pravo. Zvuk se potpuno razlikuje.

— Kad ćeš nabaviti svog Motha, Nick?

— Kad skupim novac — smijala se Nick.

— I tada ćeš odletjeti u Australiju poput one djevojke... kako li se zvala?

— Voljela bih...

— Silno joj se divim — reče gospoda Riče svojim umornim glasom. — Kakva začudna srčanost! Sama sarncata.

— Divim se svim tim ljudima koji lete — rekao je Lazarus. — Da je Michael Seton bio uspio u svom letu oko svijeta, bio bi junak dana - i to s punim pravom.

Tisuću puta šteta. Što je nastradao. On je od onih ljudi koje Engleska ne može sebi dopustiti da izgubi.

— Možda je još živ i zdrav — rekla je Nick.

— Teško. Sada je već tisuću prema jedan u njegovu štetu. Siroti Ludi Seton.

— Uvijek su ga zvali Ludi Seton, zar ne? — pitala je Frederica.

Lazarus je potvrdio kimanjem.

— Potječe iz prilično lude obitelji — rekao je. — Njegov ujak, Sir Mathev/

Seton, koji je umro prije nekih tjedan dana, bio je potpuno lud.

— On je bio onaj ljudi milijunaš koji je održavao utočišta za ptice, zar ne? - upitala je Frederica.

— Da. Običavao je kupovati otoke. Bio je velik ženomrzac. Neka ga je djevojka nekoć napustila, čini mi se, i on se za utjehu posvetio prirodoslovlju.

— Zašto govorite da je Michael Seton mrtav? — ustrajala je Nick.
— Ne vidim nikakva razloga da napustimo nadu - još ne.

— Dakako, ti si ga poznavala, zar ne? — reče Lazarus. — Zaboravio sam to.

— Freddie i ja sreli smo ga lani u Le Touquetu — reče Nick. — Bio je predivan, zar ne, Freddie?

— Nemoj mene pitati, draga. On je bio tvoj plijen, ne moj. Jednom te je poveo gore, zar ne?

— Da, u Scarboroughu. Bilo je jednostavno predivno.

— Jeste li ikad letjeli, satnice Hastings? — pitala me je Maggie u lakom razgovoru.

Morao sam priznati kako je let do Pariza i natrag bilo sve moje iskustvo sa zračnim putovanjem. Odjednom, uzviknuvši, Nick je skočila.

— Telefon! Ne čekajte me. Postaje kasno. A pozvala sam gomilu ljudi.

Izašla je iz sobe.

Pogledao sam na sat. Bilo je devet. Poslužili su desert i porto. Poirot i Lazarus razgovarali su o umjetnosti. Slike, govorio je Lazarus, bile su upravo sada vrlo tražene na tržištu. Nastavili su razgovor o novim zamislima oko pokućstva i dekoriranja.

Trudio sam se udovoljiti svojim obvezama i razgovarati s Maggie Buckley, no moram priznati kako je djevojka bila dosadna. Pristojno je odgovarala, no nije uzvraćala loptu. Bio je to jalov trud.

Frederica Riče sjedila je sanjarski tiho, s laktima na stolu a dim cigarete ovijao se oko njezine lijepe glave. Izgledala je poput anđela utonulog u misli.

Devet je upravo prošlo za dvadeset minuta kad je Nick promolila glavu iza vrata.

— Izađite, svi vi! Životinje dolaze dvije po dvije. Poslušno smo ustali. Nick je marljivo pozdravljala pridošlice. Bilo je pozvano desetak osoba. Većina ih je bila prilično nezanimljiva. Nick je, primijetio sam, bila dobra domaćica. Zatomila je svoje modernističke nazore i svakomu je priuštila dobrodošlicu u starinskom stilu.

Medu gostima zapazio sam Charlesa Vysea.

Ubrzo smo se svi preselili u vrt, na mjesto s kojeg se pružao pogled na more i pristanište. Nekoliko je stolaca bilo stavljeno ondje za

starije osobe, no većina nas je stajala. Prva je raketa planula u nebo.

Tog sam trenutka začuo glasan poznati glas i okrenuh glavu da bih vidio kako Nick pozdravlja gospodina Croffa. _

— Šteta je — govorila je — što i gospoda Croft ne može biti ovdje. Trebali smo je dati donijeti na nosilima ili tako nekako.

— Sirota majka zaista nema sreće. No ona se nikad ne tuži - ta žena ima najljepšu narav - ha! Ta je bila dobra.

Na nebu se pojavio pljusak zlatne kiše.

Noć je bila tamna - nije bilo mjesečine — mlađak se trebao pojaviti tek za tri dana. Također, kao većinom za ljetnih večeri, bilo je hladno. Maggie Bucklev, koja je bila uz mene, drhtala je.

— Odjurit ću unutra i uzeti ogrtač — mrmrljala je.

— Dopustite to meni.

— Ne, nećete znati gdje da ga nađete.

Okrenula se prema kući. Tog je trenutka odjeknuo glas Frederice Riče: — Oh, Maggie, donesi i moj. U mojoj je sobi.

— Nije te čula — reče Nick. — ja ću ga donijeti, Freddie. Meni treba moj krzneni - ovaj šal nije dovoljno topao. To je zbog vjetra.

Bang! Pljusak zelenih zvijezdo ispunio je nebo. Promijenile su se u modro, zatim crveno, potom srebrno. Još jedna i potom još jedna.

— "Oh!" pa zatim "Ah!", to ljudi kažu — primijetio je Poirot, neočekivano blizu mog uha. — Na kraju postaje monotono, ne čini li vam se tako? Brrr! Ta trava, vlažna je za noge! Ispaštat ću zbog ovoga - prehladom. A mala je vjerojatnost da ćemo naći biljni čaj tisane!

— Prehlada? Lijepa noći poput ove? ~ Lijepa noć! Lijepa noć! Govorite tako zato što kiša ne pada kao iz kabla! Kad god ne pada kiša, tada je lijepa noć. No velim vam, prijatelju, kad bismo ovdje imali kakav mali toplomjer, već biste vidjeli.

— Pa — priznao sam — ne bih ni ja imao ništa protiv kaputa.

— Vrlo ste razumni. Došli ste iz tople klime.

— Donijet ću i vaš.

Poirot je mačkolikom kretnjom podigao prvo jednu, pa zatim drugu nogu s tla.

— Strah me je od vlage po nogama. Bi li, što mislite, bilo moguće priskrbiti par koljača?

Prigušio sam smijeh.

— Nema nikakve nade — reko. — Zna, Poirot, to se više ne pravi.

— Tada ću sjediti u kući — izjavio je. — Zar da se enrhumer samo zbog nekog vatrometa? I da, možda, zaradim fluxion de poitrine?

Dok je Poirot još gundao negodujući, usmjeriti smo korake prema kući. Zvuči glasnog pljeskanja dopirali su do nas s gata dolje ispod nas, gdje se prikazivao drugi spektakl - brod s natpisom, čini mi se, Pozdrav našim posjetiteljima.

— U dubini duše mi smo djeca — govorio je Poirot, razmišljajući. — Les Feus D'Artifices, domjenak, igre s loptama - da, Čak i mađioničar, čovjek koji opsjenjuje oko, kako god pažljivo motrili, moi's au'esf-će que vous avez?

Uhvatio sam ga za ruku i držao ga jednom rukom, dok sam drugom pokazivao.

Bili smo stotinjak metara odaljeni od kuće i točno pred nama, između nas i otvorenog francuskog prozora, ležala je neka osoba ogrnuta grimiznim kineskim šalom...

— Mon Dieul — šaputao je Poirot. — Mon Dieu...

8. Sudbonosni šal

Rekao bih da nismo stajali ondje dulje od četrdeset sekundi, skamenjeni od užasa, nesposobni da se pokrenemo, no nama se to činilo dugim čitav sat. Tada je Poirot krenuo naprijed, otrgnuvši se iz moje ruke. Kretao se ukočeno, poput automata.

— Dogodilo se — govorio je tiho, a ja bih jedva mogao opisati mučnu gorčinu njegova glasa. — Unatoč svemu — unatoč mojem oprezu, dogodilo se. Ah! Kakav li sam jadni zločinac, zašto je nisam bolje čuvao. Trebao sam predvidjeti. Niti jedan jedini trenutak nisam se srnio maknuti od nje.

— Ne smijete okrivljavati sebe — rekao sam mu. Jezik mi se zalijepio za nepce i jedva sam mogao oblikovati riječi.

Poirot je odgovorio samo tužnim potresanjem glave. Kleknuo je uz tijelo.

Tog smo trenutka doživjeli drugi šok.

Jer Nickin glas odjeknuo je jasno i radosno i trenutak potom Nick se pojavila u pravokutniku staklenih vrata, poput sjene na svjetlu iz sobe iza nje.

— Oprostite što rne nije bilo tako dugo — rekla je. — No...

I tada je pojurla — zureći u prizor pred sobom. S glasnim uzvikom, Poirot je okrenuo tijelo na travnjaku i ja sam se nagnuo naprijed da ga vidim. Gledao sam u mrtvo lice Maggie Bucklev, Sljedećeg je trenutka Nick bila uz nas. Bolno je kriknula.

— Maggie - Oh! Maggie - to - to ne može... Poirot je još pregledavao djevojčino tijelo. Napokon se vrlo polako osovio na noge.

— Je li ono - je li - Nickin je glas zamro.

— Da, Mademoiselle. Mrtva je.

— No zašto? Zašto? Tko bi htio ubiti nju? Pirofov odgovor bio je brz i odlučan.

— Nisu namjeravali ubiti nju, Mademoiselle! Htjeli su vas! Pogriješili su zbog šala.

Odjeknuo je Nickin snažan uzvik.

— Zašto to nisam mogla biti ja? — jadikovala je. — Oh! Zašto to nisam bila ja.

Tako bih to željela. Ne želim više živjeti - sada. Bila bih sretna - spremna - sretna - umrijeti.

Divlje je mahala rukama i potom se pričinilo da će se stropošitati. Brzo sam je obujmio rukom, kako bih je podupro.

— Odvedite je u kuću, Hastings — rekao je Poirot. — I onda pozovite policiju.

— Policiju?

— Mas oui! Recite im kako je netko ustrijeljen, I zatim ostanite s Mademoiselle Nick. Ni u kojem slučaju nemojte je napuštati.

Kinmuo sam u znak razumijevanja tih uputa i podržavajući napola onesviještenu djevojku, prošao sam kroz staklena vrata dnevnog boravka. Zatim sam djevojku položio no sofu, stavio joj jastuk pod glavu i izjurio u predvorje u potrazi za telefonom.

Lako sam se trgnuo kod sam gotovo naletio na Ellen. Stajala je ondje s vrlo neobičnim izrazom na blagom, poštovanja vrijednom licu. Oči su joj svjetlucale i učestalo je prelazila jezikom preko suhih usana. Ruke su joj drhtale, vjerojatno od uzbuđenja. Čim me je ugledala, progovorila je.

— Je li se... išta dogodilo, gospodine?

— Da — rekao sam otresito. — Gdje je telefon?

— Ništa - ništa loše, gospodine?

— Dogodila se nezgoda — rekao sam okolišajući. — Netko je ozlijeđen. Moram telefonirati.

— Tko je ozlijeđen, gospodine?

Lice joj je nedvojbeno odavalo nestrpljenje.

— Gospođica Bucldev. Gospođica Maggie Bucklev.

— Gospođica Maggie? Gospođica Maggie? Jeste li sigurni, gospodine - da je to gospođica Maggie?

— Potpuno sam siguran — rekoh. — Zašto?

— Ah! — Ništa. Mislila sam-mislila sam da bi mogla biti neka od ostalih dama.

Pomislila sam da je to možda bila - gospoda Riče.

— Slušajte — rekao sam. — Gdje je telefon?

— Tu je u ovoj maloj sobi, gospodine. Otvorila mi je vrata i pokazala aparat.

— Hvala — reko. — A potom, kako je pokazivala sklonost da oklijeva s odlaskom, dodao sam: — To je sve što mi je potrebno, hvala vam.

— Ako trebate dr. Grahama...

— Ne, ne — odgovorio sam. — To je sve. Idite, molim vas.

Povukla se nevoljko, onako polako koliko je samo mogla. Vrlo je vjerojatno da će prislušivati pred vratima, no tomu nisam mogao pomoći. Uostalom, uskoro će znati sve što će se moći saznati.

Dobio sam policijsku postaju i podnio sam izvješće. A potom, na vlastiti poticaj, pozvao sam dr. Grahama što ga je spomenula Ellen. Njegov sam broj našao u knjizi. Osjećao sam kako je u svakom slučaju potrebno pružiti liječničku pomoć Nick - iako liječnik nije mogao učiniti ništa za onu sirotu djevojku koja je ležala vani. On je obećao da će smjesta doći, pa sam objesio slušalicu i ponovno izašao u predvorje.

Ako je Ellen prislušivala s one strane vrata, tada je uspjela vrlo brzo nestati.

Nikoga nije bilo na vidiku kad sam izašao. Vratio sam se u salon. Nick se pokušavala uspraviti u sjedalu.

— Sto mislite - biste li mi mogli donijeti - malo brendija?

— Svakako.

Požurio sam u blagovaonicu, našao što sam tražio i vratio se. Nekoliko gufljajčića žestokog pića oživjelo je djevojku. U obraze joj se počela vraćati boja. Popravio sam joj jastuk pod glavom.

— To je... tako je užasno. — Drhtala je. — Sve — svagdje.

— Znam, draga moja, znam.

— Ne, ne znate! Ne možete znati, i sve je tako uzalud. Da sam to samo bila ja.

Sve bi bilo gotovo...

Tresla je glavom i neprestano ponavljala: — Vi ne znate! Vi ne znate!

Iznenada je zaplakala. Tiho, beznadno jecanje, poput djeteta. To je, pomislio sam, najbolje za nju, pa nisam ni pokušavao zaustaviti suze.

Kad se smirila njihova prva silovitost, prikrao sam se prozoru i pogledao van. Prije nekoliko minuta čuo sam buku mnogih glasova. Svi su se okupili do sada, u polukrugu oko mjesta tragedije,

zajednos Poirotom, koji je bio poput nekog neobičnog strazara, što ih zadržava na pristojnoj udaljenosti.

Dok sam promatrao, krupnim su se koracima preko fravnjaka približavala dva lika u odorama. Policija je stigla. Tiho sam se vratio na svoje mjesto uz sofu. Nick je podigla suzama umrljano lice.

— Ne bih li morala nešto učiniti?

— Ne, draga moja. Poirot će se pobrinuti za sve. Prepustite to njemu.

Nick je trenutak ili dva šutjela, a potom je rekla: — Sirota Maggie. Sirota draga stara Maggie. Tako dobra duša koja u životu nije povrijedila nikoga. Da se to dogodilo njoj... Osjećam se kao da sam je ja ubila - kako su je smaknuli na ovaj način.

Tužno sam odmahivao glavom. Kako bijedno možemo predvidjeti budućnost. Kad je Poirot uporno tražio da Nick pozove prijateljicu, kako li je malo znao da time potpisuje smrtnu osudu nepoznatoj djevojci.

Sjedili smo u tišini. Ceznuo sam za tim da saznam što se događa vani, no savjesno sam izvršavao Poirotove naloge i nisam se micao s mjesta.

Činilo se da su prošli sati dok se nisu otvorila vrata i dok Poirot i policijski inspektor nisu ušli u sobu. S njima je ušao čovjek koji je očito bio dr. Graham.

Odmah je pristupio do Nick.

— Pa kako se osjećate, gospođice Bucklev? To vas je sigurno pogodilo.

Njegovi su prsti na njezinu bilu. — Nije tako lose. Obratio se meni.

— Je li uzela išta?

— Nešto brendija — rekoh.

— Sasvim mi je dobro — rekla je Nick hrabro.

— Možete li odgovoriti na nekoliko pitanja, hm?

— Dakako.

Policijski se inspektor upozoravajući nakašljao i približio. Nick ga je pozdravila tek naznakom smiješka.

— Ne ometam promet ovaj put — rekla je. Slutio sam kako nisu stranci jedno drugomu.

— Ovo je grozan posao, gospođice Bucklev — rekao je inspektor.

— Jako mi je žao zbog svega ovog. Kako kaže gospodin Poirot, čije

mi je ime vrlo dobro poznato (i ponosni srno što je s nama, uvjeren sam u to), po njegovu najdubljem uvjerenju netko je pucao na vas kod hotelo "Majestic" jučer ujutro? Nick je kimnula.

— Mislila sam da je samo osa — objasnila je. — No nije bila.

— A prije toga dogodile su vam se neke neobične nezgode?

— Da, neobično je i to što su se događale tako brzo jedna za drugom.

Ukratko je objasnila različite okolnosti.

— Dakle tako. Eh, sad, kako to da vam je sestrična večeras nosila vaš šal?

— Ušle smo unutra uzeti njezin kaput-bilo je prilično hladno dok smo promatrale vatromet. Odbacila sam šal na ovu sofuu ovdje. Potom sam otišla gore i odjenula ogrtač što ga sada imam - lagani, od nutrije. Također sam za svoju prijateljicu gospodu Riče iz njezine sobe uzela nešto da se ogrne. To je tamo na podu pokraj prozora. Tada je Maggie doviknula kako ne rnože nači svoj ogrtač. Rekla sam da mora biti dolje u prizemlju. Sišla je i viknula gore kako ga još ne može nači. Rekla sam da smo ga sigurno ostavili u autu - to što je tražila bio je ogrtač od tvidanije imala krzneni za večer - i ja sam joj rekla da ću joj donijeti nešto od mojega.

No ona je rekla kako to nije važno - ona će uzeti moj šal ako ga ja ne trebam, i ja sam rekla da je to u redu, no hoće li joj to biti dosta? I ona je rekla Oh, da, jer da joj i nije tako jako hladno, poslije Yorkshirea. Ona je samo željela nešto, i ja sam rekla da je sve u redu i da ću za minutu biti vani. I kad sam - kad sam izašla...

Zastala je, glas joj je puknuo...

— Molim vas, nemojte se mučiti, gospođice Bucklev. Recite mi samo ovo. Jeste li čuli jedan pucanj - ili dva?

Nick je odmahivala glavom.

Ne - samo prasak vatrometa i pucketanje žabica.

— Tako je to — rekao je inspektor. — Sa svim tim događanjima nitko ne bi primijetio hitac. Nema smisla pitati vas, pretpostavljam, imate li ikakva objašnjenja o tomu tko izvodi sve te napade na vas?

— Nemam ni najblažeg pojma — reče Nick. — Ne mogu zamisliti.

— I ne biste vjerojatno ni mogli — rekao je inspektor.

— Neki ubojiti manijak - tako se to meni čini. Gadan posao. Dakle, neću vam morati večeras postavljati daljnja pitanja, gospođice. Ne

mogu vam reći koliko žalim zbog svega ovog.

Dr. Graham je stupio naprijed.

— Savjetovao bih vam, gospođice Bucklev, da ne ostanete ovdje. Porazgovarao sam o tomu s gospodinom Poirotom. Znam za izvrsno oporavilište. Doživjeli ste šok, to znate. Potreban vam je potpun odmor...

Nick ga nije gledala. Njezine su oči potražile Poirota.

— Je ti to... zbog soka? — pitala je. Pošao je naprijed.

— Želio bih da se osjećate sigurnom, mon enfant. I ja želim osjećati, također, da ste vi na sigurnom. Bit će ondje njegovateljica - draga, nemaštovita, praktična njegovateljica. Bit će u vašoj blizini cijelu noć. Kad se probudite i zaplačete - bit će ondje, pri ruci. Razumijete li?

— Da — rekla je Nick. — Razumijem. No vi ne razumijete. Više se ne bojim. Nije me briga hoće li biti ovako ili onako. Ako me netko želi ubiti, to može učiniti.

— No, no — rekoše. — Prenapeti ste.

— Ne znate. Nitko od vas ne zna!

— Doista mislim da je plan gospodina Poirota dobar— umiješao se doktor umirujući. — Odvest ću vas mojim autom, I dat ćemo vam nešto malo da bismo vam osigurali dobar noćni odmor. Što kažete na to?

— Svejedno mi je — rekla je Nick. — Štogod želite. Nije važno.

Poirof je stavio svoju ruku na njezinu.

— Znam, Mademoiselle. Znam što morate osjećati. Stojim pred vama osramoćen i dirnut do srca. Ja, koji sam vam obećao zaštitu, nisam vas mogao zaštititi.

Posrnuo sam. Ja sam jadnik. No vjerujte mi, Mademoiselle, moje je srce očajno zbog tog promašaja. Kad biste znali kako patim, oprostili biste mi, siguran sam.

— Sve je u redu — rekla je Nick, još tim istim mutnim glasom. — Ne smijete se okrivljavati. Uvjerena sam kako ste učinili sve što ste mogli. Nitko to nije mogao spriječiti — ili učiniti nešto više, uvjerena sam. Molim vas nemojte biti nesretni.

— Silno ste velikodušni, Mademoiselle.

— Ne, ja...

Nastao je prekid. Vrata su se naglo širom otvorila i u sobi se pojavio George Challertger.

— Što se to događa? — vikao je. — Upravo sam stigao, I zatekao policajca na ulazu i glas da je netko mrtav. Sto je? Za Boga miloga, recite mi. Je li to - je li - Nick?

Bilo je strašno slušati grč u njegovu glasu. Iznenada sam spoznao kako su Poirot i liječnik potpuno zakriliti Nick iz njegova vidokruga.

Prije nego li je itko stigao odgovoriti, on je ponovio pitanje.

— Recite mi - ne može biti istina - Nick nije mrtva? — Ne, mon ami — odgovorio je Poirot brižno. — Ona je živa.

Pa se povukao kako bi Challenger mogao vidjeti mali lik na sofi.

Trenutak ili dva Chal enger ju je promatrao s nevjericom. Tada je, teturajući neznatno, poput pijanca, izmucao: — Nick... Nick.

Iznenada se stropoštao na koljena pokraj sofe i krijući lice dlanovima, zajecao je prigušenim glasom: — Nick, draga moja, pomislio sam da si mrtva. Nick se pokušavala uspraviti.

— Sve je u redu, George. Nemoj biti idiot. Sasvim sam sigurna.

Podigao je glavu i divlje se osvrnuo.

— No netko je mrtav? Tako je rekao policajac.

— Da — odgovorila je Nick. — Maggie. Sirota stara Maggie. Oh!

Grč joj je izobličio lice.

Doktor i Poirot krenuli su naprijed. Grahom joj je pomogao stati na noge. On i Poirot, svaki sa svoje strane, pomagali su joj da izađe iz sobe.

— Sto prije dođete do svoje postelje, bit će bolje — primijetio je liječnik.

— Odmah ću vas odvesti svojim autom. Zamolio sam gospodu Riče da spremi nešto stvari koje ćete ponijeti.

Nestali su kroz vrata. Challenger me je uhvatio za ruku.

— Ne razumijem. Kamo je odvođe? Objasnio som.

— Ah! Tako. A sada, Hastings, za Boga miloga, dajte mi recite što se dogodilo.

Kako sablasna tragedija! Ta sirota djevojka.

— Dođite i popijte nešto — rekoh. — U lošem ste stanju.

— Briga me je jesam li. Povukli smo se u blagovaonicu.

— Vidite — objasnio je pošto je iskapio dobar viski sa sodom. — Mislio sam da je to bila Nick.

Nije bilo sumnje u osjećaje kapetana Georgea Challengea. Nije na svijetu bilo izrazitijeg zaljubljenika.

9. Od A. do J.

Sumnjam da ću ikad zaboraviti noć što je slijedila. Poirot je postao žrtva takvog napada samooptuživanja da sam se ozbiljno zabrinuo. Ne sustajući, hodao je uzduž i poprijeko sobe i bacao je prokletstva na svoju glavu, gluh na moje dobronamjerne ukore.

— Koje koristi od toga da čovjek ima predobro mišljenje o sebi. Kažnjen sam - da, ja sam kažnjen. Ja, Hercuie Poirot. Bio sam previše siguran u sebe.

— Ne, ne — umiješao sam se.

— No tko bi pomislio - tko bi mogao pomisliti - na tako neusporedivu drskost?

Poduzeo sam, tako sam mislio, sve moguće mjere opreza. Upozorio sam ubojicu...

— Upozorili ubojicu?

— Mais oui. Privukao sam pozornost na sebe. Stavio sam mu do znanja kako sumnjam - na nekoga. Učinio sam mu, ili sam vjerovao da je tako, preopasnim da ponovi pokušaje umorstva. Podigao sam zaštitni zid oko Mademoiselle. A on se provuče! Jednostavno - gotovo pod našim nosom, on se ušulja! Unatoč svima nama - kad su svi na oprezu, on postiže svoj cilj.

— Samo to ipak nije postigao — podsjećam ga.

— To je samo slučajnost! S moje točke gledišta, to je isto. Jedan je ljudski život ugašen, Hastings - a ničiji život nije nebitan.

— Dakako — rekoh.

— Nisam tako mislio.

— No, s druge strane, to što kažete točno je. I to sve čini još gorim - deset puta gorim. Jer ubojica je još na samom početku što se tiče postizanja njegova cilja.

Razumijete li me, moj prijatelju? Položaj se promijenio — na gore. To znači da neće biti žrtvovan samo jedan život — nego dva.

— Ne dok ste vi nazočni — rekao sam odlučno. Zastao je i stisnuo mi je ruku.

— Merci, mon ami. Merci! Još imate povjerenja u staroga - još posjedujete vjeru. Ulijevate novu snagu u mene. Hercule Poirot neće

ponovno zatajiti. Drugi život neće biti oduzet. Ispravit ću svoju pogrešku - jer, vidite, negdje mora biti pogreška! Negdje ondje mora da je postojao nedostatak reda i metode u mojim obično tako dobro sređenim zamislima. Počet ću iznova. Da, početak ću od početka, i ovaj put - neću zatajiti.

— Vi zaista vjerujete — rekao sam da je život Nick Bucklev još ugrožen?

— Moj prijatelju, iz kakvog bih je drugog razloga bio slao u taj sanatorij?

— Dakle, nije to bilo zbog šoka...

— Šok! Koješta! Čovjek se od šoka može isto tako dobro oporaviti u vlastitom domu, kao i u oporavilištu - zapravo, još i bolje. Nije tamo nimalo zabavno, podovi od zelenog linoleuma, razgovori bolničarki - obrocima i pladnjevima, neprestano čišćenje. Ne, ne, to je radi sigurnosti i samo radi sigurnosti. Upoznao sam liječnika sa svojim namjerama. On se slaže. Poduzet će potrebne korake. Nikome, mon ami, čak ni njezinim najdražim prijateljima neće biti dopušteno da vide gospođicu Bucklev. Vi i ja bit ćemo jedini kojima će biti dopušten pristup. Pour les autres - eh bien. I "Liječnikov nalog", bit će im rečeno. Vrlo prikladna fraza, kojoj se ne može protusloviti.

— Da — rekoh. — Samo...

— Samo što, Hastings?

— To ne može trajati vječno.

— Vrlo dobro zapaženo. No to nam daje mali predah. Također primjećujete, zar ne, kako se promijenila narav naše operacije?

— U kojem smislu?

— Naš je izvorni zadatak bio postići sigurnost Mademoiselle. Naš je sadašnji zadatak mnogo jednostavniji - zadatak s kojim smo dobro upoznati. To je ni manje ni više nego hvatanje ubojice.

— Vi to zovete jednostavnijim?

— Nedvojbeno je jednostavnije. Ubojica je, kao što rekoh neki dan, potpisao zločin svojim imenom. Izašao je na otvoreno.

— Ne mislite li — oklijevao sam, pa nastavio. — Ne mislite li da policija ima pravo? Da je to djelo nekog luđaka, nekog lutajućeg manijaka s ubojitim sklonostima?

— Uvjeren sam više nego ikad da nije to posrijedi.

— Vi doista mislite da...

Zastao sam. Poirot je nastavio moju rečenicu, govoreći vrlo ozbiljno.

— Da je ubojica netko iz vlastitog kruga naše Mademoiselle? Da, mon ami, tako mislim.

— No prošla večer gotovo da je potpuno isključila takvu mogućnost. Svi smo bili zajedno i...

Upao mi je u riječ.

— Možete li se prisegnuti, Hastings, da niti jedna osoba nije napustila naše malo društvo ondje na rubu stijene? Postoji li ijedna osoba za koju biste mogli zajamčiti da ste je vidjeli cijelo vrijeme?

— Ne — rekao sam polako, pokoleban njegovim riječima — ne vjerujem da bih mogao. Bio je mrak. Svi srno se kretali unaokolo, vise ili manje. Povremeno sam zapažao gospodu Riče, Lazarusa, vas, Crofta, Vysea - no cijelo vrijeme - ne.

Poirot je kimnuo glavom.

— Točno. Bilo je to u samo nekoliko trenutaka. Dvije djevojke odlaze u kuću.

Ubojica se neprimjetno izgubi, skriva se iza onog stabla platane u sredini travnjaka. Nick Buckley, tako on vjeruje, izlazi kroz staklena vrata, prolazi na pola metra od njega, on u brzom slijedu ispaljuje tri metka...

— Tri? — upao sam.

— Da. Ovaj put nije htio riskirati. Našli smo tri zrna u tijelu.

— To je bilo rizično, zar ne?

— U svakom slučaju manje rizično nego da je bio samo jedan metak. Mauserov pištolj ne pravi veliku buku. Nalikovat će vise ili manje na praskanje vatrometa i vrlo će se dobro uklopiti u tu buku.

— Jeste li našli pištolj? — upitao sam.

— Ne. I u tomu leži po mojoj prosudbi nepobitan dokaz o tomu da nije posrijedi djelo stranca. Složit ćemo se, zar ne, da je pištolj gospođice Buckley oduzet samo zato da njezinoj smrti osigura privid samoubojstva.

— Da.

— To je jedini mogući razlog, zar ne? No sada, primjećujete, nema pokušaja stvaranja dojma samoubojstva. Ubojica zna kako se više nećemo dati zavesti. On, zapravo, zna što mi znamo.

Razmišljao sam, priznajući sebi logičnost Poirotova zaključivanja.

— Sto je učinio s pištoljem, što mislite? Poirot je slijegao ramenima.

— Što se toga tiče, teško je reći. No more je bilo izuzetno dobro pri ruci. Dobar zamah rukom i pištolj tone, da nikad ne bude pronađen. Dakako, ne možemo biti potpuno sigurni - no eto to bih ja bio učinio.

Njegov ozbiljni ton nagnao me je da malo protrnem.

— Mislite li - mislite li da je spoznao kako je ubio krivu osobu?

— Uvjeran sam da nije — rekao je Poirot mračno.— Da, moralo je to biti pomalo neugodno iznenađenje za njega kad je saznao istinu. Zadržati hladnokrvan izgled i ništa ne odati — to nimalo nije bilo lako.

U tom sam se trenutku prisjetio čudnog ponašanja dvorkinje Ellen. Podnio sam Poirotu izvješće o njezinu neobičnom držanju. Djelovao je vrlo zainteresirano.

— Pokazala je iznenađenje, zar ne, kad je saznala da je Maggie ta koja je mrtva?

— Veliko iznenađenje.

— To je čudno. A zatim, činjenica o tragediji očito nije bila za nju iznenađenje.

Da, ima tu nečega što bi valjalo istražiti. Tko je ona, ta Ellen? Tako tiha, tako dostojanstvena na engleski način. Bi li ona mogla biti ta koja...?

Prekinuo je.

— Ako namjeravate uključiti ovamo i nezgode — rekao sam — tada je pouzdano morao biti muškarac taj koji je otkotrljao teški kamen niz stijenu.

— Nije nužno. To je uvelike stvar poluge. Ah, da, to se moglo učiniti.

Nastavio je polagano hodati poprijeko po sobi.

— Svatko tko je sinoć bio u Posljednjoj kući, dolazi pod sumnju. No ti gosti - ne, ne mislim da je to bio netko od njih. Većinom su, usudio bih se reći, bili samo poznanici. Nije bilo prisnosti između njih i mlade gospodarice kuće.

— Charles Vyse bio je ondje — primijetio sam.

— Da, ne smijemo zaboraviti na njega. On je, po logici, naš najveći sumnjivce.

— Kretnjom očajanja bacio se u stolac meni nasuprot. — Voila — uvijek se vraćamo na tol Motiv! Moramo otkriti motiv ako želimo

shvatiti zločin. A upravo u pogledu toga, Hastings, neprestano sam zbunjen. Tko bi mogao imati motiv ukloniti Mademoiselle Nick? Dopustio sam si zamisliti najapsurdnije pretpostavke. Ja, Hercule Poirot, spustio sam se do najvećih prijezira vrijednih izliva mašte.

Prihvatio sam duhovnost jeftinog trilera. Djed - "Stari Nick" - koji je navodno prokockao svoj novac. Je li doista učinio tako, pitao sam se? Nije li ga, potpuno suprotno, sakrio?

Je li taj novac skriven negdje u Posljednjoj kući? Zakopan negdje u zemlji? S tom primisli (sramim se izreći to) raspitivao sam se kod Mademoiselle Nick je li ikad bilo ponuda za kupnju kuće.

— Da znate, Poirot— rekoh — ja bih to nazvao sjajnom pomisli. Moglo bi biti nečega u tomu.

Poirot je zamumljao.

— To biste vi rekli! To bi odgovaralo, znao sam, vašem romantičnom, no pomalo prosječnom umu. Zakopano blago - da, vi biste uživali u toj pomisli.

— Dakle, ne vidim zašto ne...

— Zato, moj prijatelju, što je prizemnije objašnjenje gotovo uvijek i vjerojatnije.

Jer otac Mademoiselle - poigrao sam se s još bezočnijim zamislama s njim u svezi.

Bio je putnik. Pretpostavimo, rekoh sebi, da je ukrao dragulj - oko nekog božanstva. Ljubomorni svećenici su mu za petama. Da, ja, Hercule Poirot, spustio sam se u ponore poput ovog.

— Razmišljao sam i drugačije o njezinom ocu — nastavio je. — Misli koje su bile istodobno časnije i vjerojatnije. Nije li, tijekom svojih putovanja, sklopio drugi brak? Postoji li bliži nasljednik od gospodina Charlesa Vysea? No to nas, pak, ne odvodi nikamo, jer srećemo se s istom zaprekom - zapravo nemo ničega vrijednoga što bi se moglo naslijediti.

— Nisam zanemario niti jednu mogućnost. Čak ni onu usputnu primjedbu Mademoiselle Nick o ponudi što ju je dao gospodin Lazarus. Sjećate li se? Ponudu da kupi portret njezina djeda. U subotu sam brzojavio jednom stručnjaku da dođe dolje i pregleda tu sliku. To je bio čovjek o kojemu sam pisao Mademoiselle ovog jutra. Pretpostavimo, na primjer, da je vrijedna nekoliko tisuća funti?

— Pa valjda ne mislite da bi neki imućan čovjek poput mladog Lazarususa...?

— Je li bogat? Izgled može varati. Čak i neka stara davno osnovana tvrtka s reprezentativnim izložbenim prostorima i svim pokazateljima uspješnosti može počivati na trulim temeljima, I što se tada čini? Jurca li se naokolo i trubi o teškim vremenima? Ne, kupuje se novi i raskošni automobil. Ili se troši malo više novca nego inače. Živi se malo napadnije. Jer ugled, znate li, u njemu je sve! No ponekad i vrlo ugledna tvrtka propada - zbog ne više od nekoliko tisuća funti - trenutno raspoloživa novca.

— Ah! Znani — nastavio je, predmijevajući moje negodovanje. — To je pretjerano - no nije fako nevjerojatno poput osvetoljubivih svećenika ili zakopana blaga. U najmanju ruku, irna veze s događajima kakvi se zbivaju. Ne smijemo zanemariti ništa - ništa što bi nas moglo približiti istini.

Brižnim je prstima poravnavao predmete na stolu pred sobom. Kad je progovorio, glas mu je bio ozbiljan i, prvi put, smiren.

— Motiv! — rekao je. — Vratimo se na to i razmotrimo ovaj problem trijezno i sustavno. Za početak, koliko je vrsta motiva za umorstvo? Koji su motivi što neko ljudsko biće navode na to da oduzme život drugom ljudskom biću?

— Zasad isključimo manijakalno ubojstvo. Jer čvrsto sam uvjeren kako rješenje našeg problema ne leži tu. Također ćemo isključiti ubijanje učinjeno na mah pod naletom neobuzdanog raspoloženja. Ovo je hladnokrvno smišljeno umorstvo. Kakvi motivi pokreću umorstvo poput ovog?

— Na prvom je mjestu probitak. Tko bi imao koristi od smrti Mademoiselle Bucklev? Posredne ili neposredne. Dakle, možemo uzeti u obzir Charlesa Vysea.

On će naslijediti posjed koji, s novčanog stajališta, možda nije vrijedan nasljeđivanja. Mogao bi, možda, isplatiti hipoteku, na zemljištu podići malene vile i s vremenom postići malu zaradu. To je moguće. Mjesto bi moglo bisi od neke vrijednosti za njega, ako bi prema njemu imao neku duboko usađenu privrženost - kad bi, na primjer, to bilo obiteljsko gnijezdo. To je, nedvojbeno, prirodni nagon duboko usađen u neka ljudska bića t može, po slučajevima za koje

znam, dovesti do zločina. No ne vidim nikakav takav motiv u slučaju gospodina Vysea.

— Jedina druga osoba koja bi imala ikakve koristi od smrti Mademoiselle Buckley jest njezina prijateljica, gospoda Riče. No svota bi očito bila vrlo mala. Više nitko, koliko ja vidim, ne bi se okoristio smrću Mademoiselle Buckley.

— Koji je drugi motiv? Mržnja - ili ljubav koja se pretvorila u mržnju. Crime passionnel. Dakle, ovdje pak imamo riječ oštroke Madame Croft da su Charles Vyse i kapetan Challenger, njih obojica, zaljubljeni u rmladu damu.

— Mislím kako možemo ustvrditi da smo se u potonju pojavu i sami uvjerali — primijetio sam sa smiješkom.

— Da — čestit mornar sklon je svoje srce pokazivati na dlanu. Sto se tiče onog drugog, oslonit ćemo se na riječ Madame Croft. Dakle, ako je Charles Vyse osjetio da je istisnut, bi li bio tako snažno uzbuđen da bi ubio svoju rođaku, umjesto da je pusti da postane supruga drugog muškarca?

— Zvuči vrlo melodramatično — rekoh dvojeći.

— Zvuči, rekli biste vi, neengleski. Slažem se. No čak i Englezi imaju osjećaje. A tip poput Charlesa Vysea vrlo je sklon tomu da ih posjeduje. On je mladi čovjek zatvoren u sebe i ne pokazuje lako svoje osjećaje. Takvi često imaju vrlo buran osjećajni život. Kapetana Chal engera ne bih osumnjičio za umorstvo iz strasti.

Ne, ne, on nije takav tip. No s Charlesom Vyseom - da, to je moguće. Ipak, mene to ne zadovoljava potpuno.

— Još jedan motiv za umorstvo: ljubomora. Lučim je od posljednjeg motiva, jer ljubomora ne mora nužno biti spolni osjećaj. Tu je zavist - zavist zbog posjedovanja - zbog supremacije. Takva ljubomora koja je navela Jaga vašeg velikog Shakespearea na jedan od najsajnijih zločina (govoreći s profesionalnog motrišta) koji je ikad počinjen.

— Zašto je bio tako sjajan? — upitao sam, trenutačno zbunjen.

— Parbleu — zato što je druge naveo na to da ga izvrše. Zamislite nekog kriminalca naših dana kojemu ne možemo staviti lisice zato što on sam nije učinio ništa. No to nije tema naše rasprave. Može li ljubomora, bilo koje vrste, biti uzrok ovom zločinu? Tko bi imao razloga zavijdeti Mademoiselle? Druga žena? Tu je samo Madarne Riče, a koliko dosad znamo, nije bilo suparništva između tih dviju

žena. Dakako, to je samo "koliko dosad znamo". Možda ima nečega u tomu.

— Napokon - strah. Posjeduje li Mademoiselle Nick, nekim slučajem, vlast nad nečijom tajnom? Zna li nešto što bi, kad bi postalo poznato, moglo upropastiti nečiji život? Ako je tako, mislim da možemo vrlo pouzdano reći kako ona sama toga nije svjesna. No moglo bi biti tako, znate. To bi moglo biti. A ako je tako, tada to silno otežava. Jer iako drži ključ u svojim rukama, drži ga nesvjesno i neće nam moći reći što je to.

— Doista vjerujete da je to moguće?

— To je pretpostavka. Priklanjam joj se zato što mi je teško naći neki drugu razumnu teoriju. Kad ste isključili ostale mogućnosti, okrećete se onoj koja je preostala i kažete - jer ostale to nisu - ovo je vjerojatno prova...

Neko je vrijeme šutio.

Napokon, budeći se iz svoje obuzetosti, stavio je pred sebe list papira i počeo je pisati.

— Sto to pišete? — znatiželjno sam pitao.

— Mon ami, sastavljam popis. To je popis osoba iz okolice Mademoiselle Bucklev.

Na tom popisu, ako je moja teorija točna, mora biti irne ubojice.

Nastavio je pisati dvadesetak minuta — zatim je listove papira gurnuo preko stola prema meni.

— Voija, mon ami. Vidite sami što biste mogli zaključiti iz ovoga.

Ovo što slijedi preslika je tog spisa: A. Ellen.

B. Njezin suprug vrtlar.

C. Njihovo dijete.

D. Gospodin Croft.

E. Gospoda Croft.

F. Gospoda Riče.

G. Gospodin Lazarus.

H. Kapetan Challenger.

I. Gospodin Charles Wse .

J. Neko nepoznat

Bilješke:

A. Ellen.

— Sumnjive okolnosti. Njezino ponašanje i riječi pošto je čula za zločin. U najboljoj prigodi od bilo koga, da priredi nezgode i da zna za pištolj, no malo vjerojatno da je dirala auto, a opći mentalitet zločina izgleda da je iznad njezine razine.

— Motiv: nikakav; jedino ako mržnja nije izrasla iz nekog nepoznatog incidenta.

— Napomena: Potrebno daljnje ispitivanje glede njezinih predaka i općih odnosa s N. B.

B. Njezin suprug.

— Isto kao gore. Veća vjerojatnost da je petljao oko auta.

— Napomena: Treba ga ispitati.

C. Dijete.

— Može se isključiti.

— Napomena: Treba ga ispitati. Moglo bi ponuditi vrijedne informacije.

D. Gospodin Croft.

— Jedina je sumnjiva okolnost činjenica da smo ga sreli kako se penje stubama do kata na kojemu je spavaonica. Imao spremno objašnjenje koje bi moglo biti istinito. A možda i nijel Ništa nije znao o precima.

— Motiv: nikakav.

E. Gospoda Croft.

— Sumnjive okolnosti: nikakve.

— Motiv: nikakav F. Gospoda Riče.

— Sumnjive okolnosti. Velike mogućnosti. Zatražila od N. B. da donese ogrtač. Hotimice nastojala stvoriti dojam da je N. B. lažljivica, a na njezin opis "nezgoda" ne smije se osloniti. Nije bila u Tavistocku kad su se dogodile nezgode. Gdje je bila?

— Motiv: Korist? Vrlo skromna. Ljubomora? Moguća, no ništa se ne zna. Strah?

— Također moguć, no ne zna se ništa.

— Napomena. — Razgovarati s N. B. o toj temi. Vidjeti može li se baciti imalo svjetla na slučaj. Možda nešto što je u vezi s brakom F. R.

G. Gospodin Lazarus.

— Sumnjive okolnosti. Općenito prilika. Ponudio se kupiti sliku. Rekao kako su kočnice na autu bile u redu (prema izjavi F. R.).

Mogao je biti u blizini prije petka. Motiv: nikakav - osim zarade od slike. Strah? - malo vjerojatno.

— Napomena: Saznati gdje je J. L. bio prije dolaska u St. Loo. Istražiti financijski položaj tvrtke Aaron Lazarus & Sin.

H. Kapetan fregate Challenger.

— Sumnjive okolnosti. Nikakve. Bio u okolici tijekom cijelog prošlog vikenda, tako da su mogućnosti za "nezgode" povoljne.

— Stigao pola sata poslije umorstva.

— Motiv: nikakav.

I. Gospodin Vyse.

— Sumnjive okolnosti. Nije bio u uredu za vrijeme ispaljivanja metka u vrtu hotela. Dobre mogućnosti. Izjava o prodaji Posljednje kuće podliježe sumnji. Zatomljenog značaja. Vjerojatno znao za pištolj.

— Motiv: Dobit? (mala) ljubav ili mržnja? Moguće u nekoga s njegovim temperamentom. Strah? Malo vjerojatno.

— Napomena: Saznati tko posjeduje hipoteku. Ispitati stanje Wseove tvrtke.

J.

— Mogao bi postojati izvan igre neki J. Ali s vezom u obliku neke od već opisanih. Ako je tako, vjerojatno povezan s A., D. i E. ili F. Postojanje J. objasnilo bi (1) izostanak iznenađenja zbog zločina u Ellen i njezino povoljno izražavanje zadovoljstva. (No to bi moglo biti posljedica ugodnog uzbuđenja osoba njezina staleža kad je smrt po srijedi.) (2) Razlog dolasku Crofta i njegove supruge i odluci da žive u kolibi. (3) Moglo bi dati motiv strahovanje F. R. da će njezina tajna biti otkrivena ili za njezinu ljubomoru.

Poirot me je promatrao dok sam čitao.

— Vrlo je engleski, zar ne? — primijetio je, s ponosom. — Bolji sam u engleskom kad pišem, nego kad govorim.

— Sjajan je to rad — rekoh srdačno. — Potpuno jasno iznosi sve mogućnosti.

— Da — rekao je zanijet mislima, dok ga je uzimao natrag od mene — A jedno ime bode oči, moj prijatelju. Charles Vyse. On je imao najbolje mogućnosti.

Pripisali smo mu izbor dvaju motiva. Ma foi - kad bi ovo bio popis konja za utrku, on bi bio favorit, n'est-ce pas?

— On je nedvojbeno najvjerojatniji sumnjivce.

— Posjedujete sklonost, Hastings, da birate najnevjerojatniju mogućnost. To je, nema sumnje, posljedica preobilnog čitanja kriminalističkih romana. U zbiljskom životu, u devet slučajeva od deset, počinitelj zločina osoba je za koju je to najvjerojatnije i koja se najviše ističe.

— Pa zar ne mislite da je u ovom slučaju sve upravo tako?

— Samo jedno govori protiv toga. Drskost zločina! To je stršalo od samog početka. Zbog toga, kao što govorim, motiv ne može biti očit.

— Da, to ste rekli na početku.

— I to govorim ponovno.

Iznenadnom naglom kretnjom zgužvao je listove papira i bacio ih je na pod.

— Ne — rekao je na to što sam ja izrazio glasan prosvjed. — Taj je popis uzaludan. Ipak, pročistio mi je um. Red i sustav! To je prvi stupanj. Uredno i točno poredati činjenice. Sljedeći stupanj...

— Da.

— Sljedeći je stupanj psihološki. Ispravno korištenje malih sivih stanica!

Savjetujem vam, Hastings, otiđite u postelju.

— Ne — rekao sam. — Ne dok i vi ne odete. Ne namjeravam vas napustiti.

— Najodaniji među psima! No, gledajte, Hastings, ne možete mi pomoći u razmišljanju. A ja ću se samo time baviti - razmišljat ću.

Još sam odmahivao glavom.

— Možda ćete poželjeti porazgovarati sa mnom o nekim pojedinostima.

— Da - da - vi ste odan prijatelj. Smjestite se, molim vas, barem u naslonjač.

Tu sam ponudu prihvatio. Uskoro je soba stala plutati i tonuti. Posljednje čega se sjećam bio je kako Poirot brižljivo skuplja zgužvane papire s poda i uredno ih stavlja u koš za papir.

Zatim sam vjerojatno usnuo.

10. Nick otkriva tajnu

Već je bio dan kad sam se probudio.

Poirot je još sjedio ondje gdje je bio prošlu večer. Njegovo se raspoloženje nije promijenilo, no na licu se ipak odražavala razlika. Oči su mu zračile onim neobičnim mačkolikim zelenim sjajem. Što sam ga tako dobro poznavao.

S mukom sam se uspravio, osjećajući da sam ukočen i da mi je neudobno.

Spavanje u stolici nije bila djelatnost koja bi bila preporučljiva u mojoj dobi. No barem neka korist iz toga - nisam se probudio u onom ugodnom stanju lijene snenosti, već s urnom i mozgom onako aktivnim kao kad sam zaspao.

— Poirot — oglasio sam se. — Nešto ste smislili. Kimnuo je. Nagnuo se naprijed, lupkajući prstom po stolu pred sobom.

— Recite mi, Hastings, odgovore na sljedeća tri pitanja. Zašto Mademoiselle Nick u posljednje vrijeme lose spava? Zašto je kupila crnu večernju haljinu - ona nikad ne nosi crno? Zašto je sinoć rekla: "Nemam za što živjeti - sada"?

Zurio sam u njega. Činilo mi se da pitanja nemaju smisla.

— Odgovorite na ta pitanja, Hastings, dajte odgovorite.

— Dakle, glede prvog, Nick je rekla kako je zabrinuta u posljednje vrijeme.

— Točno. Oko čega se to brinula?

— A crna haljina - pa, svatko ponekad poželi promjenu.

— Za oženjena čovjeka, vrlo slabo procjenjujete žensku psihologiju. Ako neka žena drži da joj neka boja dobro ne stoji, neće je nositi.

— Glede posljednjeg pitanja - bilo je posve prirodno reći nešto slično poslije onog užasnog šoka.

— Ne, mon ami, nije bilo prirodno to reći. Biti užasnut zbog smrti sestrične, predbacivati sebi zbog toga - da, to je potpuno prirodno. No nije kazati nešto drugo. Govorila je o životu s tegobom - kao o nečemu. Što joj više nije drago.

Nikad prije nije pokazivala slično raspoloženje. Bila je prkosna - da, postupala je prezirno - da, a potom, kad se sve to stropoštalo na nju,

uplašila se. Uplašila se, uočite to, zato što joj je život bio drag i nije željela umrijeti. No umorna od života - ne! To nikad! Čak ni prije večere nije bila takva. Posrijedi je, Hastings, psihološka promjena. Sto je zanimljivo. Što je to uzrokovalo promjenu njezina životnog stava?

— Udarac zbog smrti sestrične.

— Sumnjam. Šok joj je razvezao jezik. No pretpostavimo da se promjena dogodila prije toga. Postoji ti bilo što što bi moglo biti uzrokom?

— Ne znam ni za što takvo.

— Razmislite, Hastings. Rabite svoje male sive stanice.

— Zaista...

— Kad je bio posljednji trenutak kad smo je imali prilike promatrati?

— Dakle, zapravo, rekao bih, bilo je to zo večere.

— Točno. Poslije toga vidjeli smo je samo kako prima goste, želi im dobrodošlicu - čisto formalno ponašanje. Sto se dogodilo pri kraju večere, Hastings?

— Otišla je do telefona — polako sam rekao.

— A la bonne heure. Napokon ste nadaši. Otišla je telefonirati, I bila je dugo odsutna. Najmanje dvadeset minuta. To je dugo vrijeme za telefonski razgovor.

Tko je razgovarao s njom putem telefona? Sto li je rečeno? Je li doista telefonirala? Moramo saznati, Hastings, što se događalo u tih dvadeset minuta.

Jer tada ćemo, barem tako iskreno vjerujem, naći rješenja koja tražimo.

— Doista mislite da je tako?

— Mais oui, mas oui. Neprestano sam vam govorio, Hastings, da Mademoiselle nešto taji. Ona ne misli da to ima ikakve veze s umorstvom - no ja, Hercule Poirot, znam bolje! Veza mora postojati. Jer neprestano sam bio svjestan toga da nešto manjka. Sve bi mi tada bilo jasno da, očito, nije manjkao neki čimbenik! A kako mi nije jasno - eh bien - tada je faktor što nedostaje, ključni pojam zagonetke! Znam da sam u pravu, Hastings.

— Moram dobiti odgovore na ona tri pitanja, I tada -tek tada - počet ću vidjeti...

— Dakle — rekoh protežući ukočene udove — mislim da su kupanje i brijanje neophodni.

Kad sam se okupao i presvukao u dnevnu odjeću, osjetio sam se bolje. Nestali su obamrlost i umor poslije noći provedene u neudobnom položaju. Do stola s doručkom stigao sam s osjećajem da će me šalica tople kave uspostaviti u normalno stanje.

Bacio sam pogled na novine, no u njima je bilo malo novih vijesti, osim činjenice da je konačno potvrđena smrt Michaela Setona. Neustrašivi je zrakoplovac nestao.

Pitao sam se neće li sutra osvanuti novi naslovi: "DJEVOJKA UMORENA TIJEKOM ZABAVE S VATROMETOM. TAJANSTVENA TRAGEDIJA", ili nešto nalik tomu.

Upravo sam dovršio doručak kad je mojem stolu pristupila Frederica Riče, Nosila je jednostavan crni svileni haljetak s malim mekanim nabranim ovratnikom.

Njezina je ljepota bila očitija nego ikad.

— Željela bih posjetiti gospodina Poirota, satnice Hastings. Je li već ustao, znate li?

— Povest ću vas gore sa sobom — rekao sam. — Naći ćemo ga u njegovu salonu.

— Hvala vam.

— Nadam se — rekoh, dok smo oboje napuštali blagovaonicu — da niste previše loše spavali noćas?

— Bio je to udarac — rekla je sjetnim glasom. — Dakako, nisam poznavala sirotu djevojku. Nije to isto tako kao da je to bila Nick.

— Pretpostavljam da nikad prije niste sreli tu djevojku?

— Jednom, u Scarboroughu. Došla je onamo s Nick na ručak.

— Bit će to užasan udarac njezinom ocu i majci — rekao sam.

— Grozan.

Izgovorila je to vrlo bezlično. Bila je, cijenio sam, priličan egoist. Ništa što se nije ticalo nje nije joj bilo osobito važno.

Poirot je dovršio doručak i sjedio je čitajući jutarnje novine. Ustao je i pozdravio je Fredericu sa svom svojom uobičajenom galskom ljubaznošću.

— Madame — rekao je. — Etochante! Privukao je stolac.

Zahvalila je vrlo slabim smiješkom i sjela je. Obje njezine ruke počivale su na naslonu stolca. Sjedilo je vrlo uspravno, gledajući

ravno ispred sebe. Nije se žurila progovoriti. Bilo je nečega pomalo ustrašujućeg u njezinoj šutnji i izdvojenosti.

— Gospodine Poirot — rekla je napokon — pretpostavljam kako nema sumnje da je to - tužno događanje sinoć sastavni dio iste stvari? Hoću reći - da je žrtva zapravo trebala biti Nick?

— Rekao bih, Madame, da u to uopće nema sumnje. Frederica se malo stresla.

— Nick živi ukletim životom — rekla je.

U njezinu glasu bilo je nečeg zagonetnog što nisam mogao objasniti.

— Kob, kaže se, stiže u krugovima — primijetio je Poirot.

— Možda. Očito, uzalud je boriti se protiv nje.

Sad je u njezinu glasu bilo samo umora. Poslije nekoliko trenutaka nastavila je.

— Moram zatražiti ispriku od vas, gospodine Poirot. Ispriku i od Nick. Sve do sinoć nisam vjerovala. Ni sanjala nisam da je opasnost - ozbiljna.

— Zaista, Madame?

— Vidim kako se sada svemu rnora pristupati - oprezno, I vjerujem kako krug prijatelja neposredno oko Nick neće biti pošteđen sumnje. To je smiješno, dakako, ali je tako. fmarn li pravo, gospodine Poirot?

— Vrlo ste pronicljivi, Madame.

— Neki ste me dan pitali nešto o Tavistocku, gospodine Poirot. Kao što ćete i sami otkriti, prije ili poslije, istinu bih vam mogla reći i sada. Nisam bila u Tavistocku.

— Niste, gospodo?

— Dovezla sam se automobilom dolje ovamo u ovaj dio svijeta s gospodinom Lazarusom početkom prošlog tjedna. Nismo htjeli izazvati više pažnje nego što je to bilo neizbježno. Zadržali smo se u malom mjestu po imenu Shellacombe.

— To je, čini mi se, desetak kilometara daleko odavde, Madame?

— Tako nekako, da.

Još uvijek ta umorna odsutnost.

— Smijem li biti drzak, Madame?

— Ima li toga još - u današnjim danima?

— Možda imate pravo, Madame. Kako ste dugo prijatelji vi i gospodin Lazarus?

— Srela sam ga prije šest mjeseci.

— I vama je... stalo do njega, Madame? Frederica je slegnula ramenima.

— On je... bogat.

— Oh! la la — uskliknuo je Poirot. — To je ružno reći. Očito se pomalo zabavljala.

— Nije li bolje da to kažem ja sama - umjesto da to kažete vi umjesto mene?

— Dakle - uvijek postoji ta mogućnost, dakako. Smijem li ponoviti, Madame, da ste vrlo pronicljivi.

— Uskoro ćete mi dati diplomu — odgovorila je Frederica i ustala.

— Nema više ničega što biste mi željeli reći, Madame?

— Ne bih rekla da ima ičega. Ne. Odnijet ću nešto cvijeća Nick i vidjeti kako joj je.

— Ah, to je vrlo ljubazno od vas. Hvala vam, Madame, na vašoj otvorenosti.

Pogledala ga je oštro, prčinilo se kao da će progovoriti, zatim se predomislila i izašla iz sobe, slabo mi se osmješkujući dok sam joj otvarao vrata.

— Inteligentna je — rekao je Poirot. — No takav je i Hercule Poirot!

— Na što to ciljate?

— Da je to vrlo lijepo i vrlo dobro smišljeno, kako bih progutao to o bogatstvu gospodina Lazarusa.

— Moram reći kako mi se to prilično zgdilo.

— Mon cher, vi uvijek ispravno reagirate na krivom mjestu. Ovog trenutka, to nije stvar dobrog ukusa ili nešto slično. Ako Madame Riče ima odanog prijatelja koji je bogat i može joj pružiti sve što joj treba - tada je očito da Madame Riče ne mora ubiti svoju najbolju prijateljicu zbog pukog sitniša.

— Ah! — rekoh.

— Precisemenf "Ah!"

— Zašto je niste spriječili da ode u lječilište?

— Zašto da pokazujem svoje karte? Zar Hercule Poirot sprečava Mademoiselle Nick da vidi svoje prijatelje? To je odluka liječnika i bolničarki. Te nemoguće bolničarke! Tako bogato opskrbljene propisima i pravilima i "nalozima doktora".

— Ne bojite Ji se da bi je na kraju ipak mogli pustiti unutra? Nick bi mogla zahtijevati.

— Nitko neće biti pušten unutra, dragi moj Hostings, osirn vas i mene. A što se toga tiče, bit će to bolje što se prije zaputimo onamo.

Vrata od salona s treskom su se otvorila i upao je George Chalenger. Njegovo preplanulo lice gorjelo je od negodovanja.

— Slušajte, gospodine Poirot — rekao je. — Sto to znači? Telefonirao sam u to prokleta oporavilište gdje je Nick. Pitao sam kako joj je i kad je mogu doći posjetiti, I oni kažu kako doktor ne dopušta nikakav posjet. Želim znati što to znači. Bit ću otvoren, je li to vaše djelo? Ili je Nick zaista bolesna od šoka?

— Uvjeravam vas, Monsieur, da ja ne postavljam pravila u njegovalištima. Ne bih se usudio. Zašto ne telefonirate tom dobrom doktoru - kako mu ono bijaše ime?

— Ah, da, Grahom.

— Jesam. Kaže kako se oporavlja prema očekivanjima - uobičajenu priču. No ja znam sve te trikove - moj je ujak liječnik. U Ulici Harley. Neurolog.

Psihoanalitičar— i sve to tako. Odbijanje rođaka i prijatelja umirujućim riječima.

Sve sam to već čuo. Ne vjerujem da je Nick u takvom stanju da nikoga ne smije vidjeti. Vjerujem da se iza svega ovoga skrivate vi, gospodine Poirot.

Poirot mu se smješкао vrlo ljubazno. Zaista, primijetio sam kako Poirot uvijek pokazuje sućut prema zaljubljenicima.

— Slušajte me sada, mom om/ — rekao je. — Ako se dopusti jednom gostu, ostali se ne bi mogli zadržati. Shvaćate li? Mora biti ili svi ili nitko. Želimo sigurnost za Mademoiselle, vi i ja, za ne? Točno, I tako, razumijete - mora biti nitko.

— Razumijem vas — reče Chalenger polako. — Ali, ipak...

— Vise ni riječi. Čak ćemo zaboraviti i to što smo rekli. Razboritost, krajnja razboritost, to je što je potrebno ovog trenutka.

— Znam držati jezik za zubima — rekao je Hho mornar. Okrenuo se prema vratima i zastao na putu prema van kako bi rekao: — Nema zabrane za cvijeće, zar ne? Ukoliko, dakako, nije bijelo?

Poirot se smješкао.

— A sada — rekao je dok su se zatvarala vrata za žestokim Chalengerom - za to vrijeme dok se gospodin Challenger i Madame i možda gospodin Lazarus, svi zajedno susreću u cvjećarnici, vi i ja ćemo se tiho odvesti u naše odredište.

— I zatražiti odgovor na tri pitanja? — rekao sam.

— Da. Pitat ćemo. Iako, zapravo, već znam odgovor.

— Sto? — uskliknuo sam.

— Da.

— Ali kad ste saznali?

— Dok sam doručkovao, Hastings. Zurio mi je u lice.

— Objasnite.

— Ne, ostavit ću da to čujete od Mademoiselle.

Pa kako bi mi odvratio pozornost, gurnuo mi je preko stola jedno otvoreno pismo.

Bilo je to izvješće stručnjaka kojeg je Poirot poslao procijeniti sliku starog Nicholasa Buckleya. U njemu se tvrdilo kako je slika vrijedna najviše dvadeset funta.

— Sad je jedna stvar raščišćena — rekao je Poirot.

— Nema miša u toj mišjoj rupi — rekao sam, prisjećajući se Poirotove usporedbe iz jednog od njegovih ranijih slučajeva.

— Ah! Sjećate se toga? Ne, kao što rekoste, nema miša u toj mišjoj rupi.

Dvadeset funta, a gospodin Lazarus ponudio je pedeset. Koja li pogrešna procjena od jednog navodno pronicljivog mladog čovjeka. No hajde, hajde, moramo na naše malo poslovno putovanje.

Lječilište je bilo visoko na brijegu koji je nadvisivao zaljev. Primio nas je u bijelo odjeveni bolničar. Ostavljeni smo u nekoj rnaloj sobi u prizemlju i ubrzo nam je došla okretna medicinska sestra.

Jedan je pogled na Poirota bio dostatan. Očito je primila jasne upute od dr.

Grahama, popraćene potankim opisom malog detektiva. Čak je uspjela prigušiti smiješak.

— Gospođica Buckley provela je vrlo dobru noć rekla je. — Pođite gore, molim vas.

Nick smo zatekli u ugodnoj sobi u koju je prodirale sunce. U uskom željeznom krevetu izgledala je poput umorna djeteta. Lice joj je bilo blijedo, oči sumnjivo crvene, a djelovala je ravnodušno i umorno.

— Lijepo je što ste došli — rekla je slabim glasom. Poirot je objema rukama prihvatio njezinu.

— Hrabro, Mademoiselle. Uvijek postoji nešto za što je vrijedno živjeti.

Te su je riječi iznenadile. Pogledala ga je u lice.

— Oh! — rekla je. — Oh!

— Ne biste li rni sada rekli, Mademoiselle, što vas je to zabrinjavalo u posljednje vrijeme? Ili da pogađam? I smijem li vam, Mademoiselle, izraziti svoju najdublju sućut?

Lice joj se zacrvenjelo.

— Dakle, znate. Ah, dobro, sad je svejedno tko zna. Sada kad je svemu kraj.

Sada kad ga više neću vidjeti.

Glas joj se slomio.

— Hrabro, Mademoiselle.

— Nije u meni ostalo nimalo hrabrosti. Potrošila sam svaku mrvicu ovih posljednjih tjedana. Nadajući se i nadajući i - upravo na kraju - nadajući se unatoč svakoj nadi.

Zurio sam. Nisam shvaćao niti jednu riječ.

— Gledajte sirotog Hastingsa — reče Poirot. On ne zna o čemu razgovaramo.

Njezine nesrelne oči susrele su se s mojima.

— Michael Seton, zrakoplovac — rekla je. — Bila sam zaručena s njim - a on je mrtav.

11. Motiv

Bio sam silno iznenađen. Okrenuo sam se Poirotu.

— Jeste li na to mislili?

— Da, mon omi. Saznao sam to jutros.

— Kako ste znali? Kako ste slutili? Rekli ste kako vam je tijekom doručka zurilo u lice.

— I jest, moj prijatelju. S naslovne stranice novina. Sjetio sam se razgovora tijekom večere prošle večeri - i sve mi je puklo pred očima.

Ponovno se obratio Nick.

— Čuli ste vijesti sinoć?

— Da. Na radiju. Ispričala sam se da idem na telefon. Htjela sam sama poslušati vijesti - u slučaju... — Teško je progutala. — I čula sam...

— Znam. Znani. — Prihvatio je njezinu ruku svojim rukama.

— Bilo je — prilično jezovito. A svi su ti ljudi dolazili. Ne znam kako sam fo preživjela. Sve se činilo poput sna. Mogla sam se promatrati kao da sam izvan svog tijela - kako se ponašam kao obično. Bilo je to prilično sablasno.

— Da, da, razumijem.

— I tada, kad sam Freddie htjela donijeti njezin ogrtač - na trenutak sam se slomila. Sabrala sam se dosta brzo. No Maggie je i dalje vikala gore želeći svoj kaput. Pa je na kraju uzela moj šal i izašla, a ja sam stavila malo pudera i malo crvenila i slijedila sam je. I onda je bila tamo - mrtva...

— Da, da, morao je to biti strašan udarac.

— Ne razumijete. Bila sam gnjevna! Željela som da sam to bila ja! Željelo som biti mrtva - a bila sam živa -živa i vjerojatno živa još godinama! A Michael je mrtav - utopio se negdje daleko u Tihom oceanu.

— Pauvre enfant.

— Ne želim biti živa. Ne želim živjeti, govorim vam!

— vikala je prosvjednički.

— Znam, znam. Svima narna, Mademoiselle, dođu trenuci kad je smrt dobrodošla od života. No to prolazi— tuga i jad prolaze. U to sodo ne možete vjerovati, znam to. Nema smisla da vam to govori star Čovjek poput mene. Puste riječi — tako vi mislite o tomu — puste riječi.

— Mislite da ću zaboraviti - i udati se za nekoga drugoga? Nikad!

Izgedala je doista ljupko dok je ovako sjedila u postelji, s rukama stisnutima u Šaku i užarenih obraza. Poirot je rekao nježno: — Ne, ne. Ni ne pomišljam ni na što slično. Vrlo ste sretni, Mademoiselle. Volio vas je hrabar čovjek — junak. Kako ste se upoznali?

— Bilo je to u Le Touquetu - prošlog rujna. Gotovo prije godinu dana.

— I zaručili ste se - kada?

— Malo poslije Božica. No to je trebala biti tajna.

— Zbog čega je to bilo tako?

— Zbog Michaelova ujaka - starog Sir Matthewa Setona. On je volio ptice i mrzio žene.

— Ah! *ce n'est pas raisonnable!*

— Pa... ne bih rekla da je sasvim tako. Bio je potpuno uvrnut. Držao je kako žene upropaštavaju muškarčev život. A Michael je potpuno ovisio o njemu. On je bio silno ponosan na Michaela i on je financirao gradnju Albatrossa i troškove leta oko Zemlje. Bio je to najdraži san njegova života, kao i Michaelov. Da je Michael bio uspio - dakle, tada bi mogao od svog ujaka tražiti bilo što. Pa čak i da se stari Sir Matthev/ usprotivio, ni tada to ne bi bilo bitno. Michael bi bio postao - neka vrsta svjetskog heroja. Ujak bi se odobrovoljio na kraju. — Da, da, razumijem.

— No Michael je rekao kako bi bilo pogubno kad bi išta procurilo. Moramo to zadržati kao duboku tajnu, I ja sam učinila tako. Nikad nisam rekla nikomu - čak ni Freddie.

Poirot je zamumljao.

— Da ste samo bili rekli meni, Mademoiselle. Nick se zabaljila u njega.

— Sto bi to promijenilo na stvari? To nije moglo imati nikakve veze s Hm tajanstvenim napadima na mene? Ne, obećala sam Michaelu - i održala riječ. No bilo je strašno — ta tjeskobo, briga i uzrujavanje. Svatko je govorio kako sam ćudljiva. A ja nisam mogla objasniti.

— Da, sve to razumijem.

— Već se bio izgubio jednom, znate. Na putu preko pustinje prema Indiji. Bilo je to prilično gadno, no sve se dobro svršilo. Njegov se motor ošteti, no popravili su ga i on je nastavio. Cijelo sam si vrijeme govorila kako će tako biti i ovaj put. Svi su govorili kako je vjerojatno mrtav - a ja sam sebi ponavljala da je vjerojatno dobro, zaista, I onda - sinoć...

Glas joj je zamirao.

— Nadali ste sve do tada?

— Ne znam. Rekla bih kako je to prije bilo odbijanje da povjerujem. Bilo je grozno što sam uvijek šutjela.

— Da, to mogu zamisliti. Niste li nikad došli u napast da kažete gospodi Riče, na primjer?

— Ponekad sam to žarko željela.

— Ne mislite li da je — slutila?

— Ne bih rekla. — Nick je pažljivo razmatrala tu pomisao. — Nikad ništa nije rekla. Dakako, ponekad bi štogod natuknula. O tomu kako smo on i ja veliki prijatelji i slično.

— Niste li razmišljali o tomu da joj kažete kad je umro ujak gospodina Setona?

Znate da je umro prije nekih tjedan dana?

— Znam. Bio je na operaciji ili tako nešto. Pretpostavljam da sam tada bila mogla reći svakomu. No to ne bi bilo pristojno, zar ne? Hoću reći, bilo bi to poput razmetanja - učiniti to upravo tada - kad su se sve novine bile raspisale o Michaelu? Novinari bi došli I razgovarali sa mnom. Sve bi to bilo prilično nisko, I Michaelu se to ne bi svidjelo.

— Slažem se s vama, Mademoiselle. Niste to mogli javno objaviti. Mislio sam samo niste li možda privatno razgovarali o tomu s nekim prijateljem?

— Nešto sam malo spomenula jednoj osobi — rekla je Nick. — Mislila sam - bilo bi pošteno. No ne znarn koliko je ta osoba - on, koliko je razumio.

Poirot je kimnuo.

— Jeste li u dobrim odnosima s vašim bratićem, gospodinom Vyseom? — pitao je, prilično naglo mijenjajući temu razgovora.

— S Charlesom? Kako vam je on pao na pamet?

— Samo sam pomislio - to je sve.

— Charles mi želi dobro — rekla je Nick. — On je strašno dosadan tip, dakako.

Nikad se ne miče odavde. Ne odobrava moje ponašanje, rekla bih.

— Ah! Mademoiselle, Mademoiselle. A ja čujem kako je sve svoje obožavanje razastro pred vaše noge!

— Neodobravanje ponašanja neke osobe ne sprečava vas da osjećate sklonost prema toj osobi. Charles misli kako je moj način života pokudan i on ne odobrava moje koktele, moj izgled, moje prijatelje i moje razgovore. No on također osjeća moju sudbonosnu privlačnost. On se neprestano nada kako će me obratiti, rekla bih.

Zastala je i potom rekla s tek naslutljivim namigivanjem: — Iz koga cijedite te lokalne obavijesti?

— Ne smijete me odati, Mademoiselle. Malo sam porazgovarao s australskom gospodom, Madame Croft.

— Ona je prilično draga stara gospoda - kad imate vremena za nju. Strašno sentimentalna. Ljubav i dom i djeca - znate već te stvari.

— I ja sam sam staromodan i sentimentaln, Mademoiselle.

— jeste li? Rekla bih da je satnik Hastings osjećajniiji od vas dvojice.

Zarumenio sam se od negodovanja.

— On je bijesan — rekao je Poirot, uvelike se zabavljajući time što je uočio moju nelagodu. — No imate pravo, Mademoiselle. Da, imate pravo.

— Uopće nije tako — rekao sam ljutito.

— Hastings ima osobito krasnu narav. Ponekad mi je to bila najveća prepreka.

— Ne budite smiješni, Poirot.

— On se, kao prvo, skanjuje da bilo gdje vidi zlo, a kad ga spozna, njegovo je pravednička negodovanje tako veliko da ga ne može prikriti. Sve u svemu, rijetka i predivna narav. Ne, mon ami, neću vam dopustiti da mi protuslovite. Tako je kako ja kažem.

— Obojica ste jako ljubazni prema meni — rekla je Nick nježno.

— La, la, Mademoiselle. Nije to ništa. Imamo još mnogo toga što valja obaviti. Za početak, vi ćete ostati ovdje. Poštovat ćete naloge. Činit ćete to sto vam ja kažem. U ovom kritičnom trenutku ništa me ne srnije ometati.

Nick je umorno uzdahnula.

— Učinit ću sve što želite. Svejedno mi je što radim.

— Zasad nećete vidjeti nikoga od prijatelja.

— Nije me briga. Nikoga ne želim vidjeti.

— Vi ćete imati pasivnu ulogu, mi aktivnu. Sada ću vas, Mademoiselle, napustiti.

Neću vam više smetati u vašoj tuzi.

Krenuo je prema vratima, pa se zaustavio s rukom na kvaki, da bi rekao preko ramena: — Usput, jednom ste spomenuli oporuku koju ste načinili. Gdje je sada, fa oporuka?

— Ah! Leži negdje u kući.

— U Posljednjoj kući?

— Da.

— U sefu? Zaključana u vašem stolu?

— Dakle, doista ne znam. Negdje je ondje. — Namrštila se. — Strašno sam neuredna, znate. Papiri i stvari poput toga uglavnom bi bili u pisaćem stolu u knjižnici. Tamo je većina računa. Oporuka je vjerojatno među njima. Ili bi mogla biti u mojoj spavaćoj sobi.

— Dopopuštate da je potražim - da?

— Želite li, da. Pregledajte sve što god želite.

— Merci, Mademoiselle. Okoristit ću se vašim dopuštenjem.

12. Ellen

Poirot nije rekao ni riječi sve dok iz njegovališta nismo stupili pod otvoreno nebo.

Tada me uhvatio za ruku.

— Vidite li, Hastings? Vidite li? Ah! Sacre tannerre! Imao sam pravo! Imao sam pravo! Neprestano sam znao da nešto manjka - neki dio zagonetne slike koji nije bio tamo. A bez tog dijela Što je nedostajao, cijela stvar nije imala smisla.

Ta njegova gotovo očajnička slavodobitnost bila je za mene nerazumljivo blebetanje. Nisam mogao vidjeti da se bilo dogodilo nešto epohalno.

— Bio je tu cijelo vrijeme. A ja ga nisam mogao vidjeti. A i kako bih? Znati, da je tu nešto - to, da - ali kako znati što to nešto jest. Ah! La c'est bien plus difficile.

— Hoćete reći da to nešto ima neposredne veze sa zločinom?

— Ma foi, zar ne vidite?

— Da budem iskren, ne.

— Je li to moguće? Zaboga, pruža nam ono što smo tražili - motiv-skriveni mračni motiv!

— Možda sam vrlo ograničen, no ne vidim ga. Mislite li na ljubomoru neke vrste?

— Ljubomora? Ne, ne, moj prijatelju. Uobičajeni motiv— neizbježni motiv.

Novac, moj prijatelju, novac!

Buljio sam. Nastavio je i ovaj put govorio je smirenije.

— Slušajte, mon omi. Prije malo više od tjedan dana umire Sir Matthev Seton. A Sir Matthew Seton bio je milijunaš - jedan od najbogatijih ljudi u Engleskoj.

— Da, ali...

— Attendez. Korak po korak. Ima nećaka kojeg obožava i kojemu je, možemo to pretpostaviti sa sigurnošću, ostavio svoj golemi imetak.

— Ali...

— Mais oui — zaklade, da, donacija koja ima veze s njegovim hobijem, da, no najveći će dio novca otići Michaelu Setonu. Prošlog utorka javljeno je da se Michael Seton izgubio - a u srijedu počinju napadi na život Mademoiselle.

Pretpostavimo, Hastings, da je Michael Seton načinio oporuku prije nego što je krenuo na let i da je u toj oporuci sve ostavio svojoj zaručnici.

— To je čista pretpostavka.

— Pretpostavka je - da. No mora biti tako. Jer ako nije tako, tada nema smisla ništa što se dogodilo. Nije posrijedi beznačajno nasljeđe. Riječ je o golemom imetku.

Šutio sam nekoliko minuta, premećući tu misao u glavi. Činilo mi se kako Poirot stvara potpuno neutemeljene zaključke, pa ipak potajno sam bio uvjeren kako je u pravu. Taj njegov dobar nos da pogodi pravu stvar utjecao je na mene. Ipak, činilo mi se da je još mnogo toga ostalo što valja potvrditi.

— No ako nitko nije znao za zaruke — protivio sam se.

— Koješta! Netko je znao. Što se toga tiče, netko uvijek zna. Ako ne znaju, slute.

Madame Riče je sumnjala. Toliko je priznala i Mademoiselle Nick. Imala je načina da tu sumnju pretvori u određenost.

— Kako?

— Dakle, prvo, mora bili pisama Michaela Setona Mademoiselli Nick. Oni su neko vrijeme bili zaručeni. A njezina najbolja prijateljica morala je mladu damu opisati kao nemarnu. Ona ostavlja stvari ovdje i ondje, i svagdje. Sumnjam je li ikad išta zaključala u svom životu. Oh, da, ima načina da se sazna istina.

— I Frederica Riče znala bi za oporuku što ju je načinila njezina prijateljica?

— Nedvojbeno. Ah, da, sad se sužava. Sjećate se mog popisa - popisa osoba označenih od A. do J. Suzio se na samo dvije osobe. Odbacujem poslugu.

Odbacujem kapetana Challengera - čak unatoč tomu što mu je trebalo sat i pol da stigne ovamo iz Plimoutha - a udaljenost je pedesetak kilometara. Odbacujem dugonosog gospodina Lazarusa koji je ponudio pedeset funta za sliku vrijednu dvadeset funta (Čudno je to, kad razmislite o svemu. Potpuno ne karakteristično za njegovu

vrstu). Odbacujem Australce - tako srdačni i tako ugodni. Još zadržavam dvije osobe na svom popisu.

— Jedna je od njih Frederica Riče — rekoh polako. Prikazalo mi se njezino lice, zlatna kosa, blijeda krhkost crta.

— Da. Ona je označena vrlo jasno. Kako li je god nehajno sastavljena oporuka Mademoiselle, ona će očitito biti proglašena glavnim baštinikom sveukupnog preostalog imetka. Osim Posljednje kuće, sve ide njoj. Da je sinoć ubijena Mademoiselle Nick umjesto Mademoiselle Maggie, Madame Riče bila bi danas bogata žena.

— Jedva mogu povjerovati u to!

— Mislite kako vam je teško povjerovati da neka lijepa žena može postati ubojica? Cesto u tom pogledu iskrsavaju manje teškoća s porotom. No možda imate pravo. Postoji još jedan osumnjičeni.

— Tko?

— Charles Vyse.

— No on će naslijediti samo kuću.

— Da, no on to možda ne zna. Je li on načinio Mademoisellinu oporuku za nju?

Mislim da nije. Da je on to učinio, bila bi pohranjena kod njega, a ne bi "ležala negdje u kući", ili što li je već Mademoiselle rekla, I tako, vidite, Hastings, vrlo je vjerojatno da on ne zna ništa o posljednjoj volji. Mogao bi vjerovati kako ona nikad nije načinila oporuku i da će, u tom slučaju, on naslijediti kao najbliži rođak.

— Da znate — rekao sam — da mi se to doista čini mnogo vjerojatnijim.

— To je u skladu s vašim romantičnim umom, Hastings. Opaki odvjetnik. Poznata ličnost u romanima. Ako je ne samo odvjetnik, nego ima i ravnodušno lice, tada je on gotovo pouzdano pravi slučaj. Istina je da se on, na neki način, bolje uklapa u sliku nego Madame. On bi mogao bolje znati za postojanje pištolja i bolje bi se znao poslužiti njime.

— I da stropošta stijenu.

— Možda, lako, kao što sam vam rekao, mnogo se toga može postići polugom.

Činjenica da je stijena izmaknuta u krivom trenutku, pa je prema tomu promašila Mademoiselle, više da je slutiti na žensku ruku. Zamisao o petljanju po unutrašnjosti automobila djeluje kao muška

po podrijetlu - iako su mnoge današnje žene isto tako dobri mehaničari kao muškarci. S druge strane, postoje jedna ili dvije pukotine u teoriji o gospodinu Vyseu.

— Na primjer...

— Manje je vjerojatno da je znao o zarukama nego Madame. I još je jedna pojedinost. Postupio je prilično naglo.

— Sto mislite pod time?

— Dakle, sve do sinoć nije bilo sigurno da je Seton mrtav. A djelovati naprečac, bez potrebne potvrde, čini mi se vrlo neumjesnim za pravnički um.

— Da — rekoh. — Prije bi neka žena donosila neprovjerene zaključke.

— Točno. *Ce que femme veut, Dieu veut*. Takva je sklonost.

— Zaista je čudesan način kako je Nick izbjegla nesreći. Čini se gotovo nevjerojatnim.

Odjednom sam se sjefio tona kojim je Frederica rekla: "Nick živi ukletim životom." Zadrhtao sam pomalo.

— Da — rekao je Poirot zadubljen u misli. — A ja to ne mogu upisati sebi u prilog, Šfo je ponižavajuće.

— Providnost — mrmlijao sam.

— Ah! *Mon ami*, ne bih na vrat dragoga Boga prebacio teret ljudskih nedjela. Vi to izgovarate u svojim nedjeljnim jutarnjim izljevima zahvalnosti — ne pomišljajući da time zapravo kažete kako je *le bon Dieu* ubio gospođicu Maggie Buckiev.

— Molim vas, Poirot!

— Molim vas, moj prijatelju! No ja neću mirno sjesti i rećr "*le bon Dieu* je sve odlučio i ja se neću miješati". Jer sam uvjeren u to da je *le bon Dieu* stvorio Herculea Poirota s izrazitom svrhom da se umiješa. To je moj mefer.

Polako smo se uspinjali krivudavim pufeljkom do stijene. Na tom smo raskrižju ušli kroz mala vrata u posjed Posljednje kuće.

— Hu! — rekao je Poirot. — Ovo je bio strm uspon. Uznojio sam se. Brkovi su mi se opustili. Da, kao što sam malo prije rekao, ja sam na strani nevinoga. Ja sam na strani *Mademoiselle* Maggie zato šfo je ubijena.

— I vi ste protiv Frederice Riče i Charlesa Vysea.

— Ne, ne, Hastings. Moj je um otvoren. Kažem samo toliko da je u ovom trenutku jedno od to dvoje sumnjivo. Chut!

Stigli smo do poteza travnjaka pred kućom, gdje je neki muškarac povlačio kosilicu. Lice mu je bilo dugo i glupavo, a oči bez sjaja. Pokraj njega bio je mali dječak od desetak godina, ružan ali pametna izgleda.

Sjevnulo mi je kroz mozak da nismo Čuli zujanje motora kosilice, no pretpostavio sam kako se vrtlar nije pretrgavao od posla. Vjerojatno se odmarao od napora i bacio se na posao tek kad je čuo naše glasove dok smo se približavali.

— Dobro jutro — rekao je Poirot.

— Dobro jutro, gospodine.

— Vi ste vrtlar, pretpostavljam. Suprug gospode koja radi u kući.

— On je moj tata — rekao je dječčić.

— Tako je, gospodine — reče muškarac. — Vi biste bili onaj strani gospodin, rekao bih, koji je zapravo detektiv. Ima li ikakvih vijesti o mladoj gospodarici, gospodine?

— Vraćam se upravo ovog trenutka iz posjeta njoj. Dobro je provela noć.

— Ovdje su bili policajci — rekao je mali dečko. — Ovdje je ubijena ona gospoda.

Ovdje pokraj stuba. Jednom sam vidio jednu ubijenu svinju, zar ne, tata?

— Ah! — rekao je ravnodušno njegov otac.

— Tata je ubijao svinje kad je radio na selu. Nisi li, tata? Vidio sam kako ubijaju svinju. Svidjelo mi se.

— Mladi klinci vole gledati ubijanje svinja — rekao je čovjek, kao da iznosi jednu od nepromjenljivih prirodnih činjenica.

— Ubijena je iz pištolje, ta gospođa — nastavio je dječak. — Nisu joj preklali grlo. Ne!

Nastavili smo prema kući i bio sam sretan što smo se udaljili od demonskog djeteta.

Poirot je ušao u dnevni boravak, u kojemu su prozori bili otvoreni, i pozvonio je.

Ellen, uredno odjevena u crninu, došla je na poziv zvona. Nije pokazivala iznenađenje što nas vidi.

Poirot joj je objasnio kako smo ovdje s dopuštenjem gospođice Bucklev da pregledamo kuću.

— Vrlo dobro, gospodine.

— Policajci su završili svoj posao?

— Rekli su kako su vidjeli sve što su htjeli, gospodine. Bili su u vrtu već od ranoga jutra. Ne znam jesu li išta našli.

Bila je na putu da napusti sobu kad ju je Poirot zaustavio pitanjem.

— Jeste li se jako iznenadili sinoć kad ste čuli da je ubijena gospođica Bucklev?

— Da, gospodine, bila sam vrto iznenađena. Gospođica Maggie bila je draga mlada dama, gospodine. Ne mogu zamisliti tko bi mogao biti tako zao da poželi nanijeti joj zlo.

— Da je to bio netko drugi, ne biste se tako iznenadili - ha?

— Ne znam kako to mislite, gospodine?

— Kad sam sinoć došao u predvorje — rekao je — odmah ste pitali je li netko ozlijeđen. Jeste li očekivali da se dogodi nešto poput toga?

Šutjela je. Prstima je gužvala kut pregače. Kimala je glavom i mrmljala: — Vi gospodo ne biste to razumjeli.

— Da, da — rekao je Poirot — razumjet ću. Kako god fantastično bilo to što biste mogli reći, ja ću razumjeti.

Pogledala ga je sumnjičavo, a potom kao da je odlučila da mu povjeruje.

— Znae, gospodine — rekla je — ovo nije dobra kuća. Bio sam iznenađen i pomalo prezriv. No Poirot kao da tu primjedbu nije držao nimalo neobičnom.

— Hoćete reći kako je ovo stara kuća.

— Da, gospodine, nije dobra kuća.

— Već ste dugo ovdje?

— Šest godina, gospodine. No bila sam ovdje kao djevojčica. U kuhinji kao pomoćnica. Bilo je to u vrijeme starog Sir Nicholasa. I tada je bilo tako.

Poirot ju je promatrao vrlo pažljivo.

— U nekoj staroj kući — rekao je — ponekad je nešto zlo u ozračju.

— Tako je, gospodine — rekla je Ellen spremno. — Zlo. Zle misli i zla djela također. To je poput truleži u kući, gospodine, ne možete je se riješiti. To kao da se osjeća u zraku. Uvijek sam znala da će se u ovoj kući jednog dana dogoditi nešto zlo.

— Dakle, pokazalo se da ste imali pravo.

— Da, gospodine.

Bilo je jedva primjetnog zadovoljstva u njezinu glasu. Zadovoljstva nekoga čije su se mračne slutnje pokazale kao točne.

— No niste očekivali da to bude gospođica Maggie.

— Ne, doista nisam, gospodine. Nitko nju nije mrzio - sigurna sam u to.

Činilo mi se kao do je u Hm rječima bilo rješenje. Očekivao sam da će se Poirot prihvatiti toga, no na moje iznenađenje prešao je na potpuno drugu temu.

— Niste čuli kako su ispaljeni meci?

— Ne bih to mogla reci s Hm vatrometom koji je trajao. Bili su vrlo bučni.

— Niste bili vani i gledali?

— Ne, nisam bila gotova sa spremanjem poslije večere.

— Je li vam konobar pomagao?

— Nije, gospodine, on je otišao u vrt da bi malo pogledao vatromet.

— Ali vi niste.

— Ne, gospodine.

— A zašto niste?

— Htjela sam završiti.

— Vas ne zanimaju vatrometi?

— Oh, da, gospodine, nije to bio razlog. Ali, vidite, bit će ih dva dana, a William i ja imat ćemo slobodnu večer sutra i otići ćemo dolje u grad i gledat ćemo od tamo.

— Shvaćam. A vi ste čuli kako Mademoiselle Maggie traži svoj kaput i kako ga ne može naći?

— Čula sam kako gospođica Nick trči gore uz stube, gospodine, i kako gospođica Bucklev dovikuje iz prednjeg predvorja kako nešto nije mogla naći i čula sam kako kaže "Dobro - uzet ću sa..."

— Oprostite — upao joj je Poirot u riječ. — Niste pokušali potražiti kaput umjesto nje - ili ga uzeti iz automobila gdje je bio ostavljen?

— Imala sam svoga posla, gospodine.

— Tako je - i očito nijedna od dviju mladih dama nije to tražila od vas, jer su mislile da ste vani i da promatrate vatromet?

— Da, gospodine.

— Jer, prijašnjih godina, bili ste vani i gledali ste vatromet?

Iznenadna rumen pojavila se na njezinim blijedim obrazima.

— Ne znam što mislite reći tirne, gospodine. Uvijek nam je bilo dopušteno da idemo van u vrt. Ako mi se nije išlo ove godine, i ako sam radije ostala sa svojim poslom i posla u postelju, pa, rnislirn, to je moja stvar.

— Mais oui. Mois oui. Nisam vas htio uvrijediti. Zašto ne biste radili ono što više volite. Načiniti promjenu, to je ugodno.

Zastao je i dodao:

— Još samo jedna sitnica, oko koje biste mi možda mogli pomoći. Ovo je stara kuća. Ima li u njoj, znate li to, kakvih tajnih komora?

— Dakle - postoji neka pokretna pregrada - upravo u ovoj sobi. Sjećam se da su mi je pokazali kad sam bila djevojka. Samo sad se ne mogu točno sjetiti gdje je.

Ili je to bilo u knjižnici? Ne mogu točno reći, sigurna sam u to.

— Dovoljno velika da se neka osoba skrleje iza nje?

— Ah, zaista ne, gospodine! Poput malog ormara — poput neke niše. Sa stranicama od oko trideset centimetara, gospodine, nije bila veća.

— Ah! To nije to na što sam mislio. Ponovno se zarumenjela.

— Ako mislite da sam se igdje skrivala - nisam! Čula sam kako gospođica Nick trci niz stube i van i ćula sam je kako je kriknula - i ušla sam u predvorje da vidim je li se što dogodilo, I to je živa istina, gospodine. To je živa istina.

13. Pisma

Kad se uspješno riješio Ellen, Poirot mi se okrenuo pomalo zabrinuta lica.

— Pitani se - je li čula te hlice? Mislim da jest. Čula ih je, otvorila je kuhinjska vrata. Čula je Nick kako juri niz stube i van, a i sama je izašla u predvorje da sazna što se dogodilo. To je posve prirodno. No zašto nije izašla i promatrala vatromet tu večer? To bih volio saznati, Hastings.

— Na što ste mislili kad ste je pitali za tajno skrovište?

— Samo tako, jedna maštovita pomisao. Jer, napokon, ne bismo smjeli napustiti J.

— J?

— Da. Posljednju osobu na popisu. Problematičnog autsajdera. Pretpostavimo da je iz nekog razloga, povezanog s Ellen, taj J. sinoć došao u kuću. On se (pretpostavljam da je on) skriva u tajnu komoru u ovoj sobi. Prolazi neka djevojka za koju vjeruje da je Nick. Slijedi je - i ubija je. Non - c'est idiot! Osim toga, znamo da ne postoji skrovište. Ellenina sinoćnja odluka da ostane u kuhinji bila je čista slučajnost. Hodite, idemo tražiti oporuku Madmoiselle Nick.

U sobi za primanje nije bilo nikakvih spisa. Premjestili smo se u knjižnicu, prilično tamnu sobu koja je gledala na prilazni put. Ondje je bio velik starinski pisači stol od orahovine.

Potrajalo je neko vrijeme dok ga nismo pregledali. Sve je bilo u potpunoj zbrci.

Računi i potvrde bili su izmiješani. Pozivnice, opomene zbog neplaćanja računa, pisma od prijatelja.

— Sredit ćemo ove papire — rekao je Poirot strogo — uredno i sustavno.

Bio je dosljedan u svojoj riječi. Poslije pola sata opustio se u stolac sa zadovoljnim izrazom na licu. Sve je bilo lijepo složeno, poslagano u pretince i odloženo po sadržaju.

— C'est bien, ga. Barem je nešto kako treba. Morali smo sve pregledati tako temeljito, da ne bude nikakve mogućnosti da nam je išta izmaklo.

— Doista, nerna. No ništa nismo ni našli.

— Osim možda ovoga.

Pružio mi je jedno pismo. Bilo e pisano krupnim nepravilnim rukopisom, gotovo nečitljivim.

Draga, zabava je bila predivna, predivna. Osjećam se danas prilično jadno. Bila si mudra što nisi taknula ono - nemoj nikad ni početi, draga. Prokleta je teško odviknuti se od toga. Pišem prijatelju da požuri s pošiljkom. Kakav je pakao život!

Tvoja

FREDDIE

— Nadnevak je od prošle veljače — rekao je Poirot zamišljeno. — Uzima droge, dakako. Znao sam to čim sam je pogledao.

— Zaista? Nikad nisam ni pomislio na tako nešto.

— Prilično je očito. Morate joj samo pogledati oči. Potom tu su i njezine neobične promjene raspoloženja. Ponekad je sva na rubu živaca, napeta - a ponekad bez života - tupa.

Uzimanje droga utječe na shvaćanje morala, zar ne?

— Neizbježno. No ne bih rekao da je Madame Riče pravi ovisnik. Ona je na početku - nije na kraju.

— A Nick?

— Nema takvih znakova. Možda je bila na seansama s drogama tu i tamo iz čiste zabave, no nije korisnik droge.

— Drago mi je da je tako.

Odjednom sam se sjetio što je Nick rekla o Frederici: da nije uvijek pri sebi.

Poirot je kimnuo i kvrcnuo prstom po pismu što ga je držao.

— No to je mislila, očito. Eto, ovdje smo očito promašili metu, kako biste vi rekli.

Idemo gore u Mademoi seli inu sobu.

U Nickinoj sobi također je bio stol, no u njemu je bilo razmjerno rnaloga toga. Ni ovdje nije bilo traga oporuci. Našli smo prometnu knjižicu njezina automobila i potpuno ispravan nalog za isplatu dividende star mjesec dana. Osim ovoga nije bilo ničega važnijeg.

Poirot je uzdahnuo gotovo očajnički.

— Te mlade djevojke - danas ne dobivaju prikladnu izobrazbu. Red, sustav, to je izostavljeno iz njihova odgoja. Ona je dražesna,

Mademoiselle Nick, no lakomisljena je. Potpuno pouzdano, lakomisljena je.

Sada je pretraživao sadržaj ladice u komodi.

— Zaista, Poirot — rekoš s priličnom nelagodnošću — to je donje rublje.

Zastao je iznenađen.

— A zašto ne, moj prijatelju?

— Ne mislite li — hoću reći - ne bismo smjeli... Prasnuo je u gromoglasan smijeh.

— Svakako spadate u viktorijansko razdoblje, moj siroti Hastings. Mademoiselle Nick rekla bi varno to kad bi bila ovdje. Vrlo bi vjerojatno rekla kako vam je um poput močvare. Mlade se dame danas ne srame svog rublja. Grudnjaci, gaćice nisu više sramotna tajna. Svakoga dana, na plaži, ta će se odjeća svlačiti no udaljenosti od metar-dva od vas. I zašto ne?

— Ne vidim nikakvu potrebu tomu što radite.

— Ecoutez, moj prijatelju. Očito je da Mademoiselle Nick ne zaključava svoja blaga. Ako je željela nešto skloniti pred tuđim očima - gdje bi to sakrila? U čarape i donje rublje. Ah! Sto to imamo ovdje?

Podigao je smotak pisama povezanih izbljedjelom ružičastom vrpcom.

— Ljubavna pisma gospodina Michaela Setona, ako ne griješim.

Potpuno mirno razvezao je vrpcu i počeo je otvarati pisma.

— Poirot — vikao sam užasnut. — To doista ne smijete raditi. To nije fer igra.

— Ne igram fer igru, mon ami — glas mu je iznenada postao oštar i čvrst. — Lovim ubojicu.

— Da, ali privatna pisma...

— Možda mi neće ništa reći, a s druge strane, možda i hoće. Moram iskoristiti svaku mogućnost, moj prijatelju. Dođite, mogli biste ih čitati zajedno sa mnom.

Dva para očiju nisu gora od jednog para. Pomislite na činjenicu da ih vjerna Ellen vjerojatno zna napamet.

Nije mi se to sviđalo. No ipak sam shvaćao da Poirot u svom položaju ne može biti preosjetljiv, pa sam se umirio izlikom da su Nickine posljednje riječi bile: "Pregledajte sve što god želite."

Pisma su se protezala u rasponu od nekoliko nadnevaka, s početkom prošle zime.

Nova godina

Draga,

Nastupila je Nova godina i ja ispunjavam svoje odluke. Izgleda mi prelijepim da bi bilo istinito - to da me doista voliš. Sve si promijenila u mojem životu.

Vjerujem kako smo to oboje znali - od prvog trenutka kad smo se sreli. Sretna ti Nova godina, moja ljupka djevojko.

Tvoj zauvijek,

MICHAEL

1. veljače

Najdraža ljubavi,

Kako bih želio da te mogu češće vidjeti. Ovo je prilično Šugavo, zar ne? Mrzim ovu odvratnu tajnovitost, no objasnio sam ti kako stoje stvari. Znam kako mrziš laži i skrcvitost. Ja također. No iskreno, mogli bi nam se pomrsiti računi. Ujak Matthew ima gadnu bubu u glavi oko ranih vjenčanja i o tomu kako ona upropaštavaju nečiju karijeru. Kao da bi ti mogla upropastiti moju, mili moj anđele!

Razvedri se, draga. Sve će biti dobro. Tvoj

MICHAEL

1. ožujka

Ne bih ti trebao pisati dva dana uzastopce, znam. No moram. Kad sam jučer bio gore, mislio sam na tebe. Letio sam iznad Scarborougha. Blaženi, blaženi, blaženi Scarborough - najljepše mjesto na svijetu. Dragi, ne znaš kako te volim!

Tvoj

MICHAEL

1. travnja

Najdraža, sve je sređeno. Konačno. Ako uspijem s ovim (a uspijet ću), moći ću odlučno nastupiti prema ujaku Marthewu, a ako mu se to ne bude sviđalo - eh, neće me biti briga. Tako je divno što se

toliko zanimaš za moje opširne tehničke opise Albatrossa. Kako čeznem da te ponesem gore u njemu. Jednog dana! Nemoj se, za miloga Boga, brinuti zbog mene. Sve to nije ni upola tako pogibeljno kao što izgleda. Jednostavno ne mogu poginuti sada kad znam da ti je stalo do mene. Sve će biti u redu, najdraža.

Vjeruj svom Michaelu.

1. travnja

Anđele, svaka riječ što je kažeš istinita je i ja ću zauvijek čuvati to pismo.

Nisam ni pola tako vrijedan tebe. Tako si različita od svih drugih. Obožavam te.

Tvoj MICHAEL

Posljednji je bio bez nadnevka.

Najdraža,

Dakle, odlazim sutra. Osjećam se silno snažan i uzbuđen i potpuno siguran u uspjeh. Stari je Albatross sav sređen. Neće me iznevjeriti.

Razvedri se, draga i ne budi zabrinuta. Postoji rizik, dakako, no sav je život također rizik. Usput, netko je bio rekao kako bih morao načiniti oporuku (nije baš faktičan tip - no mislio je dobro), pa sam je napravio - na pola lista papira - i poslao je starom Whitfieldu. Nisam imao vremena otići onamo. Jednom mi je netko rekao da je neki čovjek načinio oporuku od dvije riječi: 'Sve majci' i da je to bio pravno valjano. Moja je prilično nalikovala tomu - sjetio sam se kako ti je pravo ime Magdala, što je bilo vrlo pametno s moje strane! Nekoliko je momaka posvjedočilo. Nemoj uzeti k srcu taj ozbiljni razgovor o oporuci, molim te. Bit ću zdrav kao dren. Slat ću ti brzojave iz Indije i Australije i tako dalje. Budi hrabra. Sve će biti dobro. Zar ne? Laku noć i neka te Bog blagoslovi

MICHAEL

Poirot je ponovno presavio pisma.

— Vidite, Hastings? Morao sam ih pročitati — da budem siguran. Tako je kao što sam vam rekao.

— Sigurno ste to mogli saznati i na neki drugi način.

— Ne, mon cher, upravo to nisam mogao postići. Moralo je biti ovako. Sada imamo neke vrlo važne dokaze.

— U kojem pogledu?

— Znamo sada činjenicu da je Michaelovo donošenje oporuke u korist Mademoiselle Nick pismeno zabilježeno. Tko je god čitao ove listove zna za tu činjenicu. A s pismima ovako nemarno skrivenima, mogao ih je pročitati bilo tko.

— Ellen?

— Ellen, to je gotovo sigurno, rekao bih. Izvest ćemo s njom mali pokus prije nego što odemo.

— Nema traga oporuci.

— Ne, to je neobično. No najvjerojatnije je bačena na vrh nekog ormara s knjigama ili je u nekoj porculanskoj vazi. Morat ćemo pokušati pobuditi Mademoisellino sjećanje u tom pogledu. U svakom slučaju, ovdje više ništa ne možemo naći.

Kad smo sišli, Ellen je brisala prašinu u predvorju. Poirot joj je vrlo srdačno zaželio dobro jutro dok srno prolazili. Na vratima se okrenuo, da bi rekao: — Znaite, pretpostavljam, da je gospođica Bucklev bila zaručena za zrakoplovca, Michaela Setona?

Buljila je.

— Što? Za onoga oko kojeg se digla tolika prašina u novinama?

— Da.

— Ma nemojte. Nisam znala. Zamislite samo. Zaručen s gospođicom Nick.

— Potpuno i nedvojbeno čuđenje zabilježeno vrlo uvjerljivo — primijetio sam kad smo bili vani.

— Da. Doista je izgledalo iskreno.

— Možda je i bilo — predložio sam.

— A taj paket pisama koji je mjesecima mirovao pod lingerie? Ne, mon ami.

"Sve je to lijepo," mislio sam u sebr. "No nismo svi mi Hercule Poirot. Ne hodamo naokolo i ne njuškamo ondje gdje nas se ne tiče."

No rekao nisam ništa.

— Ta Ellen, tajanstvena je — rekao je Poirot. — Ne sviđa mi se. Ima tu nečega što ne razumijem.

14. Zagonetka izgubljene oporuke

Vratili smo se ravno natrag u oporavilište.

Nick je bila prilično iznenađena što nas vidi.

— Da, Mademoiselle — rekao je Poirot odgovarajući na njezin pogled. — Ja sam poput skočilutka. Uvijek ponovno iskačem iz kutije. Za početak reći ću vam kako sam doveo u red vaše poslove. Sve je sada uredno poslagano.

— Dakle, mislim da je bilo vrijeme — rekla je Nick, ne mogavši zadržati osmijeh.

— Jeste li vi vrlo uredni, gospodine Poirot?

— Pitajte mog ovdje prisutnog prijatelja Hastingsa. Djevojka mi se obratila ispitivačkim pogledom. Upoznao sam je s nekima od Poirotovih nevinijih osobina - preprženac koji je morao biti načinjen od kvadratnog hljeba kruha - jednako velika jaja - njegovi prigovori golfu koji je "bezoblična i slučajna" igra, kojemu su jedina svijetla točka uredni držači loptice za golf! Završio sam s pričom o slavnom slučaju što ga je Poirot riješio popravljajući položaj ukrasa na ploči iznad kamina.

Poirot je sjedio uz nas i smiješio se.

— On iz toga pravi zabavnu priču, da — rekao je kad sam dovršio.

— No u cjelini to je istina. Zamislite, Mademoiselle, kako nikad ne prestajem s nastojanjem da uvjerim Hastingsa kako bi kosu morao dijeliti po sredini, umjesto sa strane.

Gledajte kako mu to daje nakrivljen, nesimetričan izgled.

— Tada vjerojatno zamjerate i meni, gospodine Poirot — reče Nick.

— I ja dijelim kosu na stranu. A vjerojatno odbravate Freddie, koja dijeli kosu na sredini.

— On joj se nedvojbeno divio neke večeri — dodao sam zlobno. — Sada znam razlog.

— C'est assez — reče Poirot. — Ovdje som po ozbiljnom poslu. Mademoiselle, ta vaša oporuka, ne nalazim je.

— Oh! — Nabrala je obrve. — No je li to tako važno? Napokon, nisam mrtva. A oporuke zapravo i nisu važne dok ne umrete, zar ne?

— To je točno. Unatoč tomu, zanimam se za tu vašu posljednju volju. Imam neke male pomisli koje se tiču nje. Razmislite, Mademoiselle. Pokušajte se sjetiti kamo ste je stavili - gdje ste je vidjeli posljednji put?

— Ne mislim da sam je stavila na neko određeno mjesto — rekla je Nick.

— Nikad ne stavljam stvari na pravo mjesto. Vjerojatno sam je gurnula u neku ladicu.

— Niste je stavili u tajni pretinac nekim slučajem?

— U tajni što?

— Vaša sluškinja Ellen kaže da postoji neki tajni pretinac u salonu ili u knjižnici.

— Glupost — reče Nick. — Nikad nisam čula za tako nešto. Ellen je to rekla?

— Mais oui. Čini se kao da je bila u službi u Posljednjoj kući već kao djevojčica.

Kuharica joj je pokazala.

— Prvi put čujem za to. Vjerujem da je djed morao znati za to, no ako jest, nije mi rekao. Uvjerena sam da bi meni on to rekao. Gospodine Poirot, jeste li sigurni da Ellen sve to nije izmislila?

— Ne, Mademoiselle, uopće nisam siguran u to! To me podseća da ima nečega čudnog - oko te vaše Ellen.

— Ah! Ne bih to nazvala čudnim. William je tupoglavac, a dijete je zločesti mali divljak, no Ellen je u redu. Samo utjelovljenje časnosti.

— Jeste li joj dali dopuštenje da sinoć izađe i promatra vatromet, Mademoiselle?

— Dakako. To uvijek čine. Pospremaju poslije.

— Pa ipak nije izašla.

— Ma jest, izašla je.

— Kako znate, Mademoiselle?

— Pa... pa... pretpostavljam, ne znam. Rekla sam joj da ide i zahvalila mi je - i tako, naravno, pretpostavila sam da je otišla.

— Upravo suprotno - ostala je u kući.

— Ali.. to je vrlo neobično.

— Mislite da je neobično?

— Da, mislim. Sigurno sam kako nikad prije nije postupila tako. Je li rekla zašto?

— Nije mi rekla pravi razlog - u to sam siguran. Nick ga je pogledala upitno.

— Je li to - važno? Poirot je raširio ruke.

— Upravo to ne znarn reći, Mademoiselle. C'est curieux. Neka zasad ostane tako.

— Ta stvar s pretincem — rekla je Nick, razmišljajući. — Ne mogu prestati pomišljati kako je to strašno čudno - i neuvjerljivo. Je li vam pokazala gdje je?

— Rekla je kako se ne može sjetiti.

— Ne vjerujem da to postoji.

— Očito da je tako.

— Počinje zaboravljati, jasnica.

— Ona bez dvojbe opširno pripovijeda o zbivanjima! Također je rekla kako Posljednja kuća nije dobro mjesto za življenje.

Nick je malo zadrhtala.

— U tom pogledu možda ima pravo — rekla je polako. — Ponekad sam se i ja tako osjećala. Ima nečeg sablasnog u toj kući...

Oči su joj se povećale i zatamnile. Dobile su koban izgled. Poirot se požurio da je privoli na druge teme.

— Odlutali smo od predmeta našeg razgovora, Mademoiselle. Oporuka. Posljednja volja i testament Magdale Bucklev.

— Ja sam to sastavila — rekla je Nick s neskrivenim ponosom. — Sjećam se da sam stavila i rekla: platiti sve dugove i oporučne pristojbe. Sjećam se da sam to čitala u nekoj knjizi.

— Niste se, dakle, koristili obrascem za oporuku.

— Ne, nije bilo vremena za to. Upravo sam odlazila u lječilište, a osim toga gospodin Croft mi je rekao kako su obrasci za oporuku vrlo opasni. Bilo je bolje načiniti jednostavnu oporuku S ne nastojati biti vrlo služben.

— Gospodin Croft? Bio je ondje?

— Da. On je bio taj tko me je pitao jesam li je načinila. Sama nikad ne bih pomislila na to. Rekao je ako bih umrla in...in...

— Intestinalna.

— Da, tako je. Rekao je ako netko umre infestalan, bez oporuke, tada država uzima jako mnogo, a to bi bila šteta.

— Vrlo je uslužan, taj vrli gospodin Crofti.

— Oh, bio je — rekla je Nick toplo. — Uveo je Ellen i njezina supruga da budu svjedoci. Ah! Naravno. Kakav sam idiot bila!

Pogledali smo je upitno.

— Bila sam savršen idiot. Pustila vas da tražite po Posljednjoj kući. Charles je ima, naravno! Moj bratić, Charles Vyse.

— Ah! To je dakle objašnjenje.

— Gospodin Croft je rekao kako je odvjetnik prava osoba da se brine o njoj.

— Tres correct, ce bon Mr Croft.

— Muškarci znaju ponekad biti korisni — rekla je Nick. — Odvjetnik ili banka - tako je rekao. Pa sam ja rekla kako bi Charles bio najbolji, i tako smo je stavili u omotnicu i odmah mu je poslali.

S uzdahom se spustila natrag na jastuk.

— Zao mi je što sam bila tako strašno glupa. No sada je sve u redu. Charles je našao, i ako je zaista želite vidjeti, on će vam je, dakako, pokazati.

— Ne bez vaše ovlasti — rekao je Poirot smiješeći se.

— Kako glupo.

— Ne, Mademoiselle. Samo oprezno.

— Ipak mislim da je glupo. — S hrpice papira pokraj postelje uzela je jedan list.

— Što da kažem? Povjerite kozi zelje?

— Comment?

Nasmijao sam se njegovu zbunjenom licu.

Izdiktirao je nekoliko propisanih izraza, a Nick je poslušno pisala.

— Hvala, Mademoiselle — rekao je Poirot dok je preuzimao papir.

— Zao mi je što sam vam priredila toliki trud. No doista sam zaboravila. Znae kako čovjek nešto odmah zaboravlja?

— S redom i sustavom u mozgu ne zaboravlja se.

— Morat ću poći na neki tečaj — rekla je Nick. — Nabijate mi priličan kompleks manjevrijednosti.

— To nije moguće. Au revoir, Mademoiselle. — Pogledao je po sobi. — Cvijeće vam je prekrasno.

— Nije li? Karanfili su od Freddija, a ruže od Georgea, a ljiljani od Jima Lazarusa. A pogledajte ovamo...

Skinula je omotni papir s velike košare grožđa iz staklenika pokraj postelje.

Poirotovo se lice promijenilo. Naglo je koraknuo naprijed.

— Niste jeli ništa od toga?

— Ne. Još ne.

— I nemojte. Ne smijete jesti ništa, Mademoiselle, što stiže iz vana. Ništa. Razumijete?

— Ah!

Zurila je u njega, a boja s njezina lica polako je nestajala.

— Shvaćam. Mislite — vi mislite kako još nije prestalo. Mislite da oni još pokušavaju? — Šaputala je.

Prihvatio ju je za ruku.

— Nemojte misliti no to. Ovdje ste sigurni. No zapamtite - ništa što dolazi izvana.

Zapamtio sam to blijedo uplašeno lice na jastuku kad smo napuštali sobu.

Poirot je gledao na šah.

— Bon. Još imamo vremena uloviti gospodina Vysea u njegovu uredu prije nego što ode na ručak.

Po dolasku odveli su nas u ured Charlesa Vysea s najmanjim mogućim zadržavanjem.

Mladi je odvjetnik ustao da bi nas pozdravio. Bio je služben i hladan kao i uvijek.

— Dobro jutro, gospodine Poirot. Sto mogu učiniti za vas.

Bez mnogo okolišanja Poirot mu je predočio pismo što ga je napisala Nick. On ga je uzeo t pročitao, zatim zbunjeno promatrao preko ruba lista.

— Oprostite molim vas. Zbunjen sam kako da ovo shvatim.

— Zar nije Mademoiselle Bucklev jasno izrazila svoje mišljenje?

— U ovom me pismu — lupkao je po njemu noktom — traži da vam predam oporuku što ju je ona načinila i predala meni na čuvanje prošle veljače.

— Da, Monsieur.

— No, dragi moj gospodine, nikakva oporuka nije mi povjerena na pohranu.

— Comment?

— Koliko a znam, moja sestrična nikad nije načinila oporuku. U svakom slučaju, ja je nisam načinio za nju.

— Ona je to, koliko rm je znano, napisala osobno na listu papira i poslala vama.

Odvjetnik je niječno kimao glavom.

— U tom slučaju mogu vam reći samo toliko da je nikad nisam primio.

— Zaista, gospodine Vyse...

— Nikad nisam primio ništa slično, gospodine Poirot. Nastupila je stanka, a onda je Poirot ustao.

— U tom slučaju, gospodine Vyse, nema više ničega što bi se moglo reći. Mora biti neka zabuna.

— Očito mora biti neka zabuna. On je također ustao.

— Poštovanje, gospodine Vyse.

— Poštovanje, gospodine Poirot.

— I to je to — primijetio sam kad smo se ponovno našli na ulici.

— Précisement.

— Laže li, mislite li?

— Nemoguće je reći. Ima pravo lice pokeraša, taj gospodin Vyse, osim što izgleda kao da je progutao štap. Jedno je jasno: neće ustuknuti s položaja koji je zauzeo.

Nikad nije primio oporuku. To je njegov stav.

— Nick sigurno ima pismenu potvrdu o njezinu primitku.

— Cette petite, ona nikad ne bi razbijala glavu nečim poput ovoga. Ona ju je poslala. To je smetnula s uma. Voila. Osim toga, tog istog dana otišla je u sanatorij da joj izvade slijepo crijevo. Bila je uzbuđena, po svemu sudeći.

— Dakle, što nam je sada činiti?

— Parbleu, idemo posjetiti gospodina Crofta. Da vidimo čega se može sjetiti u vezi s ovim. Reklo bi se da je to u velikoj mjeri njegovo djelo.

— On ni na koji ne izvlači korist iz toga — govorio sam razmišljajući.

— Ne. Ne, ne mogu vidjeti ništa u tomu s njegove točke motrišta. On je vjerojatno samo nametljivac - čovjek koji voli obavljati poslove svojih susjeda.

Takvo je ponašanje doista bilo znakovito za gospodina Crofta, činilo mi se. On je bio jedan od onakvih srdačnih sveznalica kakvi prčinjaju tolike glavobolje u ovom našem svijetu.

Zatekli smo ga u košulji kako posluje nad ključolim loncem u kuhinji. Malu je kuću prožimao osobito ugodan miris.

S oduševljenjem je napustio svoje kuhanje, očito vrlo spreman da razgovara o umorstvu.

— Samo trenutak — rekao je. — Popnite se gore. Majka bi se željela uključiti u ovo. Nikad nam ne bi oprostila da razgovaramo ovdje dolje. Kuuii - Milly. Dva prijatelja dolaze gore.

Gospoda Croft toplo nas je pozdravila i željno je tražila novosti o Nick. Bila mi je mnogo draža od njezina supruga.

— Ta sirota draga djevojka — rekla je. — U lječilištu, kažete? Imala je potpun slom živaca, ne čudim se. Strašna stvar, gospodine Poirot-savršeno strašna.

Nevina djevojka poput one ubijena hicem. Teško je misliti o tomu - doista se ne može. Čak nije ni u nekom divljem dijelu svijeta bez zakona. Upravo ovdje usred srijede stare domovine. Držalo me je budnom cijele noći, upravo tako.

— Zbog toga sam bio živčan kad sam odlazio i ostavio te samu, stara moja — rekao je njezin suprug koji je odjenuo kaput i pridružio nam se. — Ne volim ni misliti na to kako si sinoć bila ovdje ostavljena sama. Od toga me hvata jeza.

— Nećeš me više ostavljati, to ti mogu reći — kazala je gospoda Croft. — Barem ne kad padne mrak, u svakom slučaju. Razmišljam o tomu kako bih voljela napustiti ovaj dio svijeta što je prije moguće. Nikad više neću za nj osjećati ono isto kao prije. Ne mislim da će sirota Nick Buckley ikad moći ponovno spavati u toj kući.

Bilo je malo teško prijeći na razlog našem posjetu. Oboje, gospodin i gospoda Croft pričali su toliko mnogo i tako su bili željni čuti sve o svemu. Hoće li rođaci sirote mrtve djevojke doći dolje? Kad će biti ukop? Hoće li biti provedena istraga? Sto misli policija? Irnaju li već kakav trag? Je li istina da je neki muškarac uhićen u Plvmoumu?

Potom, pošto su dobili odgovore na sva ta pitanja, uporno su nam nudili ručak.

Spasila nas je tek Poirotova lažna tvrdnja kako se moramo žuriti natrag na ručak s pročelnikom redarstva.

Napokon je nastupila kratka stanka i Poirot je izgovorio pitanje koje je toliko želio postaviti.

— Dakako, pa da — rekao je gospodin Croft. Dva puta je podigao i spustio vrpcu zastora, rastreseno je gledajući mrkim pogledom. — Sjećam se svega toga.

Sigurno je to bilo onda kad smo prvi put došli ovamo. Sjećam se. Upala slijepog crijeva - tako je rekao doktor...

— A možda uopće nije bila upala slijepog crijeva — prekinula je gospoda Croft.

— Ti doktori - uvijek vas vole razrezati kad samo to mogu. U svakom slučaju to nije bila onakva vrsta koja bi se morala operirati. Imala je neugodnosti s probavom i ovo i ono, i pogledali su je rendgenom i rekli kako bi bilo bolje da se izvadi, I tako je, sirota mala dušica, odvedena u jednu od onih gadnih ustanova.

— Samo sam je pitao — rekao je gospodin Croft — je li načinila oporuku. Više kao šalu, a ne ozbiljno.

— Da?

— I ona ju je napisala tada i tamo. Govorila je kako će nabaviti obrazac za oporuku na posti - no ja sam joj savjetovao da to ne čini. Ponekad to zna izazvati mnogo nevolja, rekao mi je jedan čovjek. Osim toga, bratić joj je pravnik. On joj može načiniti jednu pravu poslije kad sve bude dobro završilo - kao što sam znao da će biti. Bila je to samo mjera sigurnosti.

— Tko su bili svjedoci?

— Oh! Služavka Ellen i njezin suprug.

— A poslije? Što je učinjeno s njom?

— Ah! Poslali srno je gospodinu Vyseu. Odvjetniku, znate.

— Znate da je predana na poštu?

— Moj dragi gospodine Poirot, osobno sam je poslao. Stavio sam je u ovaj sandučić ovdje pokraj vrata, da je poštar odnese.

— Pa ako je gospodin Vyse nikad nije dobio... Croft je zurio.

— Hoćete reći da se zagubila na pošti? Oh! No to je sigurno nemoguće.

— U svakom slučaju, sigurni ste da ste je poslali.

— Potpuno siguran — rekao je gospodin Croft iskreno. — Prisegnut ću se na to bilo kojeg dana.

— Ah! U redu — reče Poirot, — Srećom to nije bitno. Mademoiselle vjerojatno neće umrijeti još neko vrijeme.

— Et voila! — reče Poirot kad smo bili izvan dosega glasa i vraćali se nizbrdo u hotel. — Tko laže? Gospodin Croft? Ili gospodin Charles Vyse? Moram priznati da ne vidim razloga zašto bi gospodin Croft lagao. Prikrivanje oporuke ne bi mu bilo nj od kakve koristi - pogotovu kad je sudjelovao u njezinu stvaranju. Ne, njegov iskaz čini se potpuno jasan i potpuno se poklapa s onim što nam je rekla Mademoiselle Nick. No ipak...

— Da?

— No ipak, sretan sam što je gospodin Croft kuhao kad smo stigli. Osfavio je savršen otisak palca i kažiprsta na rubu novina kojima je bio pokriven kuhinjski stol. Uspio sam ga otrgnuti bez njegova znanja. Poslat ćemo ga našem dobrom prijatelju inspektoru Jappu u Scotland Yard. Ima nade da će znati nešto o njemu.

— Da?

— Znate, Hastings, ne mogu si pomoći, no imam osjećaj da je naš srdačni gospodin Croft malo predobar da bi bio iskren.

— A sada — dodao je — te aejeuner. Umirem od gladi.

15. Frederica se čudno ponaša

Poirotova izmišljotina o pročelniku redarstva pokazala se da nije bila potpuno lažna. Pukovnik Weston posjetio nas je ubrzo poslije ručka.

Bio je visok muškarac vojničkog držanja i prilično pristalog izgleda. Cijenio je Poirotova postignuća, s kojima je očito bio temeljito upoznat.

— Velika nam je sreća što vas imamo ovdje dolje, gospodine Poirot — ponavljao je nekoliko puta.

Jedino je strahovao od toga da će morati pozvati u pomoć Scotland Yard. Bio je silno želio da riješi zagonetku i uhvati zločinca bez njihova udjela. Odatle njegovo oduševljenje Poirotovom prisutnošću.

Poirot, koliko sam mogao prosuditi, sve mu je povjerio.

— Vraški gadan posao — rekao je pukovnik. — Nikad nisam čuo nešto sličnog.

Dakle, djevojka bi morala biti prilično sigurna u sanatoriju. Ipak, ne možete je držati ondje zauvijek.

— Upravo u tomu je teškoća, gospodine le Colonel. Samo je jedan način da to riješimo.

— A to je?

— Moramo staviti ruke na osobu koja je odgovorna.

— Ako su vaše sumnje točne, to neće biti lako.

— Ah! je le sais hien.

— Dokazi! Bit će vraški teško domoći se dokaza. Mrštio se rastreseno.

— Uvijek su teški, ti slučajevi, u kojima nema rutinskog postupka. Kad bismo mogli doći do pištolja...

— Najvjerojatnije je na dnu mora. Naime, ako je ubojica imao imalo razuma.

— Ah! — rekao je pukovnik Weston. — No često nemaju. Iznenadili biste se nad glupostima što ih ljudi čine. Ne govorim o ubojstvima r sretan sam što mogu reći da u ovim dijelovima zemlje nemamo mnogo ubojstava - već o običnim policijskim sudskim slučajevima. Iznenadila bi vas golema prokleta glupost ovih ljudi.

— Oni su drukčijeg mentaliteta, ipak.

— Da, možda. Ako je Vyse naš momak, onda ćemo imati vraškog posla. On je oprezan čovjek i trijezan odvjetnik. Neće se predati. Ona žena - eh, tu ima više nade. Deset prema jedan da će ponovno pokušati. Žene nemaju strpljenja.

Ustao je.

— Istraga je sutra u jutro. Mrtvozornik će surađivati i odati što je manje moguće. Zasad ćemo zadržati u tajnosti. Što je moguće više toga.

Okretao se prema vratima, pa se iznenada vratio.

— Tako mi svega, zaboravio sam nešto što će vas sigurno jako zanimati i o čemu želim čuti vaše mišljenje.

Pošto je ponovno sjeo, iz džepa je izvukao komad pokidanog papira na kojemu je nešto pisalo i dao ga je Poirotu.

— To su našli moji policajci dok su pretraživati teren. Nedaleko od mjesta gdje ste svi vi promatrali vatromet. To je jedini značajniji predmet što je nađen.

Poirot ga je izravnao. Rukopis je bio krupan i razvučen. "... moram imati novac odmah. Ako ne, ti... Što će se dogoditi. Opominjem te."

Poirot se namrštitio. Čitao je i ponovno čitao.

— Ovo je zanimljivo— rekao je. — Mogu li zadržati?

— Svakako, Nema na njemu otisaka prstiju. Bit će mi drago ako možete početi nešto s tim.

Pukovnik Weston ponovno je ustao.

— Doista moram ići. Istraga je sutra, kao što rekoh. Usput, vi nećete biti pozvani kao svjedok - samo satnik Hastings. Ne želim da ljudi iz novina nanjuše kako ste i vi u tom poslu.

— Razumijem. Sto je s rođacima sirote mlade dame?

— Otac i majka dolaze danas iz Vorkshirea. Stići će oko pola šest. Siroti ljudi.

Iskremo mi ih je žao. Odnijet će tijelo sa sobom sljedeći dan.

Kimao je glavom.

— Neugodan posao. Ne uživam u ovomu, gospodine Poirot.

— Tko bi mogao, gospodine le Colonel?lo je, kao što rekoste, neugodan posao.

Kad je otišao, Poirot je još jednom pregledao komadić papira.

— Važan trag? — pitao sam. Slijegao je ramenima.

— Tko bi to mogao reći? Sluti na ucjenu! Od nekoga u našem društvu tu su večer tražili novac, na vrlo neugodan način. Dakako, moguće je da je to bio neki od stranaca.

Promatrao je zapis kroz malo povećalo.

— Je li vam ovaj rukopis poznat na bilo koji način, Hastings?

— Pomalo me podsjeća na nešto. Ah! Imam ga - na onu ceduljicu gospode Riče.

— Da — rekao je Poirot polako. — Ima sličnosti. Pouzdano je da ima sličnosti.

Neobično je. Pa ipak ne mislim da bi to bio rukopis gospode Riče. Uđite — rekao je pošto se začulo kucanje na vratima.

Bio je to kapetan fregate Challenger.

— Samo sam svratio — objasnio je. — Želio sam znati jeste li se nešto pomakli.

— Porbleu— reče Poirot. — Ovog trenutka osjećam kao da sam nešto nazadovao i to prilično. Čini mi se na napredujem en reculant.

— To je zlo. No ja u to ne vjerujem sasvim, gospodine Poirot. Svašta sam čuo o vama i o tomu kako ste sjajan momak. Nikad niste doživjeli neuspjeh, kažu.

— To nije točno — rekao je Poirot. — Gadno sam pogriješio u Belgiji 1893.

Sjećate se, Hastings? Govorio sam vam o tomu. Slučaj s kutijom čokoladnih bombona.

— Sjećam se — rekao sam.

Pa sam se nasmijao, jer tada, kad mi je ispričovijedao tu priču, naputio me je da mu kažem "kutija čokoladnih bombona" svaki put kad mi se učini da postaje umišljen! No bio je gorko uvrijeđen kad sam izgovorio te čarobne riječi poslije minute i četvrt.

— Pa dobro — rekao je Challenger — to je bilo tako davno da se ne računa. Doći ćete do dna ovoga, zar ne?

— U to prisežem. Dajem riječ Herculea Poirota. Ja sam pas koji se drži traga i ne napušta ga.

— Dobro, Imate kakve zamisli?

— Sumnjam u dvije osobe.

— Pretpostavljam da vas ne smijem pitati tko su one?

— Ne smijem vam reći! Znate, možda griješim.

— Moj alibi je zadovoljavajuć, nadam se — rekao je Challenger blago namigujući.

Poirot se popustljivo smiješio suncem opaljenom licu pred sobom.

— Napustili ste Devonport nekoliko minuta poslije 8.30. Stigli ste ovamo pet minuta poslije deset — dvadeset minuta pošto je zločin počinjen. No udaljenost od Devonporta iznosi samo pedesetak kilometara i vi ste je često prevaljivali za sat vremena, jer put je dobar. Pa tako, vidite, vaš alibi uopće nije dobar!

— Dakle, ja sam...

— Shvaćate, ja istražujem sve. Vaš alibi, kao što rekoh, nije dobar. No ima i drugog, osim alibija. Vi biste, čini mi se, željeli oženiti Mademoiselle Nick?

Mornarova se lice zarumenjelo.

— Uvijek sam je želio oženiti — rekao je promuklo.

— Točno. Eh bien - Mademoiselle Nick bila je zaručena s drugim. Razlog, možda, da ubijete drugog muškarca. No to nije potrebno - on umire smrću junaka.

— Znaci to jest istina - da je Nick bila zaručena s Michaelom Setonom? Glasina o tomu kruži od jutros cijelim gradom.

— Da - zanimljivo je kako se vijesti brzo šire. Vi nikad niste prije toga posumnjali u tako nešto?

— Znao sam da je Nick zaručena s nekim - rekla mi je to prije dva dana. No nije mi dala naslutiti tko bi to mogao biti.

— Bio je to Michael Seton. Entre nous, ostavio joj je, cijenim tako, vrlo lijep imetak. Ah! Sasvim sigurno sada nije trenutak da se ubije Mademoiselle Nick - s vaše točke motrišta. Sada plače za svojim dragim, no srce će se utješiti. Mlada je. I mislim, Monsieur, da ste joj vrlo mili...

Challenger je trenutak ili dva bio tih.

— Kad bi bilo...

Netko je kucao na vratima. Bila je to Frederica Riče.

— Tražila sam te — rekla je Challengeru. — Rekli su mi da si ovdje. Htjela sam znati jesi li mi donio moj ručni sat.

— Ah, da, podigao sam ga jutros.

Izvadio ga je iz džepa i predao joj ga. Bio je to sat prilično neobičnog oblika - okrugao, poput kugle, na narukvici od običnog crnog

moarea. Sjetio sam se da sam vrlo sličan vidio na zglobu Nick Bucklev.

— Nadam se da će sada biti točniji.

— Prilično me gnjavi. Uvijek se nešto kvari u njemu.

— To je za ljepotu, Madame, a ne za korištenje — rekao je Poirot.

— Zar se ne može imati oboje? — Promatrala nas je od jednog do drugog. — Prekidam li neki razgovor?

— Ne, doista ne, Madame. Razgovaramo o glasinama - ne o zločinu. Pričali smo o tomu kako se novosti brzo šire - kako sada svi znaju da je Nick bila zaručena s tim hrabrim zrakoplovcem koji je stradao.

— Dakle Nick je bila zaručena s Michaelom Setonom! — uskliknula je Frederica.

— To je za vas iznenađenje, Madame?

— Ponešto. Ne znam zašto. Sasvim sigurno, mislila sam kako je bio jako zauzet njome prošle jeseni. Oboje su mnogo izlazili zajedno. A potom, poslije Božića, činilo se kao da se oboje ohladilo. Koliko znam, jedva su se vidjeli.

— Tu su tajnu oboje vrlo dobro skrivali.

— Bilo je to zbog starog Sir Matthewa, rekla bih. On je bio malo svojeglav, čini mi se.

— Niste ništa sumnjali, Madame? A ipak vam je Mademoiselle bila tako prisna prijateljica.

— Nick je tako zatvorena mala vještica, kad to hoće— mrmrljala je Frederica.

— No sada razumijem zašto je u posljednje vrijeme bila tako živčana. Ah! Trebala sam to naslutiti iz nečega. Što je rekla prije neki dan.

— Vaša maia prijateljica vrlo je privlačna, Madame.

— Stari Jim Lazarus neko je vrijeme mislio da je tako — rekao je Challenger svojim glasnim, prilično neumjesnim smijehom.

— Ah! Jim — slijegala je ramenima, no rekao bih da je bila uzrujana.

Obratila se Poirotu.

— Recite mi, gospodine Poirot, jeste li... Zaustavila se. Njezina se visoka figura zateturala i lice joj je postalo još bijede. Oči su bile usredotočene na sredinu stola.

— Nije vam dobro, Madame.

Puvukao sam naprijed stolac, pomogao joj da se spusti u nj. Odmahivala je glavom, mrmrljala, "Dobro mi je", i nagnula se naprijed, licem među dlanovima. Promatrali smo je u nedoumici.

Za nekoliko se trenutaka uspravila.

— Kako glupo! George, dragi, nemoj praviti tako zabrinut izraz lica. Dajte da razgovaramo o umorstvima. O nečemu uzbudljivom. Želim znati je li gospodin Poirot na tragu.

— Rano je reći, Madame — rekao je Poirot neodređeno.

— No imate pretpostavke - zar ne?

— Možda. No potrebno mi je mnogo više dokaza.

— Oh! — Zvučala je nesigurno. Odjednom je ustala.

— Boli me glava. Mislim da ću otići i leći. Možda me sutra puste da posjetim Nick, Naglo je otišla iz sobe. Challenger se mrštio.

— Nikad ne znate što će ta žena učiniti. Nick ju je možda voljela, no ne vjerujem da je ona voljela Nick. Zapravo, čovjek to nikad ne može znati sa ženama. Stalno je "draga - draga - draga" - a "prokleta bila" bio bi mnogo prikladniji izraz.

Izlazite li, gospodine Poirot?

Jer Poirot je bio ustao i brižno je skidao trun prašine sa svog šešira.

— Da, idem u grad.

— Nemam drugog posla. Smijem li s vama?

— Svakako. Bit će mi zadovoljstvo.

Napustili smo sobu. Poirot se, s isprikom, vratio.

— Moj štap — objasnio je kad nam se pridružio. Challenger se jedva primjetno nacerio. Doista, taj štap, s reljefno izrezbarenim zlatnim prstenom, bio je prilično napadan.

Poirot je prvo otišao do cvjećara.

— Moram poslati cvijeće Mademoisell Nick — objasnio je.

Pokazalo se da ga je teško zadovoljiti.

Napokon je izabrao ukrašenu zlatnu košaru koju je valjalo napuniti ružičastim karanfilima. Sve je trebalo biti povezano velikom modrom vrpcom.

Prodavačica mu je dala karticu i on je kitnjasto napisao: "S dobrim željama od Herculea Poirota".

— Poslao sam joj jutros nešto cvijeća — rekao je Challenger. — Mogao bih joj poslati i malo voća.

— Inutile! — rekao je Poirot.
— Kako?
— Rekoh kako je beskorisno. Što se može pojesti - nije dopušteno.
— Tko to kaže?
— Ja kažem. Ja sam donio pravila. Tako je naređeno i Mademoiselle Nick. Ona razumije.
— Moj Bože! — odgovorio je Challenger.
Bio je potpuno iznenađen. Znatiželjno je buljio u Poirota.
— Dakle, tako? — rekao je. — Još se... bojite?

16. Razgovor s gospodinom Whitfieldom

Istraga je bila dosadan postupak - same suhe kosti. Pruženi su dokazi o identifikaciji, potom sam ja dao iskaz o nalazu tijela. Slijedili su medicinski dokazi.

Nastavak istrage zakazan je za tjedan dana.

Umorstvo u St. Loou izbilo je na prvo mjesto u tisku. Zapravo naslijedilo je naslove "Seton još nije nađen. Nepoznata sudbina izgubljenog zrakoplovca."

Sada kad je Seton bio mrtvac i njegovoj je uspomeni odano dužno poštovanje, bila je potrebna nova senzacija. Tajna iz St. Looa bila je bogomdana prilika za novine koje su bile na rubu očajanja u potrazi za vijestima u mjesecu kolovozu.

Poslije istrage, pošto sam uspješno izbjegao novinskim izvjestiteljima, sastao sam se s Poirotom i obavili smo razgovor s velečasnim Gilesom Bucklevjem i njegovom suprugom.

Otac i majka Maggie bili su srdačan par, potpuno izvan ovog svijeta i jednostavni.

Gospoda Bucklev bila je žena od značaja, visoka i pristala, i vrlo je jasno pokazivala svoje sjevernjačko podrijetlo. Njezin je suprug bio nizak muškarac, prosijed, nepovjerljiv no simpatična ponašanja.

Siroti ljudi, bili su potpuno omamljeni nesrećom. Što ih je zadesila i otela im voljenu kćer. "Našu Maggie", kako su je zvali.

— Ne mogu ni sada povjerovati — rekao je gospodin Bucklev. — Tako drago dijete, gospodine Poirot. Tako tiha i nesebična, uvijek je mislila na druge. Tko li joj je mogao željeti zlo?

— Jedva sam mogla shvatiti brzoglav — rekla je gospoda Bucklev. — Ispratili smo je u jutro prije tog događaja.

— Usred života zatekli smo se u smrti — mrmljao je njezin suprug.

— Pukovnik Weston bio je vrlo ljubazan — rekla je gospoda Bucklev. — Uvjerava nas kako se poduzima sve da bi se pronašao čovjek koji je to učinio. Mora biti luđak. Drukčije objašnjenje nije moguće.

— Madame, ne mogu vam reći koliko suosjećam s vama u vašem gubitku ~ i koliko se divim vašoj hrabrosti!

— Slomimo li se, to nam neće vratiti Maggie — rekla je tužno gospoda Bucklev.

— Moja je žena divna — rekao je svećenik. — Njezina vjera i hrabrost veće su od moje. Sve je to tako... tako zbunjujuće, gospodine Poirot.

— Znam, znam, Monsieur.

— Vi ste velik detektiv, gospodine Poirot? — reče gospoda Bucklev.

— Tako se govori, Madame.

— Oh! Znala sam. Čak i u našem zabačenom selu u pokrajini čuli smo za vas. Vi ćete otkriti istinu, gospodine Poirot?

— Neću mirovati dok to ne postignem, Madame.

— Bit će vam otkrivena, gospodine Poirot — izgovarao je duhovnik drhtavim glasom. — Zlo ne može ostati nekažnjeno.

— Zlo nikad ne ostaje nekažnjeno, Monsieur. No kazna je ponekad tajna.

— Kako to mislite, gospodine Poirot?

Poirot je samo kimao glavom.

— Sirota mala Nick — rekla je gospoda Bucklev. — Najžalosnija sam od svih zbog nje. Dobila sam od nje vrlo dirljivo pismo. Kaže kako osjeća da je pozvala Maggie ovamo u smrt.

— To je morbidno — reče gospodin Bucklev.

— Da, no znam kako se osjeća. Voljela bih kad bi me pustili da je posjetim. Crni mi se tako neobičnim da ne dopuštaju njezinoj vlastitoj obitelji da je posjeti.

— Liječnici i bolničarke vrlo su strogi — rekao je Poirot braneći se. — Oni donose pravila - tako je to - i ništa ih neće nagnati da ih promijene. Nedvojbeno se boje zbog osjećaja - prirodnih osjećaja - koji će je obuzeti kad vidi vas.

— Možda — rekla je gospoda Bucklev sumnjičavo. — No ne držim mnogo do sanatorija. Nick bi se bolje oporavila kad bi je pustili kući sa mnom — ravno sada i to odmah.

— To je moguće, no bojim se da se oni neće složiti. Je li davno otkad ste vidjeli Mademoiselle Bucklev?

— Nisam je vidjela od prošle jeseni. Bila je u Scarboroughu Maggie je otišla onamo i provela je dan s njom, a potom je ona došla k nama

i gdje je i prenoćila.

Ona je dražesna osoba - iako ne bih mogla reći da volim njezine prijatelje. A život kakav je vodila - pa, ne bih rekla da je to njezina krivica, siroto dijete. Nije dobila nikakav odgoj.

— Čudna je to kuća, ta Posljednja kuća — rekao je Poirot zamišljeno.

— Ne volim je — odgovorila je gospoda Buckley. — Nikad je nisam voljela. Ima nečega potpuno krivog u toj kući. Izrazito mi nije bio drag stari Sir Nicholas.

Uvijek bih protrnula od njega.

— Bojim se da nije bio dobar čovjek — reče njezin suprug. — No posjedovao je čudnu privlačnost.

— Ja je nikad nisam osjetila — primijetila je gospoda Bucklev. — Nešto je zlokobno oko te kuće. Željela bih da nikad nismopustili našu Maggie da ode onamo.

— Ah! Zelje — reče gospodin Bucklev i zatrese glavom.

— Dakle — rekao je Poirot. — Ne smijem vam se više nametati. Samo sam vam želio izraziti svoju duboku sućut.

— Bili ste vrlo ljubazni, gospodine Poirot. I doista smo vam zahvalni za sve što činite.

— Kad se vraćate u Vorkshire?

— Sutra. Tužno putovanje. Zbogom, gospodine Poirot i još vam jednom hvala.

— Vrlo jednostavni dragi ljudi — rekao sarn pošto smo otišli.

Poirot je potvrdio kimanjem glave.

— Čovjeka zaboli srce, zar ne, monami? Tako nepotrebna, tako nekorisna tragedija. Cefte jeune fille - Ah! Kako It si gorko predbacujem, ja, Hercule Poirot, koji sam bio na licu mjesta i nisam spriječio zločin!

— Nitko ga ne bi mogao spriječiti.

— Govorite ne razmišljajući, Hastings. Neka obična osoba ne bi ga mogla spriječiti - no kakva je korist od toga što sam Hercule Poirot, sa sivim stanicama boljima od onih u običnih ljudi, kad ne mogu učini ono što obični ljudi ne mogu.

— Da, svakako — rekao sam. — Ako stvari postavljate tako...

— Doista, ponižen sam, obeshrabren - potpuno ponižen.

Pomislio sam kako je Poirotovo poniženje neobično bilo nalik na taštinu ostalih ljudi, no razborito sarn se uzdržao od bilo kakve napomene.

— A sada — rekao je — en avant. U London.

— London?

— Mais oui. Vrlo ćemo lagodno uhvatiti vlak u dva sata. Ovdje je sve spokojno.

Mademoiselle je sigurna u lječilištu. Nitko joj ne može nauditi. Psi čuvari, prema tomu, mogu se povući u miru. Potrebne su mi jedna ili dvije male informacije.

Naša je prva zadaća po dolasku u London bila posjetiti odvjetnike pokojnog satnika Sefona, gospodu Whitfielda, Pargitera & Whitfielda.

Poirot je unaprijed ugovorio sastanak, pa iako je bilo prošlo šest, ubrzo smo bili nasamo u sobi s gospodinom Whitfieldom, glavom tvrtke. Bio je vrlo uglađena i dojmljiva osoba. Držao je pred sobom pismo pročelnika redarstva i još jedno od nekog visokog činovnika Scotland Yarda.

— Sve je to vrlo nepropisno i neuobičajeno, gospodine - ah Poirot — rekao je, dok je čistio naočale.

— Točno tako, gospodine Whitfield. No i umorstvo je također nepropisno i, sretan sam što to mogu reći, neuobičajeno.

— Istina je. Istina. No prilično je nategnuto - povezivati ovo umorstvo s oporukom mog pokojnog klijenta, ne?

— Ne mislim tako.

— Ah! Vi ne mislite tako. Dakle - u skladu s okolnostima - a moram priznati da to Sir Henry vrlo naglašeno iskazuje u svom pismu — ja ću - eh - biti sretan da učinim sve što je u mojoj moći.

— Vi ste djelovali kao pravni savjetnik pokojnom satniku Setonu?

— Cijeloj obitelji Seton, moj dragi gospodine. Mi to činimo - hoću reći, naša je to tvrtka činila - posljednjih sto godina.

— Parfa'ttement. Pokojni Sir Matthew Seton načinio je posljednju volju?

— Mi smo je načinili za njega.

— A svoj imetak ostavio je - kome?

— Bilo je nekoliko ostavština — jedna je Prirodoslovnom muzeju - no glavninu svojega velikog - njegova, mogu reći, vrlo velika imetka -

apsolutno je ostavio satniku Michaelu Setonu. Nije imao drugih bliskih rođaka.

— Vrlo velik imetak, kažete?

— Pokojni Sir Matthev bio je drugi čovjek po imetku u Engleskoj — odgovorio je smireno gospodin Whitfield.

— Imao je neke nesvakidašnje poglede, nije li? Gospodin Whitfield pogledao ga je krvnički.

— Nekom milijunašu, gospodine Poirot, dopušteno je da bude ekscentričan. To se gotovo očekuje od njega.

Poirot je pokorno primio ispravak i postavio novo pitanje.

— Njegova je smrt bila neočekivana, koliko znam?

— Potpuno neočekivana. Sir Matthew uživao je u izrazito dobrom zdravlju. No imao je unutrašnji tumor na koji nitko nije sumnjao. Zasmetao je nekom životno važnom tkivu i bila je potrebna hitna operacija. Sama operacija, kako je to uvijek u takvim prilikama, bila je potpuno uspješna. No Sir Matthev je umro.

— I njegov je imetak prešao na satnika Setona.

— Tako je.

— Satnik Seton je, koliko znam, načinio oporuku prije odlaska iz Engleske?

— Ako to možete nazvati oporukom - da. — Gospodin Whitfield izgovorio je to s jakim gnušanjem.

— Zakonita je?

— Savršeno zakonita. Namjera oporučitelja je jasna i propisno posvjedočena svjedocima. Ah, da, zakonita je.

— No vi je ne odobravate?

— Moj dragi gospodine, a čemu smo mi ovdje?

O tomu sam često i ja razmišljao. Jednom sam bio u prilici da i sam načinim savršeno jednostavnu oporuku.

Zgrozio sam se nad duljinom i frazetinarna koje su potekle iz ureda mog odvjetnika.

— Činjenica je bila — nastavio je gospodin Whitfield — da je u to vrijeme satnik Seton mogao ostaviti vrlo malo ili ništa. Ovisio je o pripomoći koju je primao od svog ujaka. Držao je, pretpostavljam, da će bilo kakav papir biti dovoljan.

I dobro je mislio, šapnuo sam samomu sebi.

— A uvjeti oporuke? — pitao je Poirot.

— Ostavlja sve sto mu je u posjedu u trenutku smrti isključivo svojoj zaručnici, gospođici Magdali Bucklev. Mene je imenovao kao izvršitelja.

— Prema tomu nasljeđuje gospođica Bucklev.

— Nedvojbeno nasljeđuje gospođica Bucklev.

— A da je slučajno gospođica Buckle/ umrla prošlog ponedjeljka?

— Kako je satnik Seton umro prije nje, novac bi otišao bilo komu koga je ona imenovala u svojoj oporuci svojim glavnim univerzalnim baštinikom — ili ako oporuke ne bi bilo, najbližem rođaku.

— Mogu reći — dodao je gospodin Whitfield s izrazom užitka — da bi porez na nasljedstvo bio golem. Grdan! Tri smrti, sjetite se, u brzom slijedu. — Kimao je glavom. — Golem!

— No nešto bi ipak ostalo? — mrmlijao je Poirot blago.

— Moj dragi gospodine, kao što vam rekoh, Sir Matthew bio je drugi čovjek po bogatstvu u Engleskoj.

Poirot je ustao.

— Uvelike vam hvala, gospodine Whitfield, na obavijestima što ste mi ih dali.

— Nema na čemu, Nema na čemu. Mogu vam reći da ću biti u vezi s gospođicom Bucklev - zapravo, mislim da je pismo već poslano. Bit će mi drago ako ću joj moći biti od bilo kakve pomoći.

— Ona je mlada dama — rekao je Poirot — kojoj bi dobro došao kakav pravni savjet.

— Bit će lovaca na miraz, bojim se — rekao je gospodin Whitfield, tresući glavom.

— Čini se da već ima naznaka — složio se Poirot— Zbogom Monsieur.

— Zbogom, gospodine Poirot. Drago mi je da sam vam bio od koristi. Vaše mi je irne - ah! - poznato.

Rekao je to ljubazno - s prizvukom kao kad netko odaje vrijedno priznanje.

— Točno je onako kao što ste mislili, Poirot — rekao sam kad smo bili vani.

— Mon ami, tako je moralo biti. Nije moglo biti drukčije. Otići ćemo sada u restoran Cheshire Cheese na ranu večeru, gdje ćemo se sresti s Jappom.

Zatekli smo inspektora Jappa iz Scotland Varda kako nas čeka na ugovorenom mjestu sastanka. Pozdravio je Poirot sa svim znakovima topline.

— Godinama vas nišom vidio, Musije Poirot. Pomislio sam kako na selu uzgajate bundeve.

— Pokušavao sam, Japp, pokušavao sam. No čak ni kad uzgajate bundeve, ne možete pobjeći pred umorstvom.

Uzdahnuo je. Znao je na što je Japp mislio - na onu neobičnu dogodovštinu u parku Fernlev. Kako li sam žalio što sam u to vrijeme bio vrlo daleko.

— Kao i satnik Hastings — rekao je Japp. — Kako ste, gospodine?

— Vrlo orno, hvala — odgovorio sam.

— I dalje ima umorstava? — nastavio je Japp šaljivo.

— Kao što kažete, još je umorstava.

— Dakle, ne smijete biti potišteni, star! pijeve — reče Japp. — Čak i ako ne vidite sve tako jasno kao što ste znali - dakle - ne možete u ovo svoje životno doba latiti se posla i postizati uspjeh kao nekad. Svi mi postajemo tromiji kako godine prolaze. Moramo mlajšima dati prilike, znate.

— Pa ipak je stari pas onaj tko zna smicalice — mrmljao je Poirot. — On je vješt.

On je taj koji ne napušta trag.

— Ah! Pa, razgovaramo o ljudskim bićima, ne o psima.

— Je li razlika tako velika?

— Dakle, ovisi o tomu kako promatrate stvari. No vi ste neobičan momak; nije li, satnice Hastings? Uvijek je bio. Izgleda uvijek jednako - kosa je malo rjeđa na tjemenu, no mahovina na licu punija je nego ikad.

— Hej? — reče Poirot. — Kako fo mislite?

— Čestita vam na vašim brkovima — rekao sam umirujući ga.

— Raskošni su, da — rekao je Poirot, gladeći ih samodopadno.

Japp je prasnuo u smijeh.

— Dakle — rekao je poslije nekoliko trenutaka — Obavio sam onaj posao za vas.

Otisci prstiju što ste mi ih poslali...

— Da? — upao je Poirot nestrpljivo.

— Ništa od toga. Tkogod je taj gospodin mogao biti - nije prošao kroz naše ruke.

No s druge strane, brzojavio sam u Melbourne i nitko takvog opisa ili imena nije ondje poznat.

— Ah!

— Možda je ipak nešto mutno u tomu. No tip nije jedan od naših.

— A glede onog drugog posla — nastavi Japp.

— Da?

— Lazarus i Sin imoju dobar ugled. Vrlo pošteni i časni u svojim poslovima.

Prepredeni, dakako - no to je druga stvar. Morate biti prepredeni u poslu. No sasvim su u redu. Ipak, loše stoje - naime, novčano.

— Ah!—Tako dakle.

— Da - zastoj u trgovini slikama jako ih je pogodilo, i u antiknom pokućstvu. U modu dolazi sva ta moderna kontinentalna krama. Lani su sagradili nove prostorije i - dakle - nisu daleko od toga da ponesu gaće na štapu.

— Vrlo sam vam zahvalan za to.

— Nema na čemu. Ovakvi poslovi nisu moja struka, kao što znate. No potrudio sam se saznati jer ste vi to željeli. Uvijek možemo doći do informacija.

— Dragi moj Japp, što bih ja bez vas?

— Ah! Nije fo ništa. Uvijek mi je drago da učinim uslugu starom prijatelju. Pozvao sam vas u nekoliko zaista dobrih slučajeva u starim danima, zar ne?

To je bio, shvatio sam, Jappov način priznavanja zahvalnosti Poirotu, koji je riješio mnoge slučajeve što su zbunjivali inspektora.

— Ono su bili lijepi dani - da.

— Ne bih imao ništa protiv da tu i tamo popričam s vama f ovih dana. Vaše su metode možda staromodne, no glava vam je na pravom mjestu, gospodine Poirot.

— Sto je s mojim drugim pitanjem. Doktor MacAlister?

— Ah, on! On je ženski liječnik. Ne kažem time da je ginekolog. Hoću reći da je jedan od onih nervoznih liječnika - koji vam kažu da spavate među grimiznim zidovima i s narančastim stropom - razgovaraju s vama o vašem libidu, štogod to već bilo - da ga pustite neka se razvija po svomu. On je pomalo luckast, ako rnene pitate -

no pomaže ženama. Idu masovno k njemu. Prilično putuje po inozemstvu - mislim da radi neki liječnički posao u Parizu.

— A što je to s dr. MacAlisterorn? — upitao sam zbunjeno. Nikad nisam čuo to ime. — Kako se on uklapa u ovo?

— Dr. MacAllister je ujak kapetana fregate Challengera — objasnio je Poirot.

— Sjećate se, spomenuo je nekog ujaka koji je liječnik?

— Kako ste temeljiti — rekoh. — Mislite li da je operirao Sir Matthewa?

— Nije kirurg — rekao je Japp.

— Mon ami — reče Poirot — volim sve ispitati. Hercule Poirot je dobar pas.

Dobar pas slijedi miris traga, a ako, na žalost, nema traga koji bi slijedio, on njuška uokolo - uvijek traži nešto što nije jako lijepo. Tako radi i Hercule Poirot. I često - ah! kako često - nalazi ga!

— Nije to baš lijepo zanimanje, to naše — dodao je Japp. — Pljesniv sir, rekoste?

Baš me briga ako je tako. Ne, nije ugodno zanimanje. A vaše je još gore od mojega - nije službeno, vidite, pa se prema tomu morate mnogo češće potajno uvlačiti u razna mjesta.

— Ne maskiram se, Japp. Nikad se nisam prerusavao.

— Ne biste ni mogli — rekao je Japp. — Jedinstveni ste. Jednom viđen, nikad zaboravljen.

Poirot ga je promatrao prilično sumnjičavo.

— Samo sam se šalio — reče Japp. — Ne zamjerite. Čaša porta? Pa, ako vi tako kažete.

Večer je protekla u najvećem skladu. Uskoro smo se potpuno prepustili uspomenama. Ovaj slučaj, onaj slučaj, pa onaj. Moram priznati kako sam i ja uživao u razgovoru o prošlosti. Biti su to lijepi dani. Kako sam se sada osjećao starim i iskusnim!

Siroti stari Poirot. Bio je na mukama s ovim slučajem — mogao sam to vidjeti.

Njegove snage nisu više bile kao nekad. Imao sam osjećaj da neće uspjeti, da umorstvo Maggie Buckley nikad neće prerasti u knjigu.

— Hrabro, moj prijatelju — rekao je Poirot udarajući me po ramenu.

— Još nije sve izgubljeno. Nemojte praviti tužno lice, ja vas molim.

— Sve je u redu. Ja sam dobro.

— Tako sam i ja. Tako je i Japp.

— Svi smo mi dobro — izjavio je Japp razdragano, I u tako ugodnom raspoloženju rastali smo se.

Sljedećeg smo jutra otputovali natrag u St. Loo. Po povratku u hotel Poirot je telefonirao u oporavilište i zatražio da razgovara s Nick.

Odjednom sam vidio kako mu se mijenja izraz lica - gotovo je ispustio slušalicu.

— Comment? Sto je to? Recite ponovno, preklinjem vas.

Slušao je minutu ili dvije i čekao. Potom je rekao: — Da, da, dolazim odmah. Okrenuo se k meni blijeda lica.

— Zašto sam otišao, Hastings? Mon Di'eu.' Zašto sam otišao?

— Sto se dogodilo?

— Mademoiselle Nick ozbiljno je bolesna. Trovanje kokainom. Domogli su je se unatoč svemu. Mon Dieu! Mon Dieu! Zašto sam otišao?

17. Kutija čokoladnih bombona

Cijelom putem do sanatorija Poirot je mrmlijao i brundao samomu sebi. Bio je obuzet samooptužbama.

— Tebao sam znati — stenjao je. — Trebao sam znati! A ipak, što sam mogao učinifi? Poduzeo sam svaku mjeru sigurnosti. To je nemoguće - nemoguće. Nitko nije mogao doći do nje! Tko nije slušao moje naloge?

U sanatoriju uveli su nas u neku malu sobu u prizemlju i poslije nekoliko trenutaka dr. Grahom došao je do nas. Bio je izmučen i blijed.

— Izvući će se — rekao je. — Sve će biti dobro. Teško je bilo saznati koliko je uzela te proklete stvari.

— Sto je to bilo?

— Kokain.

— Preživjet će?

— Da, da, preživjet će.

— Ali kako se to dogodilo? Kako su došli do nje? Komu je bilo dopušteno ući? — Poirot je gotovo plesao od nemoćnog uzbuđenja.

— Nikome nije bilo dopušteno ući.

— Nije moguće.

— Istina je.

— Pa onda...

— Bila je to kutija čokoladnih bombona.

— Ah! Sacre, A ja sam joj rekao neka ne jede ništa - ni'sfa - što stiže izvana.

— Ne znam za to. Težak je to zadatak držati neku djevojku podalje od kutije čokoladnih bombona. Pojela je samo jedan, hvala Bogu.

— Je li kokaina bilo u svim bombonima?

— Ne. Djevojka je pojela samo jedan. Bilo ih je još u dva u gornjem sloju. Ostali su bili u redu.

— Kako je to bilo načinjeno?

— Prilično nespretno. Bombon presječen popola - kokain pomiješan s punjenjem i bombon ponovno sastavljen. Amaterski. Mogli biste to nazvati poslom iz kućne radionice.

Poirot je zastenjao.

— Ah! Da sam znao, da sam znao. Mogu li vidjeti Mademoiselle?

— Ako se vratite za jedan sat, mislim da biste je mogli posjetiti — rekao je liječnik. — Saberite se, čovječe. Ona neće umrijeti.

Jedan smo sat hodali ulicama St. Looa. Učinio sam sve što je bilo u mojoj moći da rasteretim Poirotov um, naglašavajući mu kako je sve u redu, da, unatoč svemu, nije učinjena nikakva šteta.

No on je samo tresao glavom i povremeno je ponavljao: — Bojim se, Hastings, bojim se...

Neobičan način kako je to izgovarao nagnao je i mene da se uplašim.

Jednom me je uhvatio za ruku.

— Slušajte, prijatelju. Potpuno sam pogriješio. Griješim stalno od samog početka.

— Hoćete reći nije novac posrijedi...

— Ne, ne, u tom sam pogledu u pravu. Oh, da. No ta dva - previše je jednostavno - previše iako, to. Mora biti još neka zamka. Da, postoji još nešto!

A potom, u izljevu negodovanja: — Ah! cette petite! Nisam li joj zabranio? Nisam li joj rekao "Nemojte doticati ništa Što dolazi izvana?" A ona me ne sluša - mene, Herculea Poirota. Nisu li joj četiri bijega od smrti dovoljna? Mora li izazvati i petu šansu? Ah, c'est inoui!

Konačno smo krenuli natrag. Poslije kratkog čekanja bili smo odvedeni na kat.

Nick je sjedila u postelji. Zjenice njezinih očiju bile su širom raširene. Izgledala je grozničavo i ruke su joj se snažno grčile.

— Ponovno to isto — mrmljala je.

Pogled na nju izazvao je u Poirotu pravi izljev osjećaja. Pročistio je grlo i uzeo njezine ruke u svoje.

— Ah! Mademoiselle — Mademoiselte.

— Ne bih se protivila — rekla je izazovno — da su me dokrajčili ovaj put. Dosta mi je svega, dosta mi je!

— Pauvre petite!

— Nešto u meni nije pripravno da ih pusti pobijediti!

— To je duh - le sport-morate bih srčani, Mademoiselle.

— Vaše staro lječilište ipak nije tako sigurno mjesto — rekla je Nick.

— Do ste se pokoravali zapovijedima, Mademoiselle... Bila je malo zbunjena.

— Ali jesam.

— Nisam li zahtijevao od vas da ne jedete ništa što je došlo izvana?

— Pa i nisam.

— No ovi čokoladni bomboni...

— Pa, bili su dopušteni. Vi ste ih poslali.

— Što ste to rekli, Mademoiselle?

— Vi ste ih poslali!

— Ja? Nikad. Nikad ništa sličnog.

— Ali jeste. Vaša je kartica bila u kutiji.

— Što?

Nick je grčevitim pokretom pokazala prema stoliću uz postelju. Bolničarka je prišla.

— Želite li karticu koja je bila u kutiji?

— Da, molim vas, sestro.

Nasfupila je kratka stanka. Bolničarka se vratila s njome u ruci.

— Izvolite.

Duboko sam uzdahnuo. To je učinio i Poirot. Jer na kartici, kitnjastim rukopisom, bile su napisane iste riječi koje sam vidio da ih je Poirot zapisao na kartici kojom je popratio košaru s cvijećem.

"S dobrim željama od Herculea Poirota."

— Sacre tonnerre!

— Vidite li — rekla je Nick optužujući.

— Ovo ja nisam napisao! — vikao je Poirot.

— Što?

— Pa ipak — mrmljao je Poirot — pa ipak ovo je moj rukopis.

— Znam. Potpuno je jednako kao kartica koja je došla s mojim narančastim karanfilima. Uopće nisam sumnjala da čokoladni bomboni ne bi došli od vas.

Poirot je tresao glavom.

— Kako biste sumnjali? Oh! Taj vrag! Pametni, okrutni vrag! Dosjetiti se toga! Ah!

Taj je genij, taj čovjek, genij! "S dobrim željama od Herculea Poirofa." Tako jednoslavno. No čovjek se mora domisliti. A ja - ja nisam mislio. Propustio sam da predvidim taj potez.

Nick se nemirno meskoljila.

— Nemojte se uzbuđivati, Mademoiselle. Vi ste izvan svake krivnje - nemojte se osjećati krivom. Ja sam taj kojemu treba predbacivati, meni, bijednoj budali, to sam ja! Trebao sam unaprijed znati za taj potez. Da, trebao sam ga predvidjeti.

Brada mu je pala na prsa. Bio je slika i prilika jada.

— Mislim da bi sada... — rekla je bolničarka. Nadvila se nad nas, s izrazom negodovanja na licu.

— Eh? Da, da, idem sada. Hrabro, Mademoiselle. Ovo je posljednja pogreška što sam je počinio. Sramim se i ucviljen sam - prevaren sam, nasamaren - kao da sam naivan. No neće se ponovno dogoditi. Ne. Obećavam vam. Idemo. Hastings.

Poirotu je prva stvar bila da porazgovara s glavnom bolničarkom. Ona je, dakako, bila silno uzrujana zbog svega ovog.

— Čini mi se nevjerojatnim, gospodine Poirot, potpuno nevjerojatnim. Da se tako nešto dogodi u mojerm lječilištu.

Poirot je bio suosjećajan i obazriv. Pošto ju je dovoljno umirio, počeo se raspitivati o okolnostima dolaska sudbonosnog paketa. U tom pogledu, izjavila je glavna, bilo bi najbolje kad bi razgovarao s vratarom koji je bio na dužnosti u vrijeme dolaska pošiljke.

Čovjek o kojemu je bila riječ, a zvao se Hood, bio je glupav mladić, no poštena lica, oko dvadeset dvije godine star. Bio je uzbuđen i preplašen. No Poirot ga je uspio smiriti.

— Nikakva vam se krivnja ne može pripisati — rekao je ljubazno. — No volio bih kad biste mi točno rekli kad je došao taj omot i kako.

Vratar je bio zbunjen.

— Teško je to reći, gospodine — govorio je polako. — Mnogi ljudi dolaze i propitkuju se i ostavljaju stvari za razne pacijente.

— Sestra kaže da je došlo sinoć — rekoh. — Oko šest sati.

Momkovo se lice razvedrilo.

— Sad se sjećam, gospodine. Donio je neki gospodin.

— Gospodin uska lica - svijetle kose?

— Bio je plavokos - no ne sjećam se je li mu lice bilo mršavo.

— Bi li to Charles Vyse donio osobno? — rekao sam tiho Poirotu.

Zaboravio sam da bi momak mogao poznavati neku osobu iz mjesta.

— Nije bio gospodin Vyse — rekao je. — Znam ga. Bio je krupniji gospodin - dobro je izgledao - došao u velikom autu.

— Lazarus — uskliknuo sam.

Poirot me je prostrijelio upozoravajućim pogledom i ja sam požalio svoju brzopletost.

— Došao je u velikim kolima i ostavio je taj paket. Bio je naslovljen na gospođicu Buckley?

— Da, gospodine.

— I što ste vi učinili s njirne?

— Nisam ga ni taknuo, gospodine. Sestra ga je odnijela gore.

— Tako je, no vi ste ga dirali kad ste ga preuzeli od gospodina, n'est ce pas?

— Oh! To, da, dakako, gospodine. Uzeo sam ga od njega i stavio na stol.

— Na koji stol? Pokažite mi ga, molim vas.

Vratar nas je odveo u predvorje. Ulazna su vrata bila orvorena. Nedaleko od njih, u predvorju, bio je dug stol pokriven mramornom pločom, na kojemu su ležala pisma i paketi.

— Sve što stigne ostavlja se ovdje, gospodine. Potom sestre odnose stvari gore pacijentima.

— Sjećate li se kad je ostavljen taj zamotak?

— Vjerojatno je bilo oko pola šest, ili malo poslije. Znarn da je poštar upravo bio, a fo je oko pola šest. Bila je prilična gužva tog popodneva, mnogo je ljudi ostavljalo cvijeće i dolazilo posjetiti pacijente.

— Hvala vam. Sada, mislim, potražiti ćemo bolničarku koja je paket odnijela gore.

Ustanovilo se da je to bila jedna od djevojaka na praksi, lepršava mala osoba sva smućena od uzbuđenja. Sjećala se kako je odnijela paket gore u šest sati, kad je nastupila na svoju smjenu.

— U šest sati — mumljao je Poirot. — Tada je paket morao dvadeset minuta ili tako nekako ležati na stolu tamo dolje.

— Oprostite?

— Ništa, Mademoiselle. Nastavite. Vi ste paket odnijeli gospođici Buckley?

— Da, bilo je nekoliko stvari za nju. Bila je fa kutija i također nešto cvijeća - grahorice - od gospodina i gospode Croft, čini mi se.

Odnijela sam ih gore istodobno. A bio je i jedan paket koji je došao poštom - i prilično čudno to je također bila kutija Fullerove čokolade.

— Comment? Još jedna kutija bombona?

— Da, prilična slučajnost. Gospođica Buckley otvorile ih je obje. Rekla je: "Ah!

Koja šteta. Ne smijem ih pojesti." Potom je podigla poklopce da pogleda unutra i vidi jesu li potpuno iste, i u jednoj je kutiji bila vaša karfica i ona je rekla: "Iznesite onu drugu nečistu kutiju van, sestro. Još bih ih mogla zamijeniti." Oh!

Bože, tko bi pomislio na tako nešto? Nalik je na nekog Edgara Wallacea, zar ne?

Poirot je presjekao tu bujicu riječi.

— Dvije kutije, kažete? Od koga je bila druga kutija?

— Nije bilo imena u njoj.

— A koja je bila ona koja je došla - koja je navodno došla - od rnene? Ona poštom ili ona druga?

— Priznajem sada - ne mogu se sjetiti. Da odem gore i upifam gospođicu Buckley?

— Ako biste bili tako ljubazni. Otrčala je uz stube.

— Dvije kutije — mumljao je Poirot. — Eto vam zbrke. Bolničarka se vratila bez daha.

— Gospođica Bucklev nije sigurna, Raspakirala je obje prije nego što je pogledala unutra. No misli da to nije bila kutija koja je stigla poštom.

— Eh?— rekao je Poirot, malo zbunjen.

— Kutija od vas bila je ona koja nije došla poštom. Ona barem tako misli, no nije sasvim sigurna.

— Diable! — reče Poirot, dok smo odlazili. — Zar nitko nikad nije siguran? U detektivskim knjigama - jesu. No život - pravi život - uvijek je pun zbrke. Jesam li ja uopće u što siguran? Ne, ne, tisuću puta, ne.

— Lazarus — rekao sam.

— Da, to je iznenađenje, zar ne?

— Hoćete li mu reći išta o tomu?

— Nesumnjivo. Zanimat će me kako će to primiti. Usput, mogli bismo ozbiljno preuveličati stanje Mademoiselle. Neće naškoditi ako stvorimo uvjerenje kako je na samrtničkoj postelji. Razumijete li?

Ozbiljno lice - da, izvrsno. Savršeno nalikujete pogrebnom poduzetniku. C'est tout a fait bien.

Imali smo sreću da nađemo Lazarusa. Bio je pred hotelom, nagnut nad motor svog automobila. Poirot mu je odmah pristupio.

— Sinoć, gospodine Lazarus, ostavili ste Mademoiselle kutiju čokoladnih bombona — počeo je bez uvoda.

Lazarus je bio prilično iznenađen.

— Da?

— Bilo je to vrlo pažljivo.

— Bili su zapravo od Freddie, od gospode Riče. Ona me je zamolila da ih odnesem.

— Oh! Dakle tako.

— Usput sam ih odnio autom.

— Razumijem.

Šutio je koji trenutak, pa rekao: — Madame Riče, gdje je?

— Mislim da je u predvorju hotela.

Zatekli smo Fredericu kako pije Čaj. Pogledala nas je s izrazom zabrinutosti na licu.

— Sto ja to čujem da je Nick loše?

— To je vrlo tajanstven događaj, Madame. Recite mi, jeste li joj vi jučer slali kutiju čokoladnih bombona?

— Da. Naime, ona je tražila da joj ih nabavim.

— Ona je tražila da joj ih nabavite?

— Da.

— No zabranjeno joj je da primi u posjet bilo koga. Kako ste je vidjeli?

— Nisam. Ona je telefonirala.

— Ah! I rekla je - što?

— Bih li joj nabavila kufiju s kilogramom Fullerove čokolade.

— Kako joj je zvučao glas - slabo?

— Ne, uopće ne. Prilično snažno. No nekako drukčije. U početku nisam shvatila da ona govori.

— Sve dok vam nije rekla da je to ona?

— Da.

— Jeste li sigurni, Madame, da je to doista bila vaša prijateljica?

Frederica je bila zbunjena.

— Ja - ja - dakle, zaista je bila ona. Tko bi drugi mogao biti?

— To je zanimljivo pitanje, Madame.

— Valjda ne mislite...

— Biste Ji se mogli prisegnuti, Madame, da je to bio glas vaše prijateljice - bez obzira na to što je ona rekla?

— Ne — rekla je Frederica polako — ne bih se mogla. Glas joj je pouzdano bio drukčiji. Mislila sam da je to zbog telefona - ili zato što je bolesna...

— Da vam nije rekla tko je, ne biste je prepoznali?

— Ne, ne, ne mislim da bih. Tko je to bio, gospodine Poirot? Tko je to bio?

— Mislim da to znam, Madame.

Ozbiljnost njegova lica kao da je pobudila njezinu sumnju.

— Je li Nick — je li se štogod dogodilo? — upitala je bez daha.

Poirot je kimnuo.

— Ona je - vrlo ozbiljno bolesna. Ti Čokoladni bomboni, Madame, bili su otrovni.

— Čokolada koju sam joj ja poslala? Pa to je nemoguće — nemoguće.

— Nije nemoguće, Madame, jer Mademoiselle je na pragu smrti.

— Oh, moj Bože. — Skrila je lice u dlanove, a potom ga je podigla, blijeda i ustreptala— Ne razumijem - ja ne razumijem. Ono drugo, da, no ne i ovo. Nisu mogli biti otrovani. Nitko ih nije taknuo osim mene i Jima. Vjerojatno ste užasno pogriješili, gospodine Poirot.

— Nisam bio ja koji je pogriješio - iako je moje ime bilo u kutiji.

Zurila je u njega u čudu.

— Ako Mademoiselle Nick umre — rekao je i načinio upozoravajući kretnju rukom.

Tiho je zaplakala.

Okrenuo se i vodeći me za ruku, krenuo prema salonu.

Bacio je šešir na stol.

— Ništa ne razumijem - savršeno ništa! U mraku sam. Ja sam poput malog djeteta.

Tko će imati koristi od smrti Mademoiselle? Madame Riče. Tko kupuje čokoladu i priznaje to i pripovijeda priču o telefonskom pozivu koja ni trenutka nije održiva.

Madame Riče. Sve je to previše jednostavno - previše glupo. A ona nije glupa - ne.

— Pa, onda...

— No ona uzima kokain, Hastings. Siguran sam u to da uzima kokain. U tomu nema pogreške. A u čokoladi je bilo kokaina, i što je mislila time "Ono drugo, da, no ne i ovo." To traži objašnjenje, to! A lukavi gospodin Lazarus - što je njegova uloga u svemu tomu? Sto li ona zna, gospođa Riče? Zna nešto. No ne mogu je navesti da govori. Ona nije od onih koje možete s frahom natjeran' da govore. No zna nešto, Hastings. Je li njezina priča o telefoniranju istinita, ili ju je izmislila? Ako je istinita, čiji je to bio glas?

— Kažem vam, Hastings. Sve je to mračno - vrlo mračno.

— Pred zoru uvijek je najmračnije — rekao sam ohrabrujući.

Odbijao je glavom.

— Pa ta druga kutija - koja je došla poštom. Možemo li je isključiti? Ne, ne možemo, jer Mademoiselle nije sigurna. To je velika neugoda, fa kutija!

Zastenjao je.

Upravo sam zaustio, kad me je zaustavio.

— Ne, ne. Ne još jednu poslovicu. Ne bih to mogao podnijeti. Kad biste bili dobar prijatelj - dobar prijatelj koji pomaže...

— Da — rekao sam spremno.

— Izadite, molim vas, i kupite mi paket igračih karata. Buljio sam.

— U redu — rekao sam ledeno.

Nisam mogao spriječiti pomisao kako hotimice traži izliku da me se riješi.

No time sam ga, ipak, krivo procijenio. Kad sam te večeri oko deset sati došao u salon, zatekao sam ga kako pažljivo gradi kuće od karata - i sjetio sam se!

Bio je to njegov stari trik - tako je smirivao živce. Nasmijao mi se.

— Da, sjećate se. Potrebna je preciznost. Karta na kartu - tako točno na pravo mjesto i to podržava težinu karte iznad nje, i tako sve prema gore i gore. idite u postelju, Hastings. Ostavite me ovdje, s mojom kućom od karata. Pročišćavam mozak.

Bilo je oko pet u jutro kad me netko probudio tresući me.

Poirot je stajao uz moje uzglavlje. Izgledao je spokojan i sretan.

— Bilo je vrlo točno to što ste rekli, mon ami. Oh! Bilo je vrlo točno. Štoviše, bilo je spirituel!

Žmirkao sam prema njemu, još snen.

— Pred zoru uvijek je najmračnije - to ste rekli. Bilo je vrlo mračno - a sad je zora.

Pogledao sam prema prozoru. Bio je savršeno u pravu.

— Ne, ne, Hastings. U glavi! U mozgu! Male sive stanice!

Zastao je i zatim tiho rekao: — Vidite, Hastings, Mademoiselle je rrtva.

— Sto? — uzviknuo sam, sada već sasvim budan.

— Psf, pst. Tako je kako kažem. Ne zaista - bienen-tendu - no može se urediti.

Da, za dvadeset četiri sata može se urediti. Sredit ću to s liječnikom, sa sestrama.

— Razumijete li, Hastings? Ubojico je postigao cilj, Čefiri je puta pokušao i nije uspio. Peti put bio je uspješan.

— I sada, vidjet ćemo što će se događati dalje...

— Bit će vrlo zanimljivo.

18. Lice na prozoru

Događaji sljedećih dana potpuno su mutni u mojemu sjećanju. Imao sam nesreću da sam se probudio s groznicom. Tim napadima groznice bio sam podložan u najnezgodnije vrijeme, otkako sam se jednom zarazio malarijom.

Posljedica je toga ta da su događaji tog dana u mojem sjećanju poprimili privid noćne more - s Poirotom koji je dolazio i odlazio poput svojevrsnog čudnovatog klauna, povremeno se pojavljujući u nekom cirkusu.

On se, doima mi se tako, sjajno zabavljao. Njegovo glumljenje zbunjenog očajavanja bilo je sjajno. Ne bih mogao reći kako je postigao cilj koji je imao pred očima i koji mi je predočio u ranim jutarnjim satima. No da ga je postigao, postigao ga je.

Nije to moglo biti lako. Količina prijevара i izbjegavanja istine vjerojatno je bila golema. Engleska narav nesklona je laganju u neograničenoj mjeri, a upravo je to, i ništa manje, zahtijevao Poirotov plan. Prvo je morao privoljeti dr. Granama na plan. S dr. Grahamom na svojoj strani, morao je uvjeriti glavnu sestru i neke članove osoblja lječilišta da se prilagode planu. Nedvojbeno, poteškoće vjerojatno su bile neopisive. Vjerojatno je utjecaj dr. Grahama bio presudan.

Potom, bili su tu pročelnik redarstva i policija. U ovom slučaju Poirot je morao djelovati protiv službenih stavova. Unatoč svemu, ishodio je u najmanju ruku nevoljki pristanak pukovnika Westona. Pukovnik je jasno stavio do znanja kako ovo ni u kojem slučaju nije njegova odgovornost. Poirot i samo Poirot odgovoran je za širenje tih lažnih izvješća.

LSD

Poirot je pristao. Pristao bi na sve samo da mu bude dopušteno provesti svoju zamisao.

Najveći dio dana proveo sam drijemajući u velikom naslonjaču s pokrivačem preko koljena. Svaka dva ili tri sata Poirot bi upadao i izvješćivao o napretku.

— Comment ça va, mon ami? Kako li suosjećam s vama. No možda je to i dobro. Tu lakrdiju vi ne biste igrali tako vješto kao ja. Ovog trenutka sam naručio vijenac - golem - fantastičan. Ljiljane, moj prijatelju - veliku količinu ljiljana. "S iskrenim žaljenjem. Od Herculea Poirota." Ah! Koje li komedije.

Ponovno je ofišao.

— Stižem s vrlo bolnog razgovora s gospodom Riče — bilo je njegovo sljedeće izvješće. — Ta se vrlo dobro odjenula u crninu. Njezina sirota prijateljica - koje li tragedije! Mumljam s izrazom sućuti. Nick, kaže ona, bila je tako radosna, tako puna života. Nemoguće je misliti o njoj kao o pokojnici. Slažem se. "To je", kažem ja, "ironija srnrti da uzima nekoga poput nje. Stari i nekorisni ostaju." Oh! La lal Opet stenjem.

— Kako li uživate u tomu — mrmljam slabačko.

— Du tout. To je dio mog plana, samo to. Da uspješno odigrate komediju, morate to raditi sa srcem. Dakle, poslije, pošto su prošle konvencionalne fraze o žalosti, Madame se upušta u običnije teme. Cijelu je noć ležala budna razmišljajući o onim slatkišima. To je nemoguće - nemoguće. "Madame", kažem ja, "nije nemoguće.

Možete vidjeti izvješće s autopsije." Potom kaže ona, a glas joj je daleko od staloženog, "Bio je - kokain, kažete?" Ja potvrđujem. A ona kaže, "Oh, moj Bože, ne razumijem."

— Možda je to istina.

— Ona vrlo dobro razumije da je u opasnosti. Inteligentna je. Rekao sam vam to već prije. Da, ugrožena je, i ona to zna.

— A meni se čini kako vi sada prvi put niste uvjereni u njezinu krivnju.

Poirot se namrštio. Njegovo pretjerano ponašanje splasnulo je.

— Duboko je značenje toga što se sada rekli, Hastings. Ne, čini mi se - nekako - da se činjenice ne poklapaju. Ti zločini - što ih je ponajviše označavalo do sada - profinjenost, zar ne? A u ovomu nerna ni malo finoće - samo sirovosti, jednostavne i grube. Ne, to se ne slaže.

Sjeo je za stol.

— Voila, razmotrimo činjenice. Tri su mogućnosti. To su slatkiši koje je kupila Madame i isporučio gospodin Lazarus. U tom slučaju krivnja je na jednom ili na drugomu ili na oboje. A telefonski poziv,

navodno od Mademoiselle Nick, najobičnija je i prosta izmišljotina. To je najizravnije - očito rješenje.

— Rješenje 2: Ona druga kutija slatkiša - koja je stigla poštom. Mogao ju je poslati bilo tko. Bilo koji sumnjivac s našeg popisa od A. do J. (Sjećate se? Vrlo široko područje.) No ako je to sudbonosna kutija, koji je smisao telefonskom pozivu? Čemu komplicirati položaj još jednom kutijom?

Onemoćalo sam kimao glavom. S temperaturom od 40 stupnjeva, svaka komplikacija činila mi se potpuno nepotrebno i besmislena.

— Rješenje 3: Bezopasna kutija koju je kupila Madame zamijenjena je otrovanom kutijom. U tom slučaju telefonski je poziv domišljat i razumljiv. Madame je ono što biste vi nazvali mačjom šapom. Ona treba izvaditi vruć kesten iz votre. Tako je "rješenje 3" najlogičnije - no, jao, i najteže. Kako biti siguran da će se kutije zamijeniti u pravom trenutku? Vrtarar bi mogao kutiju odnijeti ravno gore — sto i jedna mogućnost mogla je spriječiti! provođenje zamjene. Ne, to nema smisla.

— Ukoliko to nije bio Lazarus — rekao sam. Poirot me je pogledao.

— Imate temperaturu, moj prijatelju. Raste, zar ne? Kimnuo sam.

— Zanimljivo je kako nekoliko stupnjeva topline podstiče intelekt. Izrekli ste primjedbu duboke jednostavnosti. Tako je jednostavna da sam je ispustio iz razmatranja. No ona pretpostavlja vrlo neobično stanje stvari. Gospodin Lazarus, dragi prijatelj Madame, čini sve što može da je otpremi na vješala. To otvara vrlo zanimljive mogućnosti. Također složene - vrlo složene.

Zaklopio sam oči. Bilo mi je drago što sam bio domišljat, no nisam želio razmišljati ni o čemu složenom. Želio sam otići spavati.

Poirot je, mislim, nastavio govoriti, no nisam slušao. Njegov me je glas lagano umirivao...

Bilo je već kasno poslijepodne kad sam ga ponovno vidio.

— Moj mali plan donio je imetak cvjećarima — najavio je. — Svatko naručuje vijence. Gospodin Croft, gospodin Vyse, kapetan Challenger...

Na potonje ime u mojoj je svijesti zatreperila grižnja savjesti.

— Gledajte, Poirot — reko. — Morate ga izvijestiti o ovomu. Siroti momak, izbezumit će se od tuge. Nije pošteno.

— Uvijek iskazujete slabost prema njemu, Hastings.

— Drag mi je. On je osobito pristojan mornak. Morate ga upoznati s tajnom.

Poirot je odmahnuo glavom.

— Ne, mori omi. Ne pravim iznimke.

— Valjda ne sumnjate u njega da ima ikakve veze s ovim?

— Ne pravim iznimke.

— Pomislite na to koliko li mora patiti.

— Upravo suprotno, mon ami, radije mislim na to kakvo mu radosno iznenađenje pripremam. Vjerovati da je ljubljena mrtva — i zateći je živu! To je jedinstven osjećaj — silan.

— Kakav ste vi prgav stari vrag. On će o tajni držati jezik za zubima.

— Nisam u to tako siguran.

— On je oličenje časti. Uvjeren sam u to,.

— Time je još teže sačuvati tajnu. Čuvanje tajne vještina je koja traži mnogo veličanstveno izrečenih laži, i veliku sklonost glumljenju komedije i uživanju u tomu. Može li se kapetan Challenger praviti nevjest? Ako je on to što vi tvrdite, on se sasvim pouzdano ne može.

— Vi mu, dakle, nećete reći?

— Odlučno odbija m ugrozi ti svoju malu zamisao za ljubav osjećaja. Mi se igramo sa životom i smrću, mon ami'. Osim toga, patnja je korisna za značaj. Mnogi od vaših slavni duhovnika rekli su to - čak i jedan biskup, ako ne griješim?

Nisam više pokušavao pokolebati njegovu odluku, On se, vidio sam to, čvrsto odlučio.

— Neću se presvlačiti za večeru — mrmljao je. — Previše sam ucviljeni stari čovjek. To je moja uloga, shvaćate. Sve moje samopouzdanje potonulo je - slomljen sam. Nisam uspio. Jedva da ću pojesti nešto za večeru — hrana će netaknuta ostati na tanjuru. To je pravo raspoloženje, čini mi se. U svom ću vlastitom apartmanu uzeti nešto brioša i nešto čokoladnih eklera koje sam mudro unaprijed kupio u nekoj slastičarnici. Etvous?

— Još malo kinina, rekao bih — rekao sam tužno.

— Moj siroti Hastings. No samo hrabro, sutra će sve biti dobro.

— Vrlo vjerojatno. Ti napadi često traju samo dvadeset četiri sata.

Nisam ga čuo kad se vratio u sobu. Vjerojatno sam zaspao.

Kad sam se probudio, on je sjedio za stolom i pisao. Pred njim je bio zgužvani, pa izravnani list papira. Prepoznao sam ga kao papir na kojemu je ispisao onaj popis osoba - od A. do J. - koji je potom bio zgužvao i odbacio.

Kimanjem glave odgovorio je na rnoje neizgovorene misli.

— Da, moj prijatelju. Uskrsnuo sam ga. Radim na njemu iz drugog kuta.

Sačinjavam popis pitanja koja se odnose na svaku od osoba. Pitanja ne moraju biti u vezi sa zločinom - to su samo stvari koje ne znam - stvari koje su ostale nerazjašnjene i za koje nastojim dati odgovor iz vlaslitog uma.

— Kako ste daleko stigli?

— Završio sam. Biste voljeli čuti? Jeste li dovoljno snažni?

— A la bonne heure! Vrlo dobro, pročitat ću vam ih. Neke od njih, nema dvojbe, ocijenit ćete djetinjastima.

Nakašljao se.

— A Ellen. — Zašto je ostala u kući i nije izašla promatrati vatromet? (Neobično, kao što to dokazuju Mademoisellino svjedočenje i iznenađenje.) Sto je mislila ili što je sumnjala da bi se moglo dogoditi? Je li pustila ikoga u kuću (npr. J.-a)?

Govori li istinu o tajnoj pregradi? Ako takvo nešto postoji, zašto se ne može sjetiti gdje je? (Mademoiselle kao da je čvrsto uvjerena da to ne postoji - a ona bi za to sigurno znala.) Ako je to izmislila, zašto je izmislila? Je li čitala ljubavna pisma Michaela Setona ili je njezino iznenađenje zbog zaruka Mademoiselle Nick iskreno?

B. Njezin suprug. — Je li tako glup kao što izgleda?

Dijeli li Ellenina saznanja, kakva god ona bila, ili ne? Je li on, u bilo kojem smislu, psihijatrijski slučaj?

C. Dijete. — Je li njegovo oduševljavanje krvlju prirodan instinkt, zajednički svima njegove dobi i razvitka, ili je morbidno, i je li ta morbidnost naslijeđena od bilo kojeg od roditelja? Je li ikad pucao iz pištolja igračke?

D. Tko je gospodin Croff. — Odakle doista dolazi? Je li predao na poštu oporuku, kako se priseže? Kakav bi imao motiv da je ne preda?

E. Gospoda Croft. Kao gore. — Tko su gospodin i gospoda Croft? Kriju li se iz nekog razloga - i ako je tako, s kakvim razlogom? Jesu li

i u kakvoj vezi s obitelji Bucklev?

— F. Gospoda Riče. — Je li doista znala za zaruke Nick i Michaela Setona? Je li to samo naslućivala, ili je doista pročitala pisma koja su razmjenjivali? (U tom slučaju znala je da je Mademoiselle Setonova nasljednica.) Je li znala da je ona sama Mademoisellin glavni univerzalni baštinik?

(Mislim da je to vjerojatno. Mademoiselle bi joj to mogla reći, možda s napomenom kako od toga neće biti velike koristi.) Ima li imalo istine u primjedbi kapetana Chal engera da je Lazarus smatrao Mademoiselle Nick privlačnom?

To bi moglo objasniti određeno pomanjkanje srdačnosti među dvama prijateljima koje se čini se pojavilo u nekoliko posljednjih mjeseci.) Tko je "prijatelj" spomenut u njezinoj bilješci koji pribavlja drogu? Bi li to mogao biti J.? Zašto se onesvijestila nekog dana u ovoj sobi? Je li to bilo zbog nečega što je bilo rečeno - ili je to bilo nešto što je vidjela? Je li njezin iskaz o telefonskoj poruci da kupi čokoladne bombone istinit - ili je smiš jena laž? Sto je mislila onim "Ono drugo mogu razumjeti - no ne i ovo"? Ako ona sama nije kriva, što to zna i zadržava za sebe?

— Shvaćate — rekao je Poirot, prekidajući naglo — kako su pitanja što se tiču Madame Riče gotovo nebrojena. Od početka do kraja, ona je zagonetka. A to me sili na jedan zaključak. Ili je Madame Riče kriva - ili zna - ili, mogli bismo reći, misli da zna - tko est kriv. No ima li pravo? Zna li ili samo sumnja? I kako je se može natjerati da govori?

Uzdahnio je.

— Dakle, nastavit ću sa svojim popisom pitanja.

— G. Gospodin iazarus. — Zanimljivo - gotovo da nema pitanja koja bi se mogla postaviti s njime u vezi - osim onog grubog, "je li podmetnuo otrovane bombone?" Osim ovoga nalazim samo još jedno potpuno nevažno pitanje. No ipak sam ga zabilježio. "Zašto je gospodin Lazarus ponudio pedeset funta za sliku koja je vrijedna samo dvadeset?"

— Htio je da Nick pristojno zaradi — predložio sam.

— Ne bi to učinio tako. On je trgovac. On ne kupuje da bi gubio prodajom. Ako je želio učiniti uslugu, posudio bi joj novac kao privatna osoba.

— U svakom slučaju, to ne može imati veze sa zločinom.

— Ne, to je istina - no unatoč tomu, volio bih znati. Proučavam psihologiju, razumijete.

— Sada dolazimo do H.

— H. Kapetan fregate Challenger. — Zašto mu je Mademoiselle Nick rekla da je zaručena s nekim drugim? Sto ju je ponukalo da mu to kaže? Nikomu drugomu nije rekla. Je li joj ponudio brak? Kakvi su njegovi odnosi s njegovim ujakom?

— Njegovim ujakom, Poirot?

— Da. S liječnikom. S tim prilično dvojbenim tipom. Jesu li ikakve fajne vijesti o smrti Michaela Setona stigle do ministarstva mornarice prije nego što su bile javno objavljene?

— Ne vidim baš sasvim jasno, Poirot, na što ciljate. Čak i da je Challenger unaprijed znao za Setonovu smrt, ne vidim kako bi nas to vodilo dalje prema cilju.

To ne pruža nikakav zamisliv motiv za umorstvo voljene djevojke.

— Potpuno se slažem. To što kažete savršeno je razumno. No to su, eto, pojedinosti koje bio volio znati. Još sam onaj pas, vidite, koji njuška oko stvari koje nisu jako lijepe!

— I. Gospodin Vyse. — Zašto je rekao to što je rekao o fanatičnoj privrženosti svoje sestrične Posljednjoj kući? Kakav li je motiv imao da to kaže? Je li primio oporuku, ili je nije primio? Je li on, zapravo, pošten čovjek - ili nije pošten čovjek?

— I sada J. Eh bien, J. je to što sam već prije zabilježio - golem upitnik. Postoji li takva osoba ili je nema...

— Mon Dieu! Moj prijatelju, što vam je?

Skočio sam sa stolca s nenadanim krikom. Drhtavom rukom pokazao sam prema prozoru.

— Neko lice, Poirot! — vikao sam. — Neko se lice pritisnula o staklo. Užasno lice!

Nestalo je - no vidio sam ga.

Poirot-je koraknuo prema prozoru i otvorio ga je. Nagnuo se van.

— Sada ondje nikoga nema — rekao je zamišljeno. — Jeste li sigurni da ne zamišljate, Hasfings?

— Potpuno siguran. Bio je to grozno lice.

— Ovdje je balkon, naravno. Bilo tko tko je želio čufi o čemu razgovaramo, mogao je vrlo lako doći ovamo. Kad kažete da je lice

bilo užasno, što točno mislite pod tirne?

— Blijedo lice koje zuri, gotovo neljudsko.

— Mon ami, to je od groznice. Lice, da. Neugodno lice, da. No gofovo neljudsko lice - ne. To što ste vidjeli bio je efekt lica čvrsto pritisnutog o staklo - efekt koji se pridružio šoku što ste uopće vidjeli nekoga ondje.

— Bilo je to užasno lice — govorio sam tvrdoglavo.

— Je li to bilo lice - nekoga koga znate?

— Zaista, nije.

— Hrn - ipak bi moglo biti! Sumnjam da biste ga prepoznali u ovim okolnostima.

Pitam se - da, zaista se pitam...

Zamišljeno je skupljao svoje papire.

— Barem je jedno poslužilo dobromu. Ako je posjednik lica čuo naš razgovor, nismo spomenuli da je Mademoiselle Nick živa i zdrava. Sto je god čuo naš posjetitelj, ta mu je činjenica izbjegla.

— No, zaista — rekao sam — rezultati ovog vošeg - eh - briljantnog manevra do ovog su trenutka ponešto razočaravajući. Nick je mrtva i nisu se dogodili nikakvi začudni obrati.

— Nisam ih ni očekivao odmah. Rekao sam, dvadeset četiri sata. Mon omi, sutra, ako ne griješim, neke će stvari iskrsnuti. Inače - inače griješim od početka do kraja. Na primjer, pošta. Mnogo čemu se nadam od sutrašnje pošte.

U jutro sam se probudio slab, no bez groznice. Također sam bio gladan. Poirot i ja dali srno da nam doručak posluže u našem salonu.

— Dakle? — rekao sam zlobno, dok je prebiraio po svojim pismima.

— Je li vam posta donijelo to što ste očekivali od nje?

Poirot, koji je upravo otvorio dvije omotnice što su očito sadržavale račune, nije odgovorio. Pomislio sam kako je djelovao poput spuštene krijeste, umjesto svojeg uobičajenog izgleda pobjedonosnog pijevca.

Otvorio sam svoju vlastitu poštu. Prvo je pismo bilo obavijeste nekom spiritističkom skupu.

— Ako sve drugo propadne, moramo otići spiritistima — primijetio sam. — Cesto se pitam zašto se ne čini više pokusa te vrste. Duh žrtve se vraća i imenuje ubojicu. To bi bio dokaz.

— Teško da bi nam to pomoglo — odgovorio je Poirot rastreseno.
— Sumnjam da je Maggie Buckley znala čija ju je ruka ustrijelila. Čak i kad bi rnogla govoriti, ne bi nam mogla reći išta što bi bilo vrijedno. Tiens! To je čudno.

— Što to?

— Pripovijedate o tomu kako mrtvaci govore, a ja u istom trenu otvaram ovo pismo.

Gurnuo mi ga je preko stola. Bio je od gospode Buckley i glasio je kako slijedi: *Župni dvor Langley.*

Dragi Monsieur Poirot, Po povratku ovamo zatekla sam pismo što ga je moje siroto dijete napisalo po dolasku u St. Loo. Bojim se da u njemu nema ničega što bi vas zanimalo, no pomislila sam kako biste možda voljeti vidjeti ga.

Zahvaljujući vam na vašoj ljubaznosti,

Iskreno vaša

JEAN BUCKLEV

Priloženi list mi je stegnuo grlo. Bio je tako općenit i bez svake slutnje nadolazeće tragedije: *Draga mama, sretno sam stigla. Put je bio sasvim ugodan. Samo dvoje u kupeu cijelim putem do Exetera.*

Ovdje je lijepo vrijeme. Nick djeluje vrlo dobro i radosno - možda je malo nemirna, no ne mogu vidjeti zašto mi je brzojavila da dođem, onako kako je to učinila, i utorak bi bio sasvim odgovarao.

Za sada samo ovoliko. Za čaj ćemo imati neke susjede. Oni su Australci i unajmili su vratarnicu. Nick kaže da su ljubazni, no prilično gnjave. Gospoda Riče i gospodin Lazarus će odsjesti. On je trgovac umjetninama. Ostavit ću ovo pismo u kutiji pokraj ulaznih vrata, pa će ga poštar pokupiti. Pisat ću ti sutra.

Voli te tvoja kći

MAGGIE

P. S. — Nick kaže kako postoji razlog za njezin brzojav. Reći će mi poslije čaja.

Vrlo je čudna i napeta.

— Glas mrtvacu — rekao je Poirot, mirno. — I ne kaže nam - ništa.

— Kutija pokraj vrata — primijetio sam uzgred. — To je mjesto gdje Croft kaže da je predao oporuku.

— Rekao je tako - da. Sumnjam. Oh, itekako sumnjam!

— Nema više ničega zanimljivog među vašim pismima?

— Ničega, Hastings, J ja sam vrlo nesretan. U mraku sam. Još sam u mraku.

Ništa ne shvaćam.

Tog je trenutka zazvonio telefon. Poirot mu je pristupio.

Smjesta sam primijetio promjenu izraza na njegovu licu. Iako je silno obuzdavao svoje ponašanje, nije mogao preda mnom sakriti svoje veliko uzbuđenje.

Njegovi vlastiti prilozi razgovoru bili su neupadljivi, pa nisam mogao odgonetnuti o čemu je bilo riječi.

Uskoro je završio razgovor s "Tres fcien. Je vous remercie," odložio slušalicu i vratio se onamo gdje sam sjedio. Oči su mu se žarile od uzbuđenja.

— Mon omi — rekao je. — Sto sam vam rekao? Stvari su se počele događati.

— Tko je to bio?

— Pri telefonu je bio gospodin Charles Vyse. Izvješćuje me kako je ovog jutra, putem pošte, primio oporuku što ju je potpisala njegova sestrična, gospođica Bucklev, i koja nosi nadnevak 25. veljače.

— Sto? Posljednja volja?

— Evidemment.

— Pojavila se?

— Upravo u pravom trenutku, n'esf će pas?

— Mislite li da govori istinu?

— Ili mislim li da je sve to vrijeme posjedovao oporuku? Biste li to rekli? Dakle, sve je to pomalo neobično. No jedno je sigurno; rekao sam vam, bude li se vjerovalo da je Mademoiselle Nick mrtva, nastupit će razvoj događaja - i eto, tu je!

— izvanredno — rekoh. — Imali ste pravo. Pretpostavljam to je oporuka koja Fredericu Riče čini glavnom univerzalnom bašHnicom?

— Gospodin Vyse nije rekao ništa o sadržaju oporuke. Bio je krajnje korektan.

No čini se da je vrlo malo razloga za sumnju da je to ista ona oporuka. Svjedoci su joj, rekao mi je, Ellen Wilson i njezin suprug.

— Sad srno se vratili starom problemu — rekao sam.

— Frederici Riče.

— Zagonetki!

— Frederica Riče — mrmljao sam nesuvislo. — To je lijepo ime.

— Ljepše od onoga kako je prijatelji zovu, Freddie —iskrivio je lice — će n'esf pas joli — za neku mladu damu.

— Nema mnogo skraćenica za Fredericu — rekao sam.

— To nije ime poput Margaret, gdje ih nekoliko: Maggie, Margot, Madge, Peggie...

— Točno. Dakle, Hastings, jeste li sad sretniji? Kad su se stvari počele događati?

— Da, naravno. Recite mi, jeste li očekivali da će se to dogoditi?

— Ne, ne baš tako. Nisam si oblikovao ništa određeno. Sve što sam rekao bilo je da ako ponudim određeni rezultat, uzroci tog rezultata morat će doći na vidjelo.

— Da — rekao sam s dužnim poštovanjem.

— Sto li sam to htio reći upravo tada kad je zazvonio telefon? — dvoumio je Poirot. — Ah, da, to pismo Mademoiselle Maggie. Htio sam ga pogledati još jednom, U dnu svijesti kopka me neka pomisao kako mi se nešto u njemu pričinilo neobičnim.

Podigao sam ga s mjesta kamo sam ga gurnuo i predao sam mu ga.

Čitao ga je u sebi. Šetao sam se po sobi, gledao kroz prozor i promatrao jahte kako krstare zaljevom.

Odjednom rne je iznenadio uzvik. Okrenuo sam se. Poirot je rukama držao glavu i ljuljao se naprijed i natrag, očito u nastupu uzbuđenja.

— Oh! — stenjao je. — Kako sam bio slijep - slijep.

— Sto vam je?

— Jesam li rekao složeno? Komplicirano? Mais non. Krajnje jednostavno - krajnje.

A jadan kakav jesam, nisam vidio ništa - ništa.

— Za miloga Boga, Poirot, kakva je to svjetlost koja varn je odjednom sinula?

— Čekajte - čekajte - ne govorite! Moram srediti svoje misli. Preraspodijeliti ih u svjetlosti ovog zapanjujućeg otkrića.

Dohvativši svoj popis pitanja, prelazio je preko njega u tišini, živahno mičući usnama. Jednom ili dva puta naglašeno je kimnuo glavom.

Potom je spustio papire i zavalivši se u svoj stolac zaklopio je oči. Pomislio sam kako će napokon zaspati.

Odjednom je uzdahnuo i otvorio oči.

— Ali da! — rekao je. — Sve se slaže! Sve što me je zbunjivalo. Sve što mi se činilo pomalo neprirodno. Sve to ima svoje mjesto.

— Hoćete reći da sve znate?

— Gotovo sve. Sve što je bitno. U neku ruku imao sam pravo u svojim zaključcima.

U drugim stvarima bio sam smiješno daleko od istine. No sada je sve bistro.

Poslat ću danas brzojav s dva pitanja - iako već znam odgovore na njih - znam ih ovdje! — Prstom je kvrcnuo po čelu.

— A kad primite odgovore? — upitao sam znatiželjno.

Skočio je na noge.

— Moj prijatelju, sjećate li se kad je Mademoiselle rekla da bi rado priredila predstavu u Posljednjoj kući? Večeras ćemo upriličiti takvu predstavu u Posljednjoj kući.

No tu će predstavu režirati Hercule Poirot. Mademoiselle Nick će morati odigrati ulogu u njoj. — Iznenada se nacerio. — Shvaćate li, Hastings, u toj će se predstavi pojaviti jedan duh. Da, sablast. Posljednja kuća nikad dosad nije vidjela duha. Večeras će imati jednog. Ne - kad sam pokušao postaviti pitanje - neću ništa više reći. Večeras ćemo, Hastings, izvesti svoju komediju - i otkriti istinu.

No sada imamo vrlo mnogo posla - mnogo toga valja obaviti. Izjurio je iz sobe.

19. Poirot režira predstavu

Neobičan se skup okupio te večeri u Posljednjoj kući.

Jedva da sam vidio Poirota cijeloga dano. Večerao je vani, no bio mi je ostavio poruku da u devet sati budem u Posljednjoj kući. Večernje odijelo, dodao je, neće biti potrebno.

Sve je to bilo nalik na neki prilično neobičan san.

Po dolasku bio sam uveden u blagovaonicu. Kad sam se ogledao, shvatio sam da su bile prisutne sve osobe s Poirotova popisa od A. do i. (J. je nužno nedostajala).

Čak je i gospoda Croft bila ondje u nekoj vrsti invalidskih kolica. Smješkala se i kimnula mi je.

— Ovo je iznenađenje, zar ne? — rekla je dobro raspoložena. — Za mene je to promjena, moram priznati. Mislim da ću pokušati izaću s vremena na vrijeme. Sve je to zamisao gospodina Poirota. Dođite i sjednite pokraj mene, satnice Hastings.

Nekako mi se čini da će ovo biti mučan posao, no gospodin Vyse smatrao je to važnim.

— Gospodin Vyse? — rekao sam prilično iznenađeno.

Charles Vyse stajao je pokraj kamina. Poirot je bio pokraj njega i ozbiljno mu je nešto poluglasno govorio.

Osvrnuo sam se po sobi. Da, svi su bili ovdje. Pošto me je uvela (kasnio sam minutu ili dvije), Ellen je zauzela mjesto na stolcu odmah do vrata. Na drugom je stolcu, sjedeći strašno ukočeno i teško dišući, bio je njezin suprug. Njihovo dijete, Alfred, nevoljno se meškoltio između oca i majke.

Ostali su sjedili oko stola u blagovaonici. Frederica u crnoj haljini, Lazarus pokraj nje, George Challenger i Croft na drugoj strani stola. Sjeo sam malo dalje od stola, blizu gospode Croft. Sada je Charles Vyse, sa završnim kimanjem glave, zauzeo mjesto za čelom stola, a Poirot se nenapadno spustio u stolac pokraj Lazarusa.

Režiser, kako je Poirot sebe prozvao, očito nije želio preuzeti istaknuto mjesto u predstavi. Po svemu sudeći Charles Vyse je vodio zasjedanje. Razmišljao sam kakvo li mu iznenađenje priprema Poirot.

Mladi je pravnik pročistio grlo i ustao. Izgledao je kao i uvijek, beščutan, služben i bez emocija.

— Ovo je prilično neuobičajeno okupljanje što ga imamo večeras ovdje — rekao je. — No okolnosti su osobito posebne. Pozivam se, dakako, na okolnosti koje okružuju smrt moje sestrične, gospođice Bucklev. Dakako, bit će obavljena autopsija - čini se da nema dvojbe kako umrla od djelovanja otrova, te da je otrov primijenjen s namjerom da je ubije. To je posao za policiju i ne namjeravam ulaziti u to. Nema sumnje da bi policija više voljela da se ne miješam.

— U nekom redovitom slučaju, oporuka se neke preminule osobe čita poslije njezina pokopa, no iz poštovanja prema osobitoj želji gospodina Poirota, predlažem da je pročitamo prije nego li se obavi pokop. Zapravo, predlažem da je pročitam ovdje i sada. To je razlog zašto ste svi vi pozvani da dođete. Kao što upravo rekoh, okolnosti su neuobičajene i opravdavaju otklon od uobičajenog postupka.

— Sama posljednja volja došla je u moj posjed na ponešto neobičan način, lako nosi nadnevak iz veljače, stigla je poštom tek ovog jutra. No, nema dvojbe u to da je pisana rukom moje sestrične - s tim u svezi ništa ne sumnjam, pa iako je to vrlo neslužben spis, on je propisno ovjeren.

Zastao je i još je jednom pročistio grlo.

Sve su oči bile uperene prema njegovu licu.

Iz dugačke omotnice što ju je držao u ruci, izvukao je neki prilog. Bio je to, koliko smo mogli vidjeti, običan papir sa zaglavljem Posljednje kuće, na kojemu je nešto pisalo.

— Prilično je kratka — rekao je Vyse. Načinio je prikladnu stanku, pa je počeo čitati: — Ovo je Posljednja volja i Oporuka Magdale Bucklev. Određujem da svi moji pogrebni troškovi budu plaćeni i imenujem svog bratića Charlesa Vysea kao mog izvršitelja. Ostavljam sve što posjedujem u trenutku smrti Mildred Croft u znak priznanja zahvalnosti za usluge što ih je učinila mom ocu, Ph'il'ipu Bucklevju, a koje se usluge nikad ničim neće moći platiti.

Potpis — MAGDALA BUCKLEV Svjedoci — ELLEN WILSON
WILLIAM WILSON

Bio sam zapanjen! Mislim da su bili i svi ostali. Samo je gospoda Croft kimala glavom u znak tihog razumijevanja.

— Istina je — rekla je tiho. — Nisam nikad namjeravala govoriti o tomu. Philip Buckle bio je vani u Australiji, i da nije bilo mene - dobro, neću sad o tomu. Bila je to tajna i neka radije tajnom i ostane. Ona je ipak znaia za to. Hoću reći, Nick je znala. Vjerojatno joj je otac rekao. Došli smo ovamo dolje jer smo htjeli pogledati to mjesto. Uvijek sam bila znatiželjna da vidim tu Posljednju kuću o kojoj je govorio Philip Bucklev. A ta je draga djevojka znala sve o tomu i nije nam mogla učiniti dovoljno toga. Željela je da dođemo i da živimo s njom, to je htjela.

No mi to nismo htjeli. Pa je tako uporno htjela da se uselimo u vratarnicu - i ni peni nije htjela uzeti za najamninu. Mi smo se pravili da plaćamo, dakako, kako bismo spriječili govorkanja, no ona bi vraćala novac. A sada - ovo! Dakle, ako netko kaže da nema zahvalnosti na ovom svijetu, reći ću mu da griješi! Ovo je dokaz.

Tišina iznenađenja još je trajala. Poirot je pogledao Vysea.

— Jeste li to slutili?

Vyse je odmahivao glavom.

— Znao sam da je Philip Buckley bio u Australiji, No nikad nisam čuo glasine o nekom tamošnjem skandalu.

Ispitivački je pogledao gospodu Croft. Kimala je glavom.

— Ne, ni riječ nećete izvući iz mene. Nikad nisam progovorila ni riječ i nikad neću. Tajna odlazi sa mnom u grob.

Vyse nije rekao ništa. Sjedio je mirno kuckajući olovkom po sfolu.

— Pretpostavljam, gospodine Vyse — nagnuo se Poirot naprijed — da ćete kao najbliži rođak osporiti tu oporuku? Koliko znam, posrijedi je velik imetak koji nije bio na raspolaganju kad je oporuka načinjena.

Vyse ga je hladno pogledao.

— Oporuka je savršeno valjana. Ni u snu ne bih osporavao raspolaganje moje sestrične njezinom imovinom.

— Vi ste čestita osoba — rekla je gospoda Croft s odobravanjem.

— A ja ću se pobrinuti da zbog toga ne budete na gubitku.

Charles se malo uvukao u sebe na tu dobronamjernu, no ponešto nepriličnu primjedbu.

— Dakle, majko — rekao je gospodin Croft s ushitom u glasu koji nije mogao potpuno prikriti. — To jest iznenađenje! Nick meni nije rekla sto to radi.

— Draga slatka djevojka — mrmrljala je gospoda Croft, stavljajući rupčić na oči.

— Voljela bih kad bi mogla spistiti pogled dolje i vidjeti nas sada. Možda nas i vidi - tko zna?

— Možda — složio se Poirot.

Iznenada kao da mu je sinula neka pomisao. Ogledao se.

— Prava ideja! Svi sjedimo u krugu oko stola. Hajde da održimo jednu seance.

— Jednu seance? — rekla je gospoda Croft prilično užasnuta. — Ali, zaista...

— Da, da, bit će to vrlo zanimljivo. Hastings, ovaj ovdje, ima snažno izražene medijske sposobnosti. — (Zašto se okomljuje na mene, pomislio sam.) — Ovo je jedinstvena prilika da prenesemo poruku s onoga svijeta! Osjećam da su nam okolnosti naklonjene, i vi to osjećate, Hastings.

— Da — rekoh odlučno, prihvaćajući igru.

— Dobro. Znao sam. Brzo, svjetla.

Sljedećeg trenutka ustao je i ugasio ih je. Sve je to bilo tako iznenada da nitko nije mogao prosvjedovati. Zapravo su, mislim, bili još omamljeni iznenađenjem oko oporuke.

Soba nije bila potpuno u mraku. Zastori su bili pomaknuti u stranu i prozor je bio otvoren, jer noć je bila topla, pa je kroz prozore prodirala slabašno svjetlo.

Poslije nekoliko trenutaka, dok smo sjedili u tišini, počeo sam nazirati mutne obrise namještaja. Uvelike sam razbijao glavu oko toga što se od mene očekuje da učinim i iskreno sam proklinjao Poirota što mi prije toga nije dao nikakve upute.

No ipak, zaklopio sam oči i prilično hroptavo sam disao.

Uskoro je Poirot ustao i na prstima došao do mog stolca. Potom je, vraćajući se na svoje mjesto, promrmrljao: — Da, već je u transu. Uskoro — početak će događanja.

Ima nečega u tom sjedenju u mraku i čekanju, što Čovjeka ispunjava nepodnošljivom strepnjom. Znam da sam bio plijen živaca, a tako su, uvjeren sam u to, bili i svi ostali. No ipak, ja sam barem slutio što će se dogoditi. Znao sam za jednu bitnu činjenicu koja drugima nije bila znana.

Pa ipak, unatoč svemu tomu, srce mi je skočilo u grlo kad sam vidio kako se vrata blagovaonice polagano otvaraju.

Zbivalo se to potpuno bez šuma (vjerojatno su vrata bila nauljena) i učinak je bio jezivo sablasfan. Polako su se širom otvorila i nekoliko trenutaka to je bilo sve.

Njihovim otvaranjem kao da je struja hladnog zraka prodrila u sobu. Bio je to, pretpostavljam, običan propuh ili zrak iz vrta, zbog otvorenog prozora, no osjećao se poput ledenog daška koji se spominje u svim pričama o duhovima što sam ih ikad pročitao.

Potom smo ga svi vidjeli! Uokviren dovratnicima bio je neki bijelo osjenčan lik.

Nick Bucklev...

Napredovala je polako i bešumno - nekom vrstom lebdećih nadzemaljskih kretnji koje su stvarale dojam nečega što nimalo nije ljudsko...

Uvidio sam tada za kakvu je glumicu svijet ostao prikraćen. Nick je željela odigrati ulogu u Posljednjoj kući. Sada ju je glumila, a ja sam bio uvjeren kako uživa iz sveg srca. Glumila je savršeno.

Lebdjela je prema unutrašnosti prostorije - i tišina se prekinula.

!z invalidskog stolca pokraj mene oglasio se grčevit krik. Gospodin Croft zagrcnuo se. Challenger je iznenađeno prokrunuo. Charles Vyse povukao je unatrag svoj stolac, čini mi se. Lazarus se nagnuo naprijed. Samo Frederica nije isпустиła glas niti se nije pomaknula.

A tada je krik proparao sobu. Ellen je skočila sa stolca.

— To je ona! — vrištala je. — Vratila se. Hoda! Oni koje umore uvijek hodaju. To je ona! To je ona!

Potom je škljocnulo i svjetlo se upalilo.

Vidio sam Poirota kako stoji uz svjetiljke, sa smiješkom cirkuskog upravitelja na licu. U sredini sobe stajala je Nick, ogrnuta bijelom ponjavom.

Prva je progovorila Frederico. Ispružila je nevjerničku ruku - dotakla je prijateljicu.

— Nick — rekla je. — Ti si.. ti si pravo! Bio je to gotovo šapat.

Nick se smijala. Krenula je naprijed.

— Da — rekla je. — Prilično sam prava. Vrlo vam mnogo hvala za to što ste učinili mom ocu, gospodo Croft. No bojim se da još nećete moći uživati u blagodatima te oporuke.

— Oh, moj Bože — hvatala je zrak gospoda Croft. Oh, moj Bože. — Previjala se amo-tamo u svojem stolcu. — Oduzi me odavde, Bert. Oduzi me. Sve je to bila šala, draga moja - samo šala, to je bilo. Iskreno.

— Prilično nastrana šala — rekla je Nick.

Vrata su se ponovno otvorila i netko je tako tiho ušao da ga nisam čuo. Na svoje iznenađenje vidjeh da je to Japp. S Poirotom je razmijenio kratak znak glavom kao da mu potvrđuje nešto. Potom mu se lice iznenađa ozarilo i zakoraknuo je prema zgrčenom liku u stolcu za invalide.

— Hej-ej-ej — rekao je. — Sto je to? Stara prijateljica! Milly Merton, rekao bih! I ponovno sa svojim starim trikovima, moja draga.

Okrenuo se da bi društvu ponudio objašnjenje, ne obazirući se na snažno negodovanje gospode Croft.

— Najveštija krivotvoriteljica što smo je ikad imali, Milly Merton. Znali smo da se dogodila nesreća s automobilom kojim su posljednji put bježali. Ali ne! Čak ni ozljeda kralješnice nije spriječila Milly da ne nastavi sa svojim nepodopštinama.

Ona je pravi umjetnik, doista!

— Je li ta oporuka krivotvorina? — upitao je Vyse.

Govorio je glasom koji je odavao iznenađenje.

— Dakako da je bila krivotvorina — rekla je Nick podrugljivo. — Valjda ne misliš da bih načinila tako glupu oporuku, zar ne? Ostavila sam ti Posljednju kuću, Charles, a sve ostalo ide Frederici.

Prešla je preko sobe dok je to govorila i zastala je kod svoje prijateljice, i upravo tog trenutka dogodilo se!

Mlaz plamena od prozora i pisak rnetka. Tada to isto još jednom i zvuk hropca i pada tamo vani...

A Frederica na nogama i s tankim mlazom krvi koji joj teče niz ruku...

20. J.

Sve se zbilo tako iznenada da jedan trenutak nitko nije znao što se događa.

Potom je Poirot, silno vičući, pojurio prema prozoru. Challenger je bio s njime.

Sljedeći su se trenutak vratili, noseći sa sobom mlohavo tijelo nekog muškarca.

Kad su ga pažljivo položili u veliki kožni naslonjač i kad mu je lice došlo na vidjelo, uskliknuo sam.

Što se tiče lice s prozora...

Bio je to čovjek kojega sam sinoć vidio kako gleda unutra na nas. Smjesta sam ga prepoznao. Spoznao sam kako je Poirot bio u pravu kad mi je predbacio da sam pretjerao govoreći kako je lik jedva ljudski.

Ipak je u njegovu licu bilo nečega što je opravdavalo moj dojam. Bilo je to izgubljeno lice - lice nekoga tko je izopćen iz redova običnog čovječanstva.

Blijedo, slabo, obespravljeno - bilo je nalik na običnu masku - kao da ga je duh odavno napustio.

Sa strane licem tekla je krv.

Frederica se polako približavala sve dok nije stigla do stolca.

Poirot ju je presreo.

— Ranjeni se, Madame? Odmahnula je glavom.

— Metak mi je samo okrznuo rame - to je sve. Nježnom ga je rukom potisnula u stranu i sagnula se. Čovjek je otvorio oči i vidio je kako gleda dolje prema njemu.

— Nadam se da sam te ovaj put ubio — procijedio je tiho i opako, a onda mu se glas iznenada promijenio, dok nije zazvučao kao dječji.

—Oh! Freddi, nisam tako mislio. Nisam tako mislio. Uvijek si bila tako pristojna prema meni...

— Sve je u redu... Kleknula je pokraj njega.

— Nisam mislio...

Glava je pala. Rečenica nikad nije bita dovršena. Frederica je podigla pogled prema Poirotu.

— Da, Madame, mrtav je — rekao je obzirno. Polako se podigla s koljena i stajala je gledajući dolje na njega. Jednom je rukom taknula njegovo čelo - suosjećajno, reklo bi se. Potom je uzdahnula i obratila se svima nama.

— Bio je moj muž — rekla je tiho.

— J. — promrmljao sam.

Poirot je uhvatio moju napomenu i kratko kimnuo odobravajući.

— Da — rekao je u pola glasa. — Uvijek mi se činilo kako mora postojati neki J.

Tako sam govorio od samog početka, nisam li?

— Bio je moj suprug — rekla je Frederica ponovno. Glas joj je bio beskonačno umoran. Spustila se u stolac. Što joj ga je donio Lazarus. — Mogla bih vam sve ispričovijedati - sada.

— Bio je - potpuno izopačen. Bio je rob droga. Naučio me je uzimati drogu. Borim se protiv te navike otkako sam ga napustila. Mislim da sam — napokon — gotovo izliječena. No bilo je teško. Oh, tako užasno teško! Nitko ne zna kako je to teško!

— Nikad mu nisam uspjela pobjeći. Običavao bi se pojavljivati i zahtijevati novoc - s prijetnjama. Neka vrsta ucjene. Ne dam li mu novac, ustrijelit će se. Njegova prijetnja uvijek je bila takva. Potom je stao prijetiti da će ustrijeliti mene-Nije bio odgovoran. Bio je lud - bijesan...

— Pretpostavljam da je on ubio Maggie Buckley. Naravno, nije namjeravao ustrijeliti nju. Vjerojatno je mislio da sam to ja.

— Trebala sam to reći, pretpostavljam. No, unatoč svemu, nisam bila sigurna, i te Čudne nezgode što ih je imala Ni'dc-to me je ponukalo da pomislim kako to ipak nije bio on. Mogao je biti netko potpuno drukčiji.

— A tada - jednog dana - vidjela sam dio njegova rukopisa na komadiću otkinuta papira na stolu gospodina Poirota. Bio je to dio pisma što mi ga je poslao. Znala sam tada da je gospodin Poirot na tragu.

— Od tada sam vjerovala da je sve samo stvar vremena...

— No ne razumijem to sa slatkišima. On ne bi želio otrovati Nick. A i inače, ne vidim kako bi on mogao imati ikakve veze s tim. Zbunjena sam, zbunjena.

Uronila je lice u dlanove, zatim ih je skinula i rekla s neobičnom svečanom konačnošću: — To je sve...

21. Osoba K.

Lazarus joj se hitro približio.

— Draga moja — rekao je. — Draga moja.

Poirot je otišao do ormara u blagovaonici, natio čašu vina i donio joj je, stojeći nad njom dok je pila. Vratila mu je čašu i nasmiješila se.

— Dobro sam sada — rekla je. — Sto... što ćemo sada?

Pogledala je Jappa, no inspektor je odmahivao glavom.

— Na odmoru sam, gospodo Riče. Činim samo uslugu svom starom prijatelji - samo to radim. To je slučaj za policiju u St, Loou.

Pogledala je Poirota.

— A gospodin Poirot je u službi policije St. Looa?

— Oh! Ouelie idee, Madame! Ja sam samo skromni savjetnik.

— Gospodine Poirot — reče Nick. — Možemo li to zataškati?

— Želite li to, Mademoiselle?

— Da. Napokon - ja sam osoba koja je najviše pogođena. Pa neće biti više napada na mene - sada.

— Ne, to je istina. Sada više neće biti napada na vas.

— Pomišljate na Maggie. No, gospodine Poirot, ništa više ne može vratiti Maggie u život! Ako sve ovo učinite javnim, nanijet ćete Frederici strašno mnogo patnje i publiciteta - a ona to nije zaslužila.

— Kažete da nije zaslužila?

— Dakako da nije! Odmah na početku rekla sam vam da ima divljaka za muža.

Vidjeli ste večeras - kakav je bio. Eto, mrtav je. Neka to bude konac svemu.

Pustimo policiji neka traga za osobom koja je ustrijelila Maggie. Jednostavno, neće je naći. To je sve.

— To, dakle, kažete vi, Mademoiselle? Zataškati sve.

— Da. Molim vas. Oh! Molim vas. Molim vas, drogi gospodine Poirot.

Poirot se polako ogledao.

— Sto kažete svi vi? Svatko se napose izjasnio.

— Slažem se — rekao sam, kad me je Poirot pogledao.

— Ja također — rekao je Lazarus.

— Najbolje što se može učiniti — oglasio se Challenger.

— Zaboravimo sve što se večeras dogodilo u ovoj sobi. — To odlučno mišljenje čulo se od Crofta.

— To vi kažete! — upao je Japp.

— Nemojte biti okrutni prema meni, draga moja — šmrknula je njegova supruga prema Nick, koja ju je poprijeko gledala, no nije rekla ništa.

— Ellen?

— Ja i William nećemo reći ni riječi. Sto manje riječi, to bolje.

— A vi, gospodine Vyse?

— Nešto poput ovog ne može se zataškati — rekao je Charles Vyse. — Činjenice se moraju podastrijeti na odgovarajućem mjestu.

— Charles! — zavapila je Nick.

— Žao mi je, draga. Promatram to s pravničkog motrišta. Poirot se iznenada nasmijao.

— I tako vas je sedam prema jedan. Dobri Japp je neutralan.

— Na odmoru sam — rekao je Japp cerekajući se. — Moj glas ne vrijedi.

— Sedam prema jedan. Samo gospodin Vyse ustraje - na strani zakona i reda!

Znate, gospodine Vyse, vi ste čovjek od značaja.

Vyse je slegnuo ramenima.

— Položaj je sasvim jason. Samo nam jedno preostaje.

— Da — čestit ste čovjek. Eh bien - i ja se svrstavam na stranu manjine. Ja sam također za istinu.

— Gospodine Poirot! — viknula je Nick.

— Mademoiselle - vi ste me uvukli u ovaj slučaj. Upleo sam se u njega po vašoj želji. Sada me ne možete ušutkati.

Prijeteći je podigao kažiprst kretnjom koju sam dobro poznao.

— Sjednite - svi vi, pa ću vam reći - istinu.

Utišani njegovim zapovjedničkim nastupom, pokorno smo sjeli i svoja lica puna pažnje okrenuli smo prema njemu.

— Ecoutez! Imam ovdje popis - popis osoba povezanih sa zločinom. Označio sam ih slovima abecede uključujući slovo J. J. je stajalo za nepoznatu osobu - povezanu sa zločinom preko jedne od ostalih. Nisam znao tko je J., sve do večeras, no znao sam da takva

osoba mora postojati. Večerašnji su događaji pokazali da sarn imao pravo.

— No sinoć sam odjednom shvatio kako sam ozbiljno pogriješio. Nešto sam previdio. Dodao sam još jedno slovo svom popisu. Slovo K.

— Još jedna nepoznata osoba? — zapitao je Vyse, blago se cerekajući.

— Ne baš točno. Prihvatio sam J. kao simbol za nepoznati osobu. Još jedna nepoznata osoba bila bi samo još jedno J. K. ima drukčije značenje. Ono stoji za osobu koja bi bila uključena u izvorni popis, no koju sam previdio.

Nagnuo se prema Frederici.

— Utješite se, Madame. Vaš suprug nije bio kriv za umorstvo. Mademoiselle Maggie ubila je osoba K.

Gledala je začuđeno.

— No tko je K.?

Poirot je kimnuo Jappu. Istupio je i progovorio glasom koji je podsjećao na dane kad je davao iskaz na sudu.

— Postupajući po primljenim obavijestima, zauzeo sam položaj ovdje rano večeras, posto me je gospodin Poirot tajno uveo u kuću. Bio sam se sakrio iza zastora u primaćoj sobi. Kad su se svi okupili u ovoj sobi, jedna je mlada dama ušla u primaću sobu i upalila je svjetlo. Pristupila je ploči nad kaminom i otvorila je malu pregradu u zidnoj oplati, koja je očito djelovala s pomoću opruge. Iz pregrade je uzela pištolj. S tirne u ruci napustila je sobu. Slijedio sam je i otvorio sam vrata samo za pukotinu, kako bih mogao pratiti njezino daljnje kretanje. Posjetitelji su prilikom dolaska u predvorju ostavili ogrtače i kapute.

Mlada je dama pažljivo rupčićem obrisala pištolj i stavila ga je u sivi ogrtač, vlasništvo gospode Riče.

Iz Nick je izbio krik.

— To nije istina - niti riječ od svega! Poirot je rukom pokazao na nju.

— Voila! — rekao je. — Osoba K.! Mademoiselle Nick bila je ta koja je ustrijelila svoju sestričnu, Maggie Buckley.

— Jeste li ludi? — vikala je Nick. — Zašto bih ubila Maggie?

— Da biste naslijedili novac što joj ga je ostavio Michael Seton! Ona se također zvala Magdala Buckley - i s njome je bio zaručen -

ne s vama.

— Vi-vi...

Stajala je drhteći — nesposobna da govori. Poirot se obratio Jappu.

— Telefonirali ste policiji?

— Jesam, Čekaju u predvorju. Imaju nalog za uhićenje.

— Svi ste vi ludi! — vikala je Nick glasom punim prezira. Brzo se približila Frederici. — Freddie, daj mi tvoj ručni sat kao - kao uspomenu, molim te.

Frederica je polako otkopčala draguljima ukrašeni sat sa zgloba J predala ga Nick.

— Hvala. A sada - pretpostavljam da moramo proći kroz tu savršeno besmislenu komediju.

— Komediju koju ste vi zamislili i režirali u Posljednjoj kući. Da - no niste smjeli glavnu ulogu povjeriti Herculeu Poirotu. To je bila vaša pogreška, Mademoiselle - vaša vrlo velika pogreška.

22. Kraj pripovijesti

— Želite li da vam objasnim?

Poirot se ogledao uokolo zadovoljnim smiješkom i daškom hinjene skromnosti, meni tako poznatim.

Prešli smo u salon i naš je broj opao. Domaćini su se uviđavno povukli, a Croftovi su bili zamoljeni na slijede policiju. Ostali smo Frederica, Lazarus, Chalenger, Vyse i ja.

— Eh bien - priznajem - bio sam nasamaren, nasamaren potpuno i temeljito.

Mala me je Nick vukla za nos kako je htjela, kao što to vaša izreka sjajno opisuje.

Ah! Madame, kad ste rekli kako je vaša prijateljica prepredena mala lažljivica - kako li ste bili u pravu! Kako u pravu!

— Nick je uvijek govorila laži — rekla je Frederica staloženo. — Zato nisam potpuno vjerovala u one njezine nevjerojatne slučajeve u kojima ju je pratila sreća kad je izbjegla nezgodama.

— A ja, glupan kakav sam bio, vjerovao sam.

— Zar se nisu doista dogodile? — upitao sam. Bio sam, priznajem, još beznadno zbunjen.

— Bile su izmišljene, vrlo domišljato, kako bi ostavile dojam kakav su postigle.

— Sto je to bilo?

— Ostavljale su dojam kako je život Mademoiselle Nick ugrožen. No počet ću s nečim davno prije toga. Ispripovijedat ću vam priču onako kako sam je složio od komadića — ne onako kako mi se otkrivala nepotpuna i u djelićima.

— Na početku događanja imamo tu djevojku, ovu Nick Bueldev, mladu i lijepu, bezobzirnu, strastveno i fanatično odanu svojem domu.

Charles Vyse je potvrdio kimanjem glave.

— Rekao sam vam.

— Imali ste pravo, zaista. Mademoiselle Nick voljela je Posljednju kuću. No nije imala novca. Kuća je bila prezadužena. Željela je novac - grozničavo ga je željela - a nije ga mogla dobiti. Susreće tog

mladog Setona u Le Touquetu, on se zagrije za nju. Ona zna kako je on vrlo vjerojatno nasljednik svog ujaka i kako je ujak vrijedan milijuna. Dobro, pomišlja, njezina je zvijezda u usponu. No on nije zaista ozbiljno privučen. On misli kako je ona dobra za zabavu, i to bi bilo sve. Susreću se u Scarboroughu, on polijeće s njom u svojem zrakoplovu i tada - nastupa katastrofa. Upoznaje Maggie i zaljubljuje se u nju na prvi pogled.

— Mademoiselle Nick e zaprepaštena. Njezina sestrična Maggie koju nikad nije smatrala privlačnom! No za mladog Setona ona je "drukčija". Jedina djevojka na cijelom svijetu za njega. Tajno se zaručuju. Samo jedna osoba zna za to - mora znati. Ta je osoba Mademoiselle Nick. Sirota Maggie - sretna je što postoji neka osoba s kojom može govoriti. Bez sumnje Čita svojoj sestrični dijelove zaručnikovih listova. Tako Mademoiselle može čuti za oporuku. U to vrijeme ne obraća tome pozornost. No ostaje joj u sjećanju.

— Tada nastupa iznenadna i neočekivana smrt Sir Matthewa Setona, a ubrzo potom glasine o tomu kako je Michael Seton nestao, I istog se trena grozan naum rada u glavi naše mlade dame. Seton ne zna da je njezino pravo ime također Magdala. On je poznaje samo kao Nick. Njegova je oporuka očito potpuno neslužbena - samo spominjanje jednog imena. No u očima svijeta Seton je njezin prijatelj! S njome se to ime povezuje. Kad bi tvrdila da je zaručena s njim, nitko ne bi bio iznenađen. No da bi to uspješno izvela, Maggie mora biti uklonjena s puta.

— Vrijeme je no izmaku. Postiže pristanak da Maggie dođe i oстане nekoliko dana.

Potom upriličuje svoja sretna izbjegavanja smrti. Slika kojoj presijeca žicu.

Namješta kočnice na autu. Stijena - to je možda bio istinski događaj, a ona je samo izmislila priču o tomu kako je bila ispod nje na stazi.

— I tada - vidi moje ime u novinama. (Rekao sam vam, Hastings, svatko zna za Herculea Poirota!) Ima smjelosti da mene učini suučesnikom! Metak kroz šešir koju pada ment pred noge. Ah! Kako dražesna lakrdija. A ja gutam mamac!

Vjerujem u pogibelj koja je progoni! Bon! Ima vrijednog svjedoka na svojoj strani.

Idem joj na ruku time što tražim da pozove neku prijateljicu.

— Koristi se prilikom i šalje poruku Maggie da dođe dan prije.

— Kako je zapravo lako počinuti zločin! Napušta stol tijekom večere i kad na radiju čuje da je Setonova smrt potvrđena, počinje provoditi svoj naum. Ima dovoljno vremena da uzme Setonova pisma Maggie - da ih pregleda i izabere onih nekoliko koja će odgovarati svrsi. Ta ostavlja u svojoj sobi. Potom, poslije, ona i Maggie napuštaju vatromet i vraćaju se u kuću. Ona kaže svojoj sestrični neka se ogrne šalom. Zatim se iskrada za njom i puca u nju. Brzo, natrag u kuću, pištolj skriva u tajni pretinac (za čije postojanje, misli ona, nitko ne zna). Tada gore na kat. Ondje čeka dok se ne čuju glasovi. Tijelo je otkriveno. To je znak za nju.

— Juri dolje i kroz staklena vrata.

— Kako li je dobro odigrala svoju ulogu! Veličanstveno! Ah, da, postavila je sjajnu predstavu ovdje. Sluškinja Ellen rekla je kako je to zla kuca. Sklon sam složiti se s njome. Kuća je bila to iz Čega je Mademoiselle crpila svoje nadahnuće.

— No ti otrovani slatkiši — rekla je Fredertca. — To mi još nije jasno.

— Sve je fo bilo dio iste zamisli. Zar ne vidite da bi napad na Nickin život poslije smrti Maggie nedvojbeno potvrdio kako je njezina smrt bila pogreška?

— Kad je ocijenila da je vrijeme sazrelo, pozvala je telefonom Madame Riče i zamolila je da joj pošalje kutiju čokoladnih bombona.

— To je ipak bio njezin glas?

— Dakako, jest! Koliko li je puta jednostavno objašnjenje također i ono pravo!

N'esf će pas? Potrudila se da joj glas zvuči malo drukčije - i to je bilo sve. Kako biste bili u sumnji kad budete upitani. A tada, kad je kutija stigla - ponovno sasvim jednostavno. Ona tri bombona puni kokainom (imala je kokain pri sebi, vješto skriven), pojede jedan od tih i zlo joj je - no ne previše zlo. Zna vrlo dobro koliko će kokaina uzeti i kakve simptome da prenaglasiti.

— Potom ta kartica - moja kartica! Ah! Saprستي - ima smjelosti! Bila je to moja kafrica, ona koju sam poslao s cvijećem. Jednostavno, zar ne? Da, no trebao sam se domisliti...

Nastupila je stanka i tada je Frederica upitala: — Zašto je stavila pištolj u moj ogrtač?

— Očekivao sam da ćete me to pitati, Madame. Otkrili biste fo sami s vremenom. Recite mi - je li vam ikad palo na um da vas Mademoiseile Nick nije više voljela? Niste li nikad osjetili da bi vas - mogla mrziti?

— Teško je to reći — govorila je Frederica polako — Živjeli smo neiskrenim životom. Nekad sarn joj bila draga.

— Recite mi, gospodine Lazarus - nije sada vrijeme za lažnu skromnost, shvaćate - je li ikad bilo ičega između vas i nje?

— Ne — odmahivao je Lazarus. — Neko me je vrijeme privlačila. A potom - ni sam ne znam zašto - ohladio sam se.

— Aha! — rekao je Poirot, mudro kimajući glavom. — To je bila njezina tragedija.

Privlačila bi ljude-i poslije bi se oni "ohladili". Umjesto da je volite sve više i vise, vi se zaljubljujete u njezinu prijateljicu. Počela je mrziti Madame - Madame koja ima uza se bogatog prijatelja. Prošle zime, kad je sačinila oporuku, bila je privržena Madami. Poslije je bilo drukčije.

— Sjećala se te oporuke. Nije znala da ju je Croft zadržao - da nikad nije stigla na odredište. Madam ili bi tako svijet govorio) imala je motiv da želi njezinu smrt.

Pa je tako telefonirala Madami da joj nabavi Čokoladu. Večeras bi oporuka bila pročitana, i Madame bi bila proglašena glavnom univerzalnom baštinicom - a tada bi u njezinu ogrtaču bio nađen pištolj - pištolj kojim je ustrijeljena Maggie Bucklev. Da je pištolj nasla Madame, mogla bi biti podvrgnuta optužbi da ga se pokušala riješiti.

— Vjerojatno me je mrzila — mrmrljala je Frederica.

— Da, Madame. Posjedovali ste to što ona nije - dar osvajanja ljubavi, i njezina zadržavanja.

— Još sam prilično zbunjen — rekao je Chal enger — no nisam potpuno proniknuo u tu stvar s oporukom.

— Niste? To je potpuno druga stvar, vrlo jednostavna. Croftovi Čekaju u prikrajku. Mademoiselle mora na operaciju. Nije načinila oporuku. Croftovi vide priliku. Nagovaraju je da sastavi jednu i preuzimaju na sebe da je predaju na poštu. Tada, ako joj se išta dogodi - ako umre - pokazat će vješto krivotvorenu oporuku - kojoj

se novac ostavlja gospodi Croft, sa spominjanjem Australije i Philipa Bucklevja, za kojega znaju da je jednom posjetio tu zemlju.

— No slijepo crijevo Mademoiselle Nick uklonjeno je uspješno i tako krivotvorena oporuka nije upotrebljiva. Barem ne u tom trenutku. Tada počinju napadi na njezin život. Croffovi se ponovno počinju nadati. Konačno, ja proglašavam njezinu smrt. Prilika je previše dobra da bi je propustili. Krivotvorena poruka odmah je poslana gospodinu Vyseu. Dakako, recimo to odmah, vjerovali su kako je ona mnogo imućnija nego što je doista bila. Nisu znali ništa o hipoteci.

— To što bih zaista volio znati, gospodine Poirot — rekao je Lazarus — kako ste saznali za sve to? Kad ste počeli sumnjati?

— Ah! Tu se osjećam posramljen. Trajalo je tako dugo - ah, tako dugo. Nešto me je brinulo - da. Neke su se pojave činile da nisu sasvim na mjestu. Neskladnosti između onoga što mi je rekla Mademoiselle Nick i Što su mi rekli drugi. Na nesreću, uvijek sam vjerovao Mademoiselle Nick.

— I tada mi je, iznenada, sinulo. Mademoiselle Nick načinila je pogrešku. Bila je previše mudra. Kad sam je poticao da pošalje po neku prijateljicu, ona je obećala da će to učiniti - i zatajila je činjenicu da je već pozvala Mademoiselle Maggie.

Njoj se to činilo da nije sumnjivo — no bila je to pogreška.

— Jer Maggie Bucklev pisala je kući neposredno po dolasku i u pismu je upotrijebila nevinu izreku koja me je zbunila: "Ne mogu vidjeti zašto mi je Nick brzojavila da dođem, onako kako je to učinila, i utorak bi bio sasvim odgovarao."

Što je značilo to spominjanje utorka? Moglo je značiti samo jedno. Maggie bi ionako došla u posjet u utorak. No u tom slučaju Mademoiselle Nick je lagala - ili je u najmanju ruku zatajila istinu.

— Tada sam je prvi put vidio u drukčijem svjetlu. Posumnjao sam u njezine iskaze. Umjesto da im vjerujem, rekao sam, "Recimo da ovo nije istina." Pamtio sam nesuglasja. "Kako bi bilo kad bi svaki put Mademoiselle Nick bila lagala, a ne ona druga osoba?"

— Rekoh sebi: "Budimo jednostavni. Što se doista dogodilo?" I vidio sam da je to što se doista dogodilo, bilo to da je Maggie Bucklev bila ubijena. Upravo to! No tko bi želio smrt Maggie Buckle?

— Pomislio sam tada na nešto drugo - na neke smiješne primjedbe što ih je Hastings stavio manje od pet minuta prije toga. Rekao je kako je mnoštvo kratica za Margaret — Maggie, Margot itd. Pa sam se odjednom počeo pitati kakvo je pravo ime Mademoiselle Maggie?

— Potom, tout d'un coup, postalo mi je jasno! Pretpostavimo da joj je ime bilo Magdala. Bilo je to ime Buckleyjevih, Mademoiselle Nick mi je bila to rekla.

Dvije Magdale Buckley. Pretpostavimo...

— U mislima sam preletio pisma Michaela Setona koja sam pročitao. Da - ništa nije bilo nemoguće. Bilo je spomena Scarborougha - no Maggie je bila u Scarboroughu s Nick - njezina mi je majka rekla to.

— To je objasnilo nešto što me je zbunjivalo. Zašto je bilo tako malo pisama. Ako neka djevojka uopće čuva svoja ljubavna pisma, onda čuva sva pisma. Zašto samo nekoliko odabranih? Ima li u njima nečega osobitoga?

— Prisjetio sam se kako u njima nema spomena imenu. Sva počinju drukčije - no sva počinju nekim tepanjem. Nigdje u njima nije bilo imena - Nick.

— Bilo je još nečega, nečega što sam trebao vidjeti odmah - nešto što je na sav glas izvikivalo istinu.

— Što je to bilo?

— Eto, ovo. Mademoiselle Nick podvrgnula se operaciji slijepog crijeva 27. veljače. Postoji jedno pismo Michaela Setona s nadnevkom od 2. ožujka, i u njemu ni spomena zabrinutosti, bolesti ili bito čega uobičajenog. To mi je trebalo pokazati da su pisma bila pisani potpuno drugoj osobi.

— Potom sam prešao preko popisa pitanja što sam ih bio načinio, i odgovorio sam na njih u svjetlu svojih novih zamisli.

— S iznimkom nekoliko izdvojenih pitanja, rezultat je bio jednostavan i uvjerljiv.

Također sam odgovorio na jedno pitanje koje sam sebi postavio ranije. Zašto je Mademoiselle Nick kupila crnu haljininu? Odgovor je bio da su ona i njezina sestrična morale biti slično odjevene, s grimiznim šalom kao dodatnim ukrasom.

To je bio pravi i uvjerljivi odgovor, a ne onaj drugi. Djevojka ne bi kupovala žalobnu odjeću prije nego što bi znala da joj je dragi mrtav.

Bila bi nestvarna - neprirodna.

— Tako sam ja, za promjenu, režirao svoju malu dramu. To što sam očekivao, dogodilo se! Nick Bucklev bila je vrlo odlučna u pogledu postojanja tajnog pretinca. Izjavila je da tako nešto ne postoji. No ako je postojao, a nisam vidio razlog zašto bi ga Ellen izmislila, Nick je morala znati za to. Zašto je bila tako odlučna? Je li bilo moguće da je ondje sakrila pištolj? S tajnom namjerom da ga poslije upotrijebi kako bi prebacila sumnju na nekoga drugoga?

— Dao sam joj naslutiti kako su izgledi vrlo crni za Madame. To je bilo točno onako kako je ona zamislila. Kao što sam pretpostavio, nije mogla odoljeti krunskom dokazu. Osim toga, bilo je to sigurnije za nju. Ellen bi mogla naći tajni pretinac i pištolj u njemu!

— Svi smo mi na sigurnom ovdje u sobi. Ona vani čeka na svoj znak. Potpuno je neopasno, pomišlja, uzeti pištolj iz skrovišta i staviti ga u ogrtač Madame... — tako je - napokon - pala... Frederica je drhtala.

— Ipak — rekla je — sretna sam što sam joj dala svoj sat.

— Da, Madame.

Brzo je podigla pogled prema njemu.

— I vi znate za to?

— A što je s Ellen? — upitao sam, upadajući. — Je li znala ili sumnjala?

— Nije. Pitao sam je. Odlučila je ostati u kući tu večer zato što je, po njezinim vlastitim riječima, "mislila da se nešto sprema". Očito ju je Nick previše uporno nagovarala da gleda vatromet.

Proniknula je da Nick ne podnosi Madame. Rekla mi je da je "u kostima osjećala da će se nešto dogoditi", no vjerovala je da će to dogoditi Madami. Poznavala je narav gospođice Nick, rekla je, a ona je uvijek bila čudna mala djevojka.

— Da — mrmljala je Frederica. — Da, mislimo na nju kao takvu. Čudna mala djevojka. Čudna mala djevojka koja si nije mogla pomoći... Na svaki način - ja hoću.

Poirot je uzeo njezinu ruku i nježno ju je prinio usnama. Charles Vyse nemirno se meškoljio.

— Bit će to vrlo neugodan posao — rekao je tiho. — Moram pronaći neku obranu za nju, pretpostavljam.

— Za to neće biti potrebe, rekao bih — kazao je Poirot osjećajno.
— Neće, ako ne griješim u svojim pretpostavkama.

Odjednom se obratio Challengeru.

— Vi onamo stavljate onu tvar, zar ne? — rekao je. — U te ručne satove.

— Ja... ja. — Mornar je mucao na mucu.

— Nemojte me pokušati prevariti - tim vašim srdačnim ponašanjem dobrog momka. Zavarali ste Hastingsa - no niste prevarili mene. Sasvim lijepo zarađujete na tomu zar ne - trgovanjem drogom - vi i vaš ujak u Ulici Harley.

— Gospodine Poirot! Challenger je ustao.

Moj je mali prijatelj mirno žmirkao na njega.

— Vi ste uslužni "prijatelj". Zaniječite to, ako želite. No savjetujem vam, ne želite li da se činjenice polože u ruke policiji - da odete.

I na moje potpuno iznenađenje, Challenger je izašao. Izgubio se iz sobe poput munje. Zurio sam za njim razjapljenih usta.

Poirot se smijao.

— Rekao sam vam, mon om/. Vaš instinkt uvijek griješi. C'est epatant!

— Kokain je bio u ručnom satu — zaustio sam.

— Da, da. Tako ga je Mademoiselle Nick sasvim prikladno imala u sanatoriju. A kako je svoju zalihu potrošila na kutiju čokoladnih bombona, upravo je sada zatražila od Madame njezin sat koji je bio pun.

— Hoćete li reći kako ne može biti bez toga?

— Non, non. Mademoiselle Nick nije ovisnik. Samo ponekad - zbog zabave - i to je sve. No večeras joj je bio potreban za nešto drugo. Ovaj put bit će ta puna doza.

— Hoćete reći...? — propentao sam.

— To je najbolje. Bolje nego krvnikovo uže. No pst! Ne smijemo to govoriti pred gospodinom Wseom, koji je sav zakon i red. Službeno, ne znam ništa. Sadržaj ručne ure - to je samo slutnja s moje sirane.

— Vaše slutnje uvijek su točne, gospodine Poirot — rekla je Frederica.

— Moram sada ići — rekao je Charles Vyse, zračeci hladnim negodovanjem dok je napuštao sobu.

Poirot je pogledom skretao s Frederice na Lazarusa.

— Vi ćete se vjenčati — ha?

— Čim to budemo mogli.

— Doista, gospodine Poirot — rekla je Frederica. — Nisam ovisnik o drogi, kao što mislite. Ograničila sam se na sićušne doze. Sada mislim - kad mi predstoji sreća - da mi više neće biti potreban ručni sat.

— Nodam se da ćete naći sreću, Madame — rekao je Poirot osjećajno. — Mnogo ste propatili. A unatoč svemu što ste preživjeli, još posjedujete kvalitete milosrđa u srcu...

— Pobrinut ću se za nju — rekao je Lazarus. — Moj posao krenuo je loše, no nadam se da ću se izvući. A ako ne uspijem - pa, Frederica neće imati ništa protiv da bude siromašna - sa mnom.

Tresla je glavom, smijući se.

— Kasno je — reče Poirot, gledajući na sat. Svi smo ustali.

— Proveli smo čudnu noć u Čudnoj kući — nastavio je Poirot. — To je, mislim, kao što je Ellen rekla, zla kuća...

Pogledao je prema slici starog Sir Nicholasa. Pa je, iznenadnom kretnjom, povukao Lazarusa u stranu.

— Molim vas za oprostjenje, no od svih mojih pitanja jedno je još ostalo bez odgovora. Recite mi, zašto ste ponudili pedeset funti za tu sliku? Bilo bi mi veliko zadovoljstvo saznati - kako ne bih, shvaćate me, ništa ostavio bez odgovora.

Lazarus ga je nekoliko trenutaka promatrao nepomična lica. Potom se nasmijao.

— Znate, gospodine Poirot — rekao je — ja sam trgovac.

— Točno.

— Ta slika ne vrijedi ni penija više od dvadeset funta. Znao sam, da ako Nick ponudim pedeset, ona će odmah posumnjati da vrijedi više i dat će je drugamo na procjenu. Pa će tada otkriti da sam joj ponudio mnogo više nego li vrijedi. Kad joj sljedeći put ponudim otkup neke slike, neće je davati drugome na procjenu.

— Da, i tada?

— Slika na suprotnom zidu vrijedna je najmanje pet tisuća funta — rekao je Lazarus poslovno.

— Ah! — Poirot je duboko udahnuo.

— Sada znam sve — rekao je zadovoljno.

Kraj